

Evropská komise

Evropská komise ani nikdo jiný jednající jménem Evropské komise nemůže být činěn zodpovědným za jednání, které by se mohlo řídit informacemi obsaženými v této publikaci.

© Evropská společenství

V případě použití nebo reprodukce fotografií, na které se nevztahují autorská práva Evropských společenství, je nutné žádat o svolení přímo vlastníka autorských práv.

Europe Direct je služba, která vám
pomůže odpovědět
na otázky týkající se Evropské unie.

Bezplatná telefonní linka (*):
00 800 6 7 8 9 10 11

(*): Někteří operátoři mobilních sítí neumožňují přístup
k číslům 00 800 nebo mohou tyto hovory účtovat.

Mnoho doplňujících informací o Evropské unii je k dispozici na internetu.
Můžete se s nimi seznámit na evropském serveru (<http://europa.eu>).

Katalogové údaje a výtah jsou uvedeny na konci této publikace..

Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2009

ISBN 978-92-79-12671-0

doi:10.2767/24276

© Evropská společenství, 2009

Kopírování je povoleno pouze se souhlasem autora.

Printed in Germany

VYTIŠTĚNO NA NEBĚLENÉM PAPIŘE

PRO VÁŠ LEPŠÍ ŽIVOT

**Evropská unie investuje do lidí prostřednictvím
Evropského sociálního fondu**

Evropská komise

Generální ředitelství pro zaměstnanost,
sociální věci a rovné příležitosti

Oddělení A1

Rukopis dokončen v červenci 2009

Obsah

Mladí lidé

Růst pro pravou práci

10 Audrey Libresová (21 let) z francouzského regionu Champagne se vrátila do školy, aby se vyučila květinářkou.

Vydělat si na živobytí

12 Bruno De Almeida Aveiro (18 let) z Lucemburska využil tříletého vzdělávacího a školicího projektu k získání zaměstnání městského zahradníka.

Fitness jako životní styl

14 Sheena Matthewsová (27 let) z irského Dublinu se zúčastnila trenérského sportovního kurzu a nyní pomáhá školit nové instruktory.

Příslib východních trhů

16 Bruno Teixeira (29 let) z portugalského Porta využil kontaktů získaných při stáži v Indonésii k založení poradenské společnosti.

Zdravá výzva

18 Radmila Petroušková (26 let) z Českých Budějovic po absolvování programu pro začínající podnikatele otevřela zdravou jídelnu.

Směr pro mládí a elán

20 Yann Lelièvre (27 let) z francouzského Clermont-Ferrandu získal podporu při vytváření obchodního plánu na otevření obchodu se sportovním vybavením.

Rovnost žen a mužů

Ženy chodí do práce a starší generace se baví

24 Zatímco Koulla Aggelouová (38 let) z kyprského Augorou pracuje, o její starší matku se starají v centru denní péče.

Dětská kancelář

26 Stephan Wittich (39 let) z Vídeňské univerzity v Rakousku může pokračovat ve vědecké práci, protože jeho dceru pohlídají v univerzitních jeslích.

Výjimečné turistické centrum

28 Riikka-Leena Lappalainenová (50 let) z finského regionu Pohjois Savo úspěšně otevřela rodinný hotel po účasti v mezinárodním projektu pro ženy podnikatelky.

Žena za volantem

30 Novinářka Beata Szozdová (26 let) z polské Poznaně založila po absolvování podnikatelského kurzu vlastní motoristický portál.

Rovnováha v práci i v životě

32 Gerard Jansen (53 let) z Drachtenu v Nizozemsku pracuje z domova pro svého zaměstnavatele, místní vodohospodářskou radu.

Budoucnost leží v jejích rukou

34 Katarína Vargová (37 let) ze slovenské Bratislavy využila školení a poradenství, které jí pomohly vrátit se po dlouhé mateřské dovolené zpět do zaměstnání.

Tělesně postižení

Postižení není překážkou v práci

38 Andrzej Lubowiecki (47 let) z polské Gdyně se zúčastnil kurzu pomoci částečně postiženým, kteří se ucházejí o práci, a druhý den získal zaměstnání v bezpečnostní agentuře.

Pomocná ruka nevidomým

42 Studentka Sarmite Gromská (21 let) z Řížské univerzity v Lotyšsku dostala zdarma studijní materiály v Braillově písmu.

Naučit se žít s bolestí

46 Uklízečka Otilia Marquesová (54 let) z Lucemburska se v rámci kurzu naučila zvládat ochromující bolest zad způsobenou revmatem.

Recept na úspěch

40 Éva Gyulaiová (33 let) z maďarského Szekszárdu pracuje po ročním kuchařském kurzu v restauraci Izlelő přístupné pro rodiny s dětmi.

Radost ze života na venkově

44 Andrej Lovrencec (22 let) ze slovinského regionu Prekmurje se zúčastnil školení on-the-job a získal zaměstnání v zemědělství.

Georgiin příběh

48 Program rehabilitací umožnil Georgii Chrisikopoulouvé (36 let) z řeckého Korfu, aby si našla práci jako zahradnice.

38

40

42

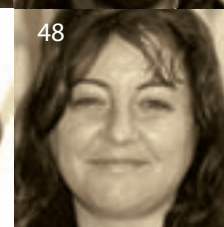
44

46

48

Starší pracovníci

Rekvalifikace pro nové zaměstnání

52 Díky tomu, že se naučil pracovat s počítačem, našel propuštěný Milan Nedbal (53 let) z českých Prusinovic znovu zaměstnání.

Sociální solidarita dává novou naději

56 Tsvetan Ivanov (62 let) z bulharské Vratsy se stal sociálním pracovníkem díky projektu podporujícímu starší obyvatele, kteří nemohou vycházet z domova.

Návrat do zaměstnání

60 Po absolvování opakovacího kurzu se George Mifsud (60 let) z Malty vrátil do zaměstnání jako pracovník starající se o údržbu krajiny.

Zkušenosti mají svou cenu

54 Roswitha Kerbelová (55 let) z rakouské Vídně si našla práci u organizace pro získávání finančních prostředků na charitativní činnost prostřednictvím programu propojujícího zaměstnavatele se staršími pracovníky.

Nové dovednosti a smysl pro společenství

58 Kurz informačních technologií umožnil Aldoně Mikalauskienuvé (71 let) z litevského Vilniusu modernizovat její účetní firmu.

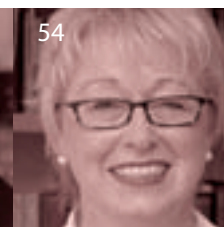
Příprava na nové povolání

62 Jane Grøneová (58 let) z dánského Aalborgu se díky kurzu pracovní kvalifikace stala řidičkou autobusu.

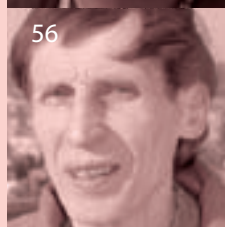
52

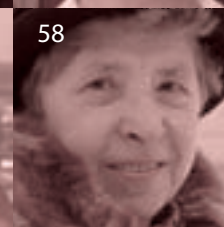
54

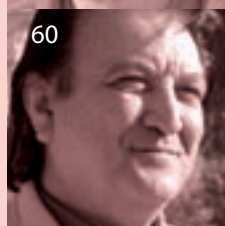
56

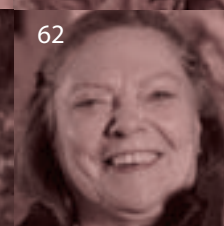
58

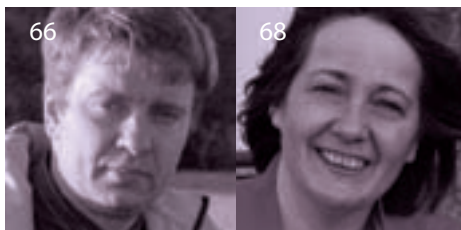

60

62

66

68

Podnikání

Konzultace dávají vznášedlům směr

66 Konzultační projekt poskytl Peeteru Tarmetovi (32 let) z estonského Tallinu potřebné nástroje na propagaci podnikání se vznášedly.

70

72

Pilný jako včelička

70 Normunds Zeps (31 let) z Kalupe na lotyšském venkově absolvoval školicí kurz týkající se řízení malých firem a nyní chová medonosné včely.

74

76

Pevné základy stavebnictví

74 José Salmerón Guindos (47 let) ze španělské La Huertezuely proměnil svou stavební firmu na základě vzdělávacího kurzu pro majitele malých a středně velkých podniků.

Ekologická výroba energie

68 Sandra Barnes-Keywoodová (37 let) z blízkosti Chichesteru v jižní Anglii proměnila svoji ubytovnu v ekologickém duchu.

Jistota na farmě

72 Gaetane Anselmová (40 let) z valonské části Belgie využila rady ke zvýšení bezpečnosti dětí navštěvujících její vzdělávací farmu.

Budoucnost na venkově

76 Florin Istrate (39 let) z rumunského Barbutetu pomáhá zemědělcům při budování důstojných životních podmínek pro sebe a své rodiny.

80

82

Nové dovednosti

Druhá šance, nová kariéra

80 Marie Therese Vellová (48 let) mohla znovu začít díky školicímu programu pro lidi starší 40 let a nyní pracuje na plný úvazek v rozvojové organizaci.

84

86

Dobry pracovník si získá uznání

84 Zsolt Korcz (34 let) z maďarského Zalaegerszegu se zúčastnil ročního školicího kurzu a po roce práce pomocného dělníka se stal kvalifikovaným zedníkem.

Řešení problému je jednodušší s trochou podpory

82 Andreas Apatzidis (41 let) z kyprské Larnaky absolvoval praktický kurz, díky němuž získal místo řidiče dodávky, které mu přesně vyhovuje.

Investice do dobrého spánku

86 Daniel Dellisse (50 let) z vlámské části Belgie absolvoval technický rekvalifikační program u své společnosti, aby mohl začít pracovat v denních směnách.

88

90

Postup v kariéře

88 Intenzivní školicí semináře pomohly Bilianě Filipové (33 let) z bulharské Dupnitsy zvládnout rostoucí manažerské povinnosti.

Obnovení znalostí

90 Peter Meller (48 let) z německého Magdeburku si zopakoval své znalosti průmyslové mechaniky a zajistil si místo v automobilovém průmyslu.

Věda a výzkum

Hodnota tradice

94 Evropské stipendium otevřelo studentce antropologie Monice Stroeové (24 let) z rumunské Bukurešti cestu k prohloubení své vědecké práce.

Mimo nebezpečí

98 Školení v oblasti lesnictví pomohlo Marii Balbině Soares Melo Rochové (59 let) z blízkosti portugalského Porta při správě rodinného majetku.

Vysoké cíle

102 Vysokoškolský učitel Nedas Jurgaitis (28 let) z litevského Šiauliai využil možnosti stipendia na předních evropských univerzitách a získal sebedůvěru potřebnou pro postup v kariéře.

Podpora tvořivosti

96 Harri Haanpää (33 let) z finských Helsinek by se rád rozdělil o zkušenosti s médii, které mu umožnily založit si vlastní filmovou produkční společnost.

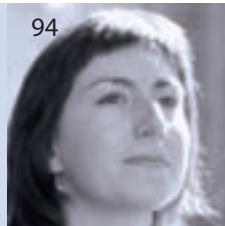
Kariéra v inovaci

100 Díky výzkumnému grantu mohl Simone Rossi (30 let) z italské Umbrie převzít zodpovědnost za vývoj nového systému pro využití sluneční energie a zajistil si stálé místo.

Ukazovat ostatním cestu vpřed

104 Herec a zpěvák Mogens Lausen (44 let) z dánského Aarhusu využil získané informace k založení společnosti nabízející osobní trénink a konzultace.

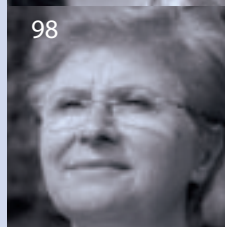
94

96

98

100

102

104

Integrace do společnosti

Dostat správný směr

108 Jana Urbanijová (26 let) ze slovinské Ljubljany se dostala z drogové závislosti a zúčastnila se neformálního školicího programu, který jí umožnil začít studovat na místní univerzitě.

Z ulice na přehlídkové molo

112 Fiorella (50 let) z italské Boloně žila dva roky na ulici, ale díky praktickému školicímu kurzu pro bezdomovce se vyvíhla až do vedení obchodu s oděvy.

Komunikace pro neslyšící

116 Mária Greško (30 let) ze slovenské Bratislavy překonal své sluchové postižení a po zvládnutí práce s počítačem získal vytoužené místo v automobilovém průmyslu.

Nové IT dovednosti pro lepší budoucnost

110 Christos Giannakopoulos (27 let) z řecké Chalkidy síce v dětství osiřel, ale dokázal využít počítačového kurzu a nyní pracuje v maloobchodě.

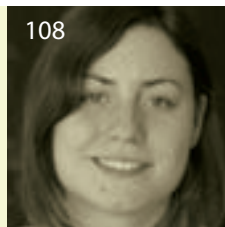
Podaná ruka – šance na nápravu

114 Allan McGinlay (47 let) ze skotského Wishaw dostal prostřednictvím poradenského tréninku příležitost nechat za sebou vězeňskou minulost a našel si práci ve sféře pomoci ostatním propuštěným vězňům.

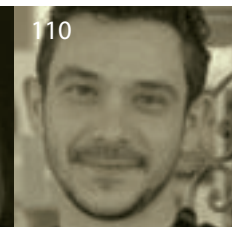
Usmějte se a řekněte „sýr“!

118 Anne-Lie Thuvesonová (52 let) ze švédského Hässleholmu našla pomoc v boji s depresemi a otevřela si vlastní cukrárnu.

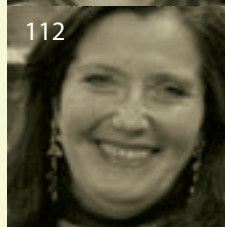
108

110

112

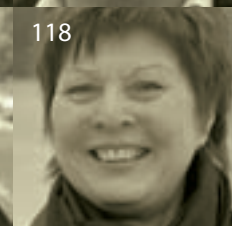
114

116

118

Boj s diskriminací

Estonský projekt integrace otevírá dveře

122 Messurme Pissarevová (37 let) z estonského Jõhvi se zúčastnila projektu pro integraci přistěhovalců do estonské společnosti a nyní provozuje realitní kancelář.

Místo nahoře

126 Amparo Navaja Maldonadová (30 let) ze španělské Sevilly povýšila na místo vedoucí směny ve velkém hotelu díky programu na podporu romské komunity.

Znalosti přinášející užitek

130 Školící program pro nezaměstnané ženy umožnil Khadije Majdoubiové (38 let) z holandského Amsterdamu, aby si splnila sen a otevřela si vlastní salon krásy.

Nástup do pracovního procesu

124 Serge Mbami (38 let) z irského Limericku získal díky praxi v logistice pro dodavatelské řetězce stálé zaměstnání.

Na vlastních nohou

128 Díky programu rozvoje určenému pro mladé lidi získal Abshir Abukar (25 let) ze švédského Malmö zaměstnání a začlenil se do kulturního prostředí své nové země.

Síla v rozdílnosti

132 Cornelia Schultheissová (44 let) z německého Berlína využila pomoci pro zahájení samostatného podnikání v oboru firemního poradenství zaměřeného na porozumění mezi lidmi různých kultur.

Abecední přehled témat

134

Seznam projektů, kterými investujeme do lidí

142

Pro váš lepší život

Skutečné příběhy podporované Evropským sociálním fondem

Evropská unie – ale co dělá pro nás? Evropský sociální fond je jednou z odpovědí na tuto otázku. Každoročně investuje do zhruba 10 milionů obyvatel ve všech 27 členských státech Evropské unie (EU). Je to investice s osobními důsledky a 54 příběhů v této knize potvrzuje, že Evropský sociální fond (ESF) skutečně mění životy lidí.

ESF byl založen v roce 1957 a dnes na něj připadá přibližně 10 procent rozpočtu EU. Tyto peníze jsou určeny na dlouhou řadu individuálních projektů v rámci celé EU vytvořených na národní a místní úrovni a určených pro konkrétní potřeby obyvatel v nejrůznějších situacích.

Naplňuje se tak výjimečným způsobem myšlenka zakladatelů EU stará více než půlstoletí, že vytváření jednoty mezi národy nezávisí jen na smlouvách a obchodní spolupráci. ESF je praktickým důkazem solidarity členských států s místními společnostmi. Evropským občanům umožňuje snadněji se přizpůsobit novým výzvám, které přinesla nedávná desetiletí. Přináší sdílené hodnoty evropského společenství založené na rovném přístupu a kvalitním životě každého člověka. V praxi to znamená přístup k pracovnímu trhu, zdravotní péči, bydlení a vzdělávání, ale také péči a podporu zranitelnějším členům společnosti.

Hlavní prioritou ESF je zajistit lidem přístup k práci, a to nejen k ledajaké staré práci. Podporované projekty pomáhají nalézat správnou práci, která umožňuje růst a již si lze dlouhodobě udržet. Projekty podporují rekvalifikace a pomáhají při návratu lidí do zaměstnání, a tak zmírňují tlak působící

na jednotlivé rodiny a společenství. Je to také hlavní nástroj EU pomáhající reagovat na restrukturalizace a umožňující čelit výzvám, pokud se obyvatelé rozhodnou využít svého práva volného pohybu mezi členskými státy. Ekonomický růst EU je založen na společném úsilí a příspěvu každého z 500 milionů obyvatel.

Klíčem k práci ESF je podpora vlastních schopností: pomáhá lidem, aby si dokázali pomoci sami, aby se nebáli učinit rozhodnutí a pokusili se dosáhnout svých cílů. Tato kniha vypráví příběhy 54 lidí, kteří využili některý z programů podporovaných ESF.

Všechny příběhy mají jedno společné. Jsou to životní osudy lidí, kteří dokázali zlepšit svůj život nebo se odmítli poddat tváří v tvář překážkám, nepřízní okolností a někdy dokonce i nejhoršímu utrpení. Všichni dokázali odpovědět na výzvu a zlepšit své postavení nebo se vrátit zpátky do života. Ale všichni potřebovali v pravou chvíli podat pomocnou ruku, podpořit, dodat sebevědomí a v tom jim přišly na pomoc projekty ESF.

Následující rozhovory se zaměřují na muže i ženy, všechny věkové skupiny od mládeže po penzisty, obyvatele venkova i měst ze všech zemí Evropské unie. Vystupují v nich ambiciózní podnikatelé se skvělými obchodními nápady, rodiče snažící se sladit zaměstnání s péčí o děti, postižení bojující s nepřízní duševní nebo tělesné nemoci i lidé, kteří chtějí uspět v dosud neznámém prostředí.

Všechny příběhy dokazují, že i sebemenší pracovní příležitost dokáže doslova zachránit život v situaci, kdy se zdá, že člověk

přichází o možnost důstojné existence. Ukazují také výhody pomoci druhým, ať už pro její poskytovatele nebo příjemce – pomoc není nikdy jednostranná, ale vždycky vzájemná. Ilustrují, že není nikdy pozdě začít se v životě učit a že lidé všech věkových kategorií i nejrůznějších schopností mohou získat sebedůvěru, pokud si osvojí nové dovednosti prostřednictvím vzdělávání či školení.

Každý příběh je jedinečný, a také proto je pomoc nabízená prostřednictvím těchto projektů stále častěji šita na míru konkrétním potřebám jednotlivců. Výsledky napovídají, že se jedná o nejhodnější a nejúspěšnější způsob, jak přispět ke změně života.

Respondenti se s námi rozhodli podělit o mnohdy intimní detaily ze svého života a je zřejmé, že to učinili právě proto, aby svým svědectvím pomohli ostatním, kteří se mohou potýkat se stejnými těžkostmi. Zvlášť dojemný je osud Georgie Chrisikou-poulové z řeckého Korfu, která si navzdory mnoha překážkám vybojovala cestu k normálnímu životu a k novému vztahu se svým ztraceným synem.

Jako červená nit se všemi příběhy táhne svědectví o tom, že ESF opravdu mění životy lidí. „Projekt mi tolik pomohl. Ráda bych, aby se o něm dozvěděli všichni Švédové,“ potvrzuje Anne-Lie Thuvesonová z Hässleholmu.

„Zjistila jsem, co všechno dokážu. Když se o něco budu snažit, všechno se mi podaří,“ říká Messurme Pissarevová z Estonska. Podle Zsolta Korcze z Maďarska i Andree Apatzidise z Kypru dokázal projekt „zákraky“. A také mnozí další potvrzují, že by

nebyli těmi, kým jsou dnes, bez podpory Evropského sociálního fondu.

Příběhy také svědčí o energii a nadšení vedoucích a organizátorů projektů, kteří často dokáží rozpoznat ve druhých lidech schopnosti, jež jejich okolí objevit nedokázalo. Jsou to lidé, kteří odmítají mávnout rukou nad druhými, protože před sebou mají jasnou vizi otevřené společnosti, v níž mají mít všichni příležitost uplatnit své schopnosti. Všechny projekty i jimi podporovaní jednotlivci představují malé, ale konkrétní kroky k tomuto cíli. „Celým

školením se nese zpráva, že je možné uspět,“ vysvětluje Henrik Johannesson z Dánska.

A Per Larsson ze Švédska dodává: „Vnitřní síla lidí se ukáže, dostanou-li příležitost ji rozvinout.“

Příklady ukazují, že před EU stojí ještě kus cesty k dosažení pravé sociální harmonie. Podmínky, v nichž lidé žijí, a výhody, jichž mohou využívat, se liší mezi jednotlivými regiony. Od 80. let směřuje ESF své prostředky do méně rozvinutých regionů

Evropy s cílem překlenout propast mezi bohatými a chudými. Je zřejmé, že všichni lidé touží po lepším životě a že chtějí zajistit lepší život svým dětem. V tom jsme stejní navzdory hranicím a kulturním rozdílům.

Možnost vyslechnout si všechny příběhy a předat je dál byla pro nás všechny, kteří jsme se podíleli na přípravě této publikace, velkým privilegiem a inspirací. Doufáme, že jejich četba vás stejným způsobem osloví a inspiruje a také vy zjistíte, že ESF je zde „pro váš lepší život“.

Mladí lidé

Růst pro pravou práci

Květináče pestrých chryzantém, karmínových, zlatých, rezavých i smetanově žlutých, lemují chodník kolem zahradnického střediska *Le Jardinnet* na předměstí Remeše v severní Francii. **Audrey Libresová** se vítá se zákazníky, přijímá objednávky, váže kytice a kypří půdu květinám v nedalekých sklenících.

Jednadvacetiletá zahradnice pracuje v *Le Jardinnet* už tři roky a práce jí baví. „Někdy je práce těžší a čas moc neubíhá. Ale s kolegy tu máme dobrou atmosféru. Ráda bych tu zůstala.“ Audrey se splnilo přání a stala se květinářkou. Díky podpoře a školení spolufinancovaným Evropskou unií prostřednictvím Evropského sociálního fondu se vydala správným směrem. Ale nebylo to vždy snadné.

Audrey se narodila v Sedanu ve francouzských Ardenách. Díky dětství v krásných a divokých horách na severovýchodě země si zamilovala přírodu. „Když jsem byla malá, procházela jsem se často s tatínkem v polích. Chodívali jsme do lesa sbírat houby. Táta mě vozil na kolečku, až jsem byla celá od bláta!“

Vlastní hlava

Rodiče se však rozvedli, když jí bylo devět. Odstěhovala se do Remeše, kde se její matka znovu vdala. Rodina – Audrey se svými dvěma sestrami – se udržela pohromadě jen díky silné vůli jejího dědečka. Ten ale v roce 2001 zemřel a nastaly těžké časy.

„Vytrpěla jsem si tehdy své. Otec si mě k sobě brávil každý druhý víkend. Můj nevlastní otec chtěl převzít roli otce, ale to jsem nechtěla. Vůbec jsme si nesesdli,“ vzpomíná. „Měla jsem svou hlavu a odmlouvala jsem. Dnes je mi to líto. S přibývajícím věkem začínám chápat, o co se snažil a že nám chtěl pomoci.“

Ve škole se jí tehdy moc nedařilo. „Nechodila jsem do školy ráda,“ připouští. „Potřebuji pohyb a sedět celý den na židli a poslouchat učitele mi přišlo jako zbytečná ztráta času. Chtěla jsem začít pracovat, ale máma chtěla, abych dál studovala.“ Ze školy odešla v sedmnácti po třetím ročníku střední školy, ale bez ukončení studia. „Toho nelituji,“ trvá si na svém.

Když byl doma o rok později na spadnutí další konflikt, Audrey si sbalila své věci a odešla z domova. Přestěhovala se k dlouholetému příteli Nicolasovi a jeho rodině a na chvíli ztratila s oběma rodiči kontakt.

„Všichni kolem mě povzbuzovali a radili mi, ať se nevzdávám. Škola druhé šance mi dala novou příležitost a za to jsem jí z celého srdce vděčná.“

Druhá šance

Audrey vyzkoušela různá zaměstnání, například v oděvním obchodě. „Ale nelíbilo se mi tam,“ vysvětluje, „vždycky jsem chtěla být květinářkou.“ Dokonce se jí podařilo nastoupit na dvouměsíční zkušební dobu v jednom květinářství. Po skončení zkušebního období o ni ale majitel neprojevil další zájem a ona se znovu ocitla bez práce. „V té době jsem byla opravdu na dně. Ale všichni kolem mě povzbuzovali a radili mi, ať se nevzdávám. Novou příležitost mi dala až Škola druhé šance a za to jsem jí z celého srdce vděčná.“

Do školy, která je součástí francouzského centra CFA (*Centre de Formation d'Apprentis*) v Châlons v regionu Champagne, nastoupila Audrey v listopadu 2004. Zůstala zde až do září 2005, kdy se přihlásila na praxi v zahradnictví *Le Jardin*. Škola druhé šance pomáhá při přípravě na povolání mladým lidem do 25 let. Účastní se pravidelné výuky, jejímž cílem je zdokonalení jejich znalostí ve francouzštině, matematice a práce s komunikačními a informačními technologiemi. V nabídce jsou i semináře o hledání práce. Zároveň studenti získávají praxi, která jim pomáhá objevit nebo upevnit jejich profesionální ambice. Škola pomohla Audrey najít firmu, která nabízela praxi, po níž Audrey toužila.

Po dvou letech studia a práce v zahradnictví se zúčastnila školení, které ukončila získáním certifikátu CAP (*Certificat d'Aptitude Professionnel*) pro práci v květinářství. Po skončení školení v červnu 2007 se rozhodla pokračovat v diplomovém studiu péče o zahrady (BEP). Škola druhé šance nadále sleduje její postup.

Každý měsíc tráví nad svým studiem jeden týden v Nancy ve francouzském regionu Vosges. Chce-li zůstat v *Le Jardin*, musí uspět u zkoušek, a to předpokládá každodenní nasazení. Audrey bydlí příliš daleko na to, aby si mohla dovolit každý den dojíždět, a proto přijíždí už o víkendu a přespává na ubytovně.

Škola praxe

Na svém zaměstnání si cení především sezónní povahy prací. Na dušičky a o Vánocích je zvláště pilno. Objednávky plní stůl a je třeba všechno připravit, musí se pracovat přesčas, aby se stihla splnit popptávka. Zahradnictví nabízí široký sortiment zboží, včetně zahradního náčiní a doplňků či umělých květinových dekorací.

Otevřeno je šest a půl dne v týdnu, tedy i v neděli dopoledne. Zaměstnanci se střídají ve směnách a jeden den v týdnu mají volno. Audrey někdy jezdí se zaměstnavatelem vyzvednout dodávku květin k belgickým hranicím.

Vyžaduje její práce nějaký zvláštní talent při výběru správných kombinací barev a květů do dokonalé kytice? Audrey skromně připouští: „Musíte se naučit, jak k sobě barvy správně sladit. Je to hlavně otázka vkusu, některé kombinace jsou prostě hezčí než jiné. Když jsem začínala, moje kytice nebyly úplně špičkové, ale teď už je vidět pokrok, jaký jsem udělala.“

I její osobní život se zklidnil. S Nicolasem a dvěma zvědavými koťaty, Chicanem a Castrolem, sdílí pohodlný byt v přízemí. Zatím ještě nepomýšlejí na manželství, oba jsou mladí a Nicolas si teprve hledá práci. „Potřebujeme lepší zajištění,“ opatrně vysvětluje Audrey. Znovu navázala kontakt s matkou i s otcem, který žije asi hodinu jízdy od Remeše. „Můj život je teď stabilnější a nebojím se už tolik budoucnosti. Jednou bych si ráda otevřela vlastní květinářství, to je můj sen.“

Benoit Maujean, majitel zahradnictví *Le Jardin*, s otcovským zájmem již několik let dohlíží na její rozvoj. „Získala spoustu zkušeností a teď je to na ní,“ říká. „Když bude chtít, může hodně dokázat. Musí se naučit létat se svými vlastními křídly.“

Vydělat si na živobytí

„Zkoušel jsem se učit, ale moc mi to nešlo,“ přiznává **Bruno De Almeida Aveiro** upřímně. Dnes osmnáctiletý mladík vzpomíná, že jeho potíže s učením začaly, už když mu bylo sedm nebo osm let. „Nedokážu se příliš soustředit a můj učitel mi navrhl, že bych měl jít do zvláštní školy.“

Bruno žije s rodiči v klidném městečku Bissen severně od Lucemburku. Matka Benilda pracuje jako uklízečka, otec Jorge je zaměstnán v místní firmě zaměřené na výrobu ocelových konstrukčních materiálů. Starší bratr Hugo (22 let) je průmyslový technik ve známé firmě na výrobu pneumatik.

Navzdory problémům s formálním vzděláváním se Bruno naučil během svého života překvapivou řádku jazyků. Rodiče se do Lucemburska přistěhovali z Portugalska ještě před jeho narozením, ale doma spolu mluvili portugalsky. Na základní škole se bratři naučili lucemburštinu a postupně přibrali francouzštinu a němčinu. Hugo se svěčuje, že s bratrem často mluví ve svém vlastním jazyce tvořeném slovy převzatými z nejrůznějších jazyků, jemuž nikdo jiný téměř nemůže rozumět. Když byl malý, jazyková bariéra zabraňovala rodičům, aby svým synům pomáhali s učením.

Vhodná pomoc

Bruno začal navštěvovat *Centre d'Integration Scolaire*, kde mu měli pomoci překonat jeho problémy. V malé třídě se mu věnovali speciálně vyškolení učitelé. Když byl trochu starší, naskytla se příležitost strávit jeden den v týdnu praktickou výukou v rámci projektu Liewenshaff v Merscheidu, spolufinancovaného Evropskou unií prostřednictvím Evropského sociálního fondu. Program pomáhá mladým lidem s různými potížemi a bez formálního vzdělání zdokonalit své sociální, školní a pracovní dovednosti a plně se integrovat do společnosti. O dva roky později, v roce 2006, se Bruno začal projektu účastnit v plné míře.

Velmi oceňuje nový přístup projektu Liewenshaff, který nabízí pět modulů přípravy na budoucí povolání: vaření, zemědělství, zahradnictví, zpracování železa a průmyslové čištění. Bruno si vybral průmyslové čištění a objevil svůj zájem o práci se stroji. Snadno se naučil používat správné přípravky. „Pokud mě něco baví, soustředím se mnohem snadněji a učení mi jde rychle,“

„Jako malý jsem nikdy nemyslel na práci. Rodiče mi vždycky pomohli, a tak jsem si myslel, že všechno půjde samo. Život je ale jiný.“

vysvětluje, „na jiné věci se však nedokážu soustředit za žádnou cenu.“ Asi na tom něco bude, protože při videohrách, své oblíbené činnosti ve volném čase, nemá nejmenší problém sledovat dění na obrazovce.

První místo

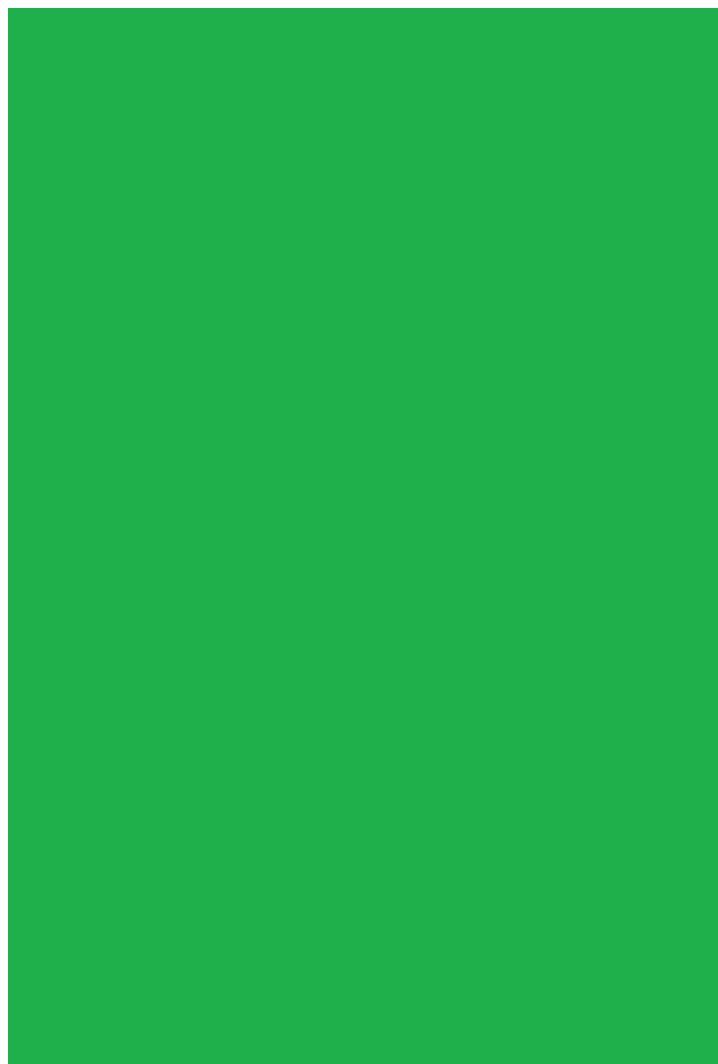
V roce 2008 se Brunovi díky projektu podařilo získat práci u místní samosprávy v Bissenu. Stal se členem nevelké skupiny zahradníků pečujících o místní parky a zahrady, která sídlí jen dvě minuty chůze od jeho domu. Plat je hrazen státem ve výši 80 procent minimální mzdy a tříměsíční smlouvu lze dvakrát prodloužit. Spolu se spolupracovníky zodpovídají za čistotu a pořádek ve veřejných zahradách a rekreačních prostorách Bissenu. Práce se liší podle ročního období: na podzim hrabou listí, o Vánocích pomáhají se zdobením betlému v hlavním městském kostele a na jaře upravují záhony a sází do nich květiny. Od nástupu se toho mnoho naučil a oceňuje různorodost činností. „Raději chodím do práce než do školy,“ připouští.

Jeho přidělený sociální pracovník v rámci projektu Liewenshaff jej nadále podporuje. I Bruno se sem rád vrací, když je potřeba pomoci s přípravou koncertů nebo společenských událostí. „Někdy pomáhám v kuchyni, jindy s úklidem,“ vysvětluje. „Všechny tu dobře znám.“ Bude-li po devítiměsíční praxi nadále potřebovat pomoc při hledání trvalého zaměstnání, může se do centra vrátit. V ideálním případě by rád zůstal pracovat na místě, které má nyní, ale uvědomuje si, že to může být složité. Počet městských zaměstnanců se řídí velikostí města a bude muset čekat, až se nějaké místo uvolní.

Příprava na život

Brunovy praktické dovednosti se hodí i doma. Otec s pomocí synů za uplynulých deset let zrenovoval celý dům od střechy až po základy. „Ještě to není úplně hotové,“ přiznává Bruno. „Byla to těžká práce a ještě není u konce.“ Přihlásil se do autoškoly a chce získat řidičský průkaz. Otevřelo by mu to další možnosti a umožnilo řídit nákladní automobily, bagry, sypače a čistící vozy zaparkované v bissenské městské garáži.

S budoucností si příliš hlavu neláme. „Nikdy jsem nepřemýšlel o tom, co bych chtěl v životě dělat. Poprvé jsem o tom uvažoval až v centru Liewenshaff. Bylo mi jasné, že bych si měl najít práci, ale nevěděl jsem jakou. Jako malý jsem nikdy nemyslel na práci. Rodiče mi vždycky pomohli, a tak jsem si myslel, že všechno půjde samo. Život je ale jiný. Ve škole se mi moc nedařilo, a kdyby nebylo programu Liewenshaff, asi by se mi práci najít nepodařilo,“ zdůrazňuje Bruno. „Poznal jsem už trochu život a zjistil jsem, že se musím pracovat. Jsem tu šťastný. Jsem zvědavý, co bude dál.“

Fitness jako životní styl

Je zářivý den v jižní části irského hlavního města Dublinu. **Sheena Matthews** právě přijíždí do práce.

Je zaměstnána v centru pro volný čas jako instruktorka kurzů zaměřených na výuku mládeže. Jejich absolventi mohou pracovat jako sportovní instruktoři nebo trenéři, případně se zde připravují na jinou sportovní kariéru. Sheena začíná hodinou anatomie v učebně, hned poté následuje čtyřicet minut step aerobiku a nakonec náročná jízda na spinningových kolech. To vše zvládne dvacetisedmiletá Sheena během dopoledne.

Na první pohled je to únavný program, ale kdykoli Sheena mluví o své práci, je plná energie a nadšení: „Moc ráda učím. Je skvělé, když vidíte, jak se studentům mění život k lepšímu tím, že se aktivně věnují nějaké činnosti.“ Její kurzy s názvem *Spoirt Teic* jsou místní vzdělávací iniciativou, kterou zajišťuje FÁS (Irský národní úřad pro vzdělávání a podporu zaměstnanosti) a kterou spolufinancuje Evropská unie prostřednictvím Evropského sociálního fondu.

„Po ukončení kurzu mohou studenti pracovat v centru pro volný čas. Také získají mezinárodní osvědčení pro výkon funkce trenéra nebo instruktora ve fitness centru,“ říká Sheena. Program lze ušít na míru podle zaměření studentů. „Chceme jim poskytnout praxi v oblasti, které se chtějí věnovat, ať už jde o trenérskou či instruktorskou práci nebo výuku tance. Mým cílem je pomoci lidem získat takovou práci, které se chtějí v životě věnovat. Studenti jsou při prvním setkání obvykle stydliví, postupně se však osmělují. Kurzy vedou k růstu sebevědomí a rozvoji komunikačních dovedností. Míra uplatnění v praxi je velmi vysoká,“ dodává Sheena. „Přibližně 90 procent absolventů získá zaměstnání v oblasti sportu, volnočasových nebo jiných aktivit.“

Sheena má důvod k nadšení, s jakým propaguje svoje kurzy – před několika lety byla sama v roli studentky. Devítiměsíční kurz „kompletně změnil celý můj život“, prohlašuje. „Dobře si pamatuji, v jaké situaci jsem byla předtím,“ vysvětluje. „Ve škole jsem skončila, když mi bylo 14 nebo 15. Neměla jsem ani ponětí o tom, co chci dělat. Můj život neměl žádný směr ani cíl.“

Svobodná matka

Vyzkoušela různé druhy zaměstnání, pracovala jako servírka, uklízečka nebo prodavačka. „Pořád jsem své zaměstnání měnila,“

„Mým cílem je pomoci lidem získat takovou práci, které se chtějí v životě věnovat. Studenti jsou při prvním setkání obvykle stydliví, postupně se však osmělují.“

říká Sheena, „ale bylo to vždy jen k horšímu. Přesto si myslím, že jsem všude odváděla dobrou práci. Chtěli mě dokonce povýšit, ale nedovedla jsem si představit, že tuhle práci budu dělat napořád, a tak jsem vždy raději odešla.“ V osmnácti letech otěhotněla. „V té době jsem z toho měla radost, ale teď si myslím, že jsem byla ještě příliš mladá. Mít dítě v takovém věku s sebou nese spoustu odpovědnosti,“ dodává. Jako svobodná matka si musela vystačit se sociálními dávkami, které pobírala na sebe a svoji dceru Megan. Pro Sheenu to bylo po finanční i osobní stránce velmi obtížné období – přibírala na váze a trpěla poporodními depresemi. „Asi rok po narození Megan jsem se rozhodla, že s tím musím něco udělat. Nechtěla jsem, aby mě má dcera jednou považovala za nulu,“ říká Sheena. „Chtěla jsem jí jít příkladem.“

A pak přišel bod zlomu – kondiční cvičení a odborné poradenství. „Začala jsem chodit do tělocvičny a navštěvovat kurz rozvoje osobnosti.“ Váha šla dolů a její sebevědomí rostlo. „Uvědomila jsem si, že svět nabízí spoustu příležitostí. Vzpomínám si, jak jsem docházela na hodiny aerobiku. Naše cvičitelka vypadala skvěle a přitom byla vyrovnaná a plně soustředěná na svou práci. A já si tehdy řekla: Tohle chci dělat.“ Sheena požádala cvičitelku o radu a ta jí řekla o kurzu *Spoirt Teic*.

Získávání sebedůvěry

Jakmile se Sheena přihlásila do kurzu, ihned si uvědomila, jak pro ni bude prospěšný. „Když jsem poprvé mluvila před třídou, byla jsem nervózní a celá jsem se třásla. Ale v průběhu dalších měsíců mé sebevědomí postupně narůstalo. Když stojím před studenty dnes, opravdu si to užívám.“ Po ukončení studia pracovala jako cvičitelka a učitelka tance, než získala práci v kurzech centra pro volný čas v dublinské čtvrti South Tallaght. Sheena nejprve vyučovala kondiční cvičení a tanec, ale věděla, že by se chtěla stát vyučující kurzů *Spoirt Teic*. Začala zastupovat ostatní vyučující. „Pracovala jsem i 11 dní bez přestávky. Byla jsem hrozně unavená, ale pořád jsem myslela na to, jak moc chci tuto práci dělat. Nechtěla jsem to vzdát.“

Na základě svých zkušeností Sheena zjistila, že dokáže svůj život změnit. „Naučila jsem se, jak si stanovit cíle a jít za nimi.“ Před sebou má i další plány. „Chtěla bych studovat medicínu,“ říká. „Vím, že na to mám. A vytrvám, i když to určitě zabere spoustu času.“

Příslib východních trhů

Portugalské Porto je po staletí centrem mezinárodního obchodu a zdejší rodák **Bruno Texeira** je jedním z pokračovatelů této dlouhé tradice. Mladý podnikatel zde začátkem roku 2008 založil poradenskou firmu s názvem Trading Europacific s cílem podpořit vzájemnou obchodní spolupráci portugalských a asijských podniků.

Bruno pomáhá firmám najít distributory, dodavatele a obchodní zástupce, aby jim byl usnadněn vstup na nové asijské trhy a aby mohly snížit svoje náklady. „Vstup na cizí trhy je pro firmy obtížný kvůli stávajícím kulturním rozdílům mezi Evropskou unií a Asií,“ říká devětatřicetiletý mladík. „Rozhodl jsem se založit svůj podnik, abych spojil oba kontinenty.“ Jeho poradenská firma Trading Europe Pacific (TEP consulting) spolupracuje s portugalskými podniky, které chtějí prodávat své zboží na asijských trzích (a naopak), vyhledat výrobce nebo kontrolovat kvalitu výroby. Jeho obchodní síť zahrnuje sedm asijských zemí – Indonésii, Čínu, Vietnam, Malajsii, Thajsko, Singapur a Filipíny. „Naše aktivity pokrývají 50 procent světové populace.“

Bruno si všiml volného místa na trhu pro své podnikání v roce 2006 během své pracovní stáže na portugalské ambasádě v indonéské **Jakartě**, která byla součástí vzdělávacího programu *Network Contacto* spolufinancovaného Evropskou unií prostřednictvím Evropského sociálního fondu.

Životní zkušenost

Program, který Brunovi zajistil portugalský Institut pro zahraniční obchod (ICEP), se skládal z úvodního tříměsíčního školení na portugalském ministerstvu obchodu a následné šestiměsíční stáže v Indonésii. Během svého pobytu v **Jakartě** Bruno vypracoval zprávu o indonéském trhu, a pomohl tak portugalským podnikům proniknout na tamější trh.

Tato zkušenost má zásadní význam pro práci, které se Bruno věnuje dnes. „Díky stáži jsem mohl navázat nové kontakty,“ říká. „Setkal jsem se s mnoha politickými činiteli a vlivnými lidmi. Poznal jsem tento region blíže a podařilo se mi objevit nové příležitosti pro evropské firmy na indonéském trhu.“

„Už před stáží v Indonésii jsem přemýšlel o tom, že bych chtěl v Asii podnikat,“ dodává Bruno. „Od dětství mě tato oblast přitahovala

„Asie nabízí spoustu obchodních příležitostí, ale pro naše firmy je velmi těžké proniknout na místní trhy. Potřebují někoho, kdo by jim poskytl podporu a poradenské služby.“

svým kouzlem. S nadšením jsem si četl o místní kultuře, divoké přírodě, zkrátka o všem,“ vysvětluje. Během studia ekonomie a marketingu na univerzitě získal bližší informace o obrovském obchodním potenciálu asijských zemí. „Asie představuje téměř 50 procent světové populace. Je továrnou halou dnešního světa a dodavatelem mnoha druhů nerostných surovin.“

Po návratu z indonéské stáže pracoval v marketingovém oddělení telekomunikační společnosti. Ale stále měl na paměti svůj cíl – vlastní firmu. Spolu s partnerem, se kterým se potkal v Indonésii, začal plánovat, jakým způsobem by šlo využít znalosti o asijských trzích a získané kontakty pro úspěšný start v podnikání.

Firma Trading EuroPacific byla založena v lednu 2008. „S plánováním jsme však začali již rok předtím.“

Využitá příležitost

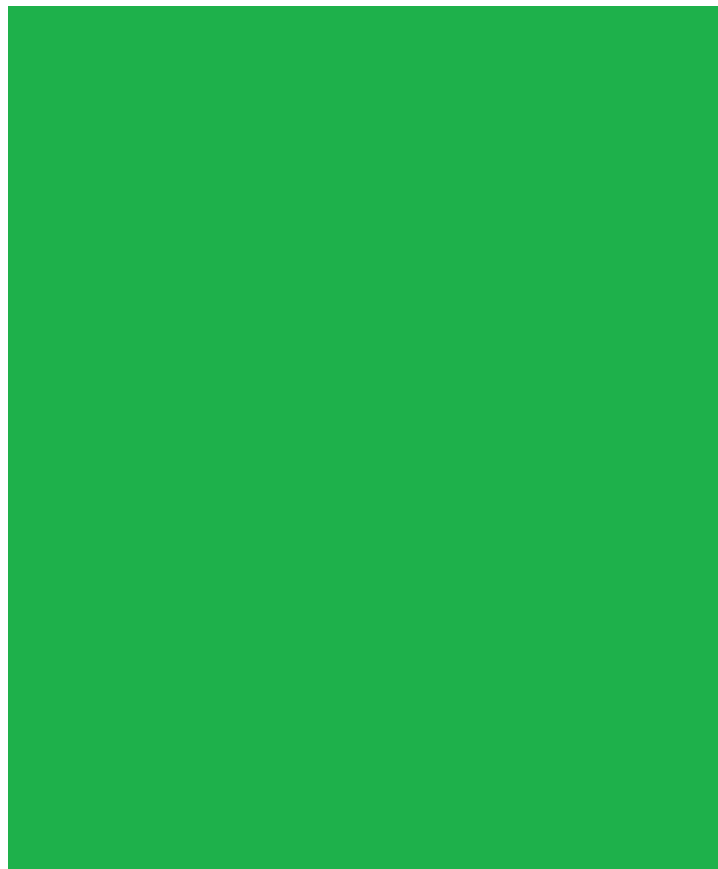
Ačkoli firma vznikla teprve nedávno, Bruno tvrdí, že se všude setkal s pozitivní odezvou a že obchodování jde dobře. Jediný vážnější problém tak představuje jeho věk. „Když nějaká velká firma hledá konzultanta, pak neočekává, že se objeví nějaký mladík, který jim bude radit,“ říká Bruno. „Chvilku trvá, než je přesvědčíte. Jakmile je však přesvědčím o svých znalostech a zprostředkuji jim zajímavé kontakty, udělá to na ně dojem. Ale první krok je vždycky těžký.“ K jeho klientům patří hned několik velkých společností a jeho obchodní partnery byste našli po celé Asii. „Naším cílem je rozvíjet dlouhodobé obchodní vztahy s portugalskými podniky a starat se o jejich asijská odbytí.“

Bruno dává za příklad jednoho ze svých klientů – portugalského výrobce textilií. „Firma nedokáže vyrobit veškerý sortiment, který by potřebovala. Proto jsme pro ni navázali kontakt s asijskými společnostmi, které mají odpovídající know-how a dostatečnou výrobní kapacitu,“ uvádí. „Toto spojení umožní firmě diverzifikaci jejího výrobního sortimentu.“ Jinou společností, pro kterou Bruno pracuje, je portugalský výrobce velkých kovoobráběcích strojů. Bruno této firmě pomáhá najít odběratele. „Asie nabízí spoustu obchodních příležitostí, ale pro naše firmy je velmi těžké proniknout na místní trhy,“ tvrdí. „Potřebují někoho, kdo by jim poskytl podporu a poradenské služby.“

Plány do budoucna

Bruno plánuje rozšířit své podnikání do dalších evropských zemí. „Rádi bychom otevřeli pobočku v Barceloně. Španělsko bude naším prvním krokem.“ Chtěl by také proniknout na indické trhy. V nedávné době jej totiž oslovily některé brazilské a mexické firmy, které by chtěly začít podnikat v této části Asie. Před dalším rozšířením nabídky však chce počkat, dokud firma pevně nezakotví. „Nejprve musíme posílit naše podnikání v Portugalsku a teprve poté se můžeme přesunout do dalších zemí. Je to postupný proces.“

Jeho dalším přáním je, aby měl více volného času. „Teď pracuji opravdu naplno. Už nevím, co jsou víkendy,“ dodává. „Chtěl bych více sportovat, trávit čas s přítelkyní a chodit do přírody.“

Zdravá výzva

Je čas oběda a českobudějovická *Zdravá jídelna Spirála* je plná lidí. V malé jídelně je poměrně různorodá klientela – od dělníků a studentů, kteří si zaběhli na něco rychlého k snědku, až po důchodce a rodiče s dětmi, kteří se tu usadí na delší dobu, za společným stolem si poklábosí nebo si zahrají nějakou hru. Vyberou si některou z čerstvě připravovaných denních specialit – talíř se zeleninovým kari a rýží, misku husté polévky, smažené krokety z mleté zeleniny nebo něco z pestré nabídky domácího pečiva.

Radmila Petroušková, která otevřela tuto jídelnu počátkem roku 2008 spolu se svým přítelem, vysvětluje svoji podnikatelskou filozofii: „Specializujeme se na vegetariánskou a zdravou stravu. Při přípravě se snažíme v co nejširší míře používat organické potraviny a biopotraviny a vyhýbáme se konzervačním prostředkům, nepoužíváme příliš soli ani koření. Nabízíme též bezlepkovou stravu a speciální jídla pro alergiky.“ Na jídelníčku někdy naleznete ryby, ale nikdy ne maso. „Snažíme se také nabízet produkty *fair trade*. Otázka etiky je u nás na prvním místě,“ dodává. Zdá se, že tento přístup slaví úspěchy. Jídelna si již vybuodovala svoji pravidelnou klientelu. „Odezva je zatím velmi dobrá,“ pokračuje šestadvacetiletá Radmila. „Lidé jsou nám opravdu přátelsky nakloněni.“

Pro Radmilu je přítom vedení vlastního podniku i oblast stravování zcela novou záležitostí. Od šestnácti let pracovala jako modelka, cestovala po celém světě a objevovala se na módních přehlídkách a v katalogích. „Byla to cenná zkušenost,“ říká. „Cestovala jsem po světě a ještě jsem za to dostala zapláceno.“ Ve třiaadvaceti letech si však uvědomila, že svět módy už pro ni není a že by chtěla vést usedlejší život. Vrátila se do svého rodného města a sehnala si práci hotelové recepční. Po třech letech ji však tato práce přestala bavit. „Každý den to bylo stejné. Hledala jsem nějakou novou výzvu,“ vysvětluje Radmila.

Začala uvažovat o tom, že by si spolu se svým přítelem s praxí kuchaře otevřeli restauraci, která by se specializovala na zdravou výživu. „Oba se snažíme žít zdravým životním stylem, a proto jsme byli přesvědčeni, že tato myšlenka má v sobě velký potenciál,“ říká Radmila. „Tušili jsme, že v našem městě bude po takovém podniku poptávka. Nic podobného tady v okolí není.“

„Jsem opravdu ráda, že jsem se rozhodla do toho jít. Teď jsem svým vlastním pánem a moc si to užívám.“

Užitečná rada

Realizaci původní myšlenky napomohl program na podporu mladých podnikatelů, spolufinancovaný Evropskou unií prostřednictvím Evropského sociálního fondu. Odborníci jim poradili, jak si otevřít restauraci a jak sestavit reálný podnikatelský plán, se kterým pak zašli do banky. „Ani jeden z nás neměl zkušenosti se zakládáním firmy,“ uvádí Radmila. „S financemi i s papírováním nám pomohli poradci. Poslali nás k těm správným lidem.“

Po roce plánování a s bankovní půjčkou v ruce mohli na počátku roku 2008 konečně otevřít jídelnu pro veřejnost. „Nejdřív jsem si vůbec neuvědomovala, kolik práce je spojeno s vedením firmy. Je obrovský rozdíl mezi tím, když jste zaměstnancem a když zaměstnáváte sami sebe.“ Zatímco Radmila se stará o vedení firmy a veškeré papírování včetně účetnictví, její partner má na starosti přípravu jídla. „Přesto se každý den dozvídám něco nového o vaření,“ dodává.

Podnik má prozatím úspěch a mladí podnikatelé si užívají novou zkušenost. V budoucnu by svoje podnikání rádi rozšířili. „Máme v plánu přestavět stávající prostory, aby se sem vešlo více lidí,“ pokračuje. „Chceme najmout více personálu. Pokoušíme se najít dalšího kuchaře.“ Chtěli by též nabídnout další služby, jako například dodávky jídla pro základní školy. Vedle jídelny plánují otevřít okénko se zdravým rychlým občerstvením. „Nakonec bychom chtěli mít svoji síť jídelen i v jiných městech,“ říká. „Ale to je ještě hodně daleko. Musíme na to jít postupně.“

„Jsem opravdu ráda, že jsem se rozhodla do toho jít,“ uzavírá Radmila. „Teď jsem svým vlastním pánem a moc si to užívám.“

Směr pro mládí a elán

Po několika letech ve funkci obchodního zástupce a později marketingového konzultanta měl **Yann Lelièvre** celkem jasno, jakým směrem jít. „Viděl jsem své přátele a kolegy, jak dosahují profesního vzestupu. Jejich úspěch byl přitom založen na dobrých nápadech a usilovné práci,“ říká. „Chtěl jsem se také do něčeho pustit a dokázat, že na to mám.“

Yann je vášnivým outdoorovým sportovcem – do práce jezdí na kolečkových bruslích a o víkendech zdolává skalní stěny. Zdá se, že jeho životní elán je takřka nevyčerpatelný, ale jak sám říká, „bez dobrého podnikatelského plánu by se můj sen o založení obchodu se sportovním zbožím rozplynul někde v dáli.“

Yannovi samotnému se nezdálo, že by jeho mládí (27 let) mělo být něčemu na překážku. Pro některé úvěrové instituce ve francouzském Clermont-Ferrandu však představoval jeho věk ve spojení s nedostatkem zkušeností vážný problém. „Bylo pro mne velmi těžké najít banku, která by mě brala vážně,“ vysvětluje. „Sám jsem si provedl průzkum trhu, ale nebyl jsem si zcela jistý, jak jim představit své plány, abych na ně udělal dojem.“

Program *Espace Info Jeunes* v Clermont-Ferrandu, který je spolufinancován Evropskou unií prostřednictvím Evropského sociálního fondu, pomáhá mladým lidem získat odborné vzdělání, najít zaměstnání, rozvíjet zájmovou činnost, získat bydlení nebo rozjet vlastní projekt. „Chápu, že je nutné řídit se nějakými pravidly a předpisy,“ říká Yann, „ale martyrium, kterým si musíte projít, když chcete začít podnikat, je opravdu neuvěřitelné. Program *Espace Info Jeunes* mi pomohl pochopit, jak funguje celý systém, a s jeho pomocí jsem sestavil profesionální obchodní plán. Zvedlo mi to sebevědomí do té míry, že jsem nejenom dokázal přesvědčit banky o svém projektu, ale i přitáhnout důležité dodavatele. Bez něj bych nebyl tam, kde jsem dnes.“

Zelené sporty

Yannův outdoorový obchod *Espace* se specializuje na prodej široké škály vysoce kvalitního oblečení, obuvi a vybavení pro horolezectví, jízdu na kolečkových bruslích a skateboardu a také další zelené (nemotorizované) sporty. Je hrdý na to, že je jeho podnik šetrný k životnímu prostředí, což je věc, která je jeho srdci blízká. „Nepodporujeme znečišťovatele životního prostředí,“ tvrdí

„Tato zkušenost mne od základu změnila. Moje sebevědomí šlo nahoru. Teď už vím, jak se věci mají, takže když se o něco budu snažit, mohu svůj úspěch ještě znásobit.“

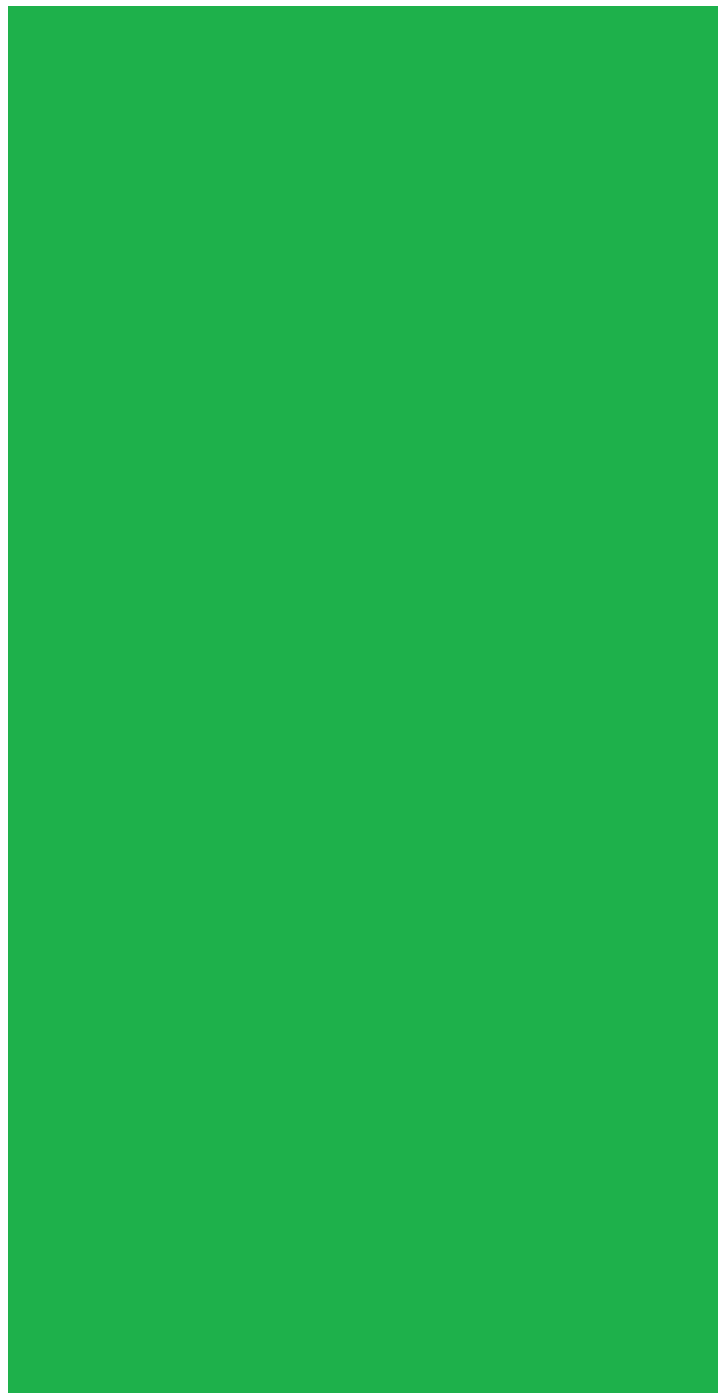
Yann. „Prodáváme zboží s maximální trvanlivostí, dodržujeme přísná pravidla pro recyklaci odpadu a v obchodě máme nainstalováno energeticky úsporné osvětlení.“

Yannův obchod byl otevřen v roce 2002 a od té doby se stále rozrůstá. „Právě jsme se nastěhovali do větších prostor. Mám jednoho zaměstnance na poloviční a dva zaměstnance na plný úvazek, z čehož mám obzvláštní radost. Tvoříme skvělý tým. Zajímáme se o nové výrobky a technologie, a díky tomu můžeme našim zákazníkům kvalifikovaně poradit,“ s nadšením líčí Yann.

Úspěch je třeba znásobit

Yannův neutuchající životní elán by byl těžko k poražení i v konkurenčním podnikatelském prostředí. „Miluji rychlost, celý den se nezastavím, chci uvádět věci i lidi do pohybu. To je opravdu vzrušující!“ Poté, co se dveře obchodu zavřou za posledním zákazníkem, si však Yann najde chvílku na sebereflexi: „Myslím, že mi v zásadě chyběla jedna věc, a to víra v sebe sama,“ připouští. „Tato zkušenost mne od základu změnila. Moje sebevědomí šlo nahoru. Teď už vím, jak se věci mají, takže když se o něco budu snažit, mohu svůj úspěch ještě znásobit.“

„Je těžké říct, kde budu za dva roky, za pět nebo deset let, ale jedno vím jistě: nikdy se nezastavím. Pořád půjdu dopředu a budu hledat nové jedinečné příležitosti a vezmu s sebou další kolegy, partnery a společníky.“

**Rovnost
žen a mužů**

Ženy chodí do práce a starší generace se baví

V malé kyperské vesničce Augorou blízko Famagusty stojí dobře udržovaný starý dům. Je vidět, že rekonstrukce proběhla nedávno: okenice natřené na modro, nová kamenná dlažba, tradiční dřevěné stropy. Na stěně v prosvětlené a vzdušné vstupní hale visí nápis vyvedený v kraji: Vítejte v Klubu 2007. Kolem stolu sedí skupina postarších mužů a žen. Jejich tváře jsou ošlehané větrem a léty strávenými na středomořském slunku. Věnují se práci – navlékají velké korálky na šňůrky a přitom se usmívají a žertují.

Nacházíme se v centru sociálního programu Augorou s názvem Nezůstávej doma sám, který byl zahájen v lednu roku 2007 a spolufinancován Evropskou unií prostřednictvím Evropského sociálního fondu. Cílem programu je usnadnit práci ženám z místní komunity tím, že bude poskytnuta všestranná péče jejich stárnoucím rodičům, se kterými by jinak tyto ženy musely zůstat doma a starat se o ně.

Stres a dlouhá pracovní doba

Koulla Aggelouová je jednou z patnácti žen, které mají z programu bezprostřední prospěch. Má dvě děti a každé dopoledne kromě víkendu pracuje jako uklízečka ve vesnici, zatímco její jednadsmesátiletá matka Fotini zamíří do „klubu“. „Než se rozběhl tento projekt, bylo to pro mě velmi těžké,“ vysvětluje. „Neměla jsem vůbec žádný čas sama na sebe a někdy ani na rodinu. Žila jsem v neustálém stresu a spěchu.“ Chodívala uklízet apartmány do nedalekého turistického centra Ayia Napa. Do práce dojížděla autobusem, někdy již o šesté hodině ranní, a dělala dvanáctihodinové směny, takže se dostala domů až v jedenáct večer. „Někdy to bylo tak únavné, že jsem s tím chtěla skončit,“ připouští. Avšak rodina potřebovala její příjem. Její manžel Angellos nejprve pracoval jako zedník, ale později si našel práci v místní restauraci. „Kdybych neměla práci, bylo by to moc těžké.“

Pozitivní účinky programu se samozřejmě dotýkají i ostatních dcer a synů ve zmíněných patnácti rodinách. Jejich rodiče, z nichž nejstaršímu je 88 let, docházejí do centra každý všední den ráno. „Hlavním cílem programu není samotná péče o seniory v našem centru, ale skutečnost, že umožňujeme ženám v klidu pracovat,“ tvrdí Andri Christoforou, ředitel klubu. „Dáváme jim čas, který potřebují, aby se mohly postarat o sebe a o své rodiny.“

„Dokud se nerozběhl tento projekt, bylo to pro mě velmi těžké. Žila jsem v neustálém stresu a spěchu.“

Ženy zde též mohou získat informace o nových pracovních příležitostech.

Ačkoli senioři nepředstavují primární cílovou skupinu tohoto projektu, je na první pohled zřejmé, že se jim pobyt v centru líbí. Dopolední program zahrnuje různorodé aktivity, jako například pletení, malování nebo výrobu šperků. Občas si připraví vlastní kávu, zákusky, marmeládu nebo makaróny. „Je to pro ně druhý domov,“ vysvětluje Andri. Třikrát týdně sem zavítají fyzioterapeuti a doktoři s nabídkou léčebných procedur. Centrum také organizuje společné výlety spojené s návštěvou muzea nebo zajímavé výstavy. Vesnice Augorou je opravdu malá, a proto může většina seniorů, včetně Fotini, docházet do centra pěšky bez cizí pomoci. Jakmile však pečovatelský personál zjistí, že někdo ze seniorů chybí, vypraví se k němu některý ze členů, informuje se o jeho zdravotním stavu a zjistí, zda nepotřebuje odvoz. Po domácku připraveném obědě se malá skupinka penzistů vydá brzy odpoledne na důstojnou cestu k domovu.

Dobrá společnost

„Ten program je výborný a starší generace si užije i spoustu legrace,“ prohlašuje Koulla. „Nic takového jsme tady na vesnici nikdy neměli. Moje matka si kvůli mně dělala starosti, protože věděla, že jsem pořád ve stresu. Teď se dobře baví v klubu a všichni se cítíme lépe.“

„Je tam dobrá společnost a příjemně strávený volný čas,“ přitakává Fotini, která absolvovala úspěšnou léčbu rakoviny prsu. „Dívky, které se o nás starají, jsou velmi milé. Jsme zde s vrstevníky a vzpomínáme, jaké to bývalo za starých časů. Kdybych nemohla jít do klubu, musela bych zůstat doma. A jsem moc ráda, že moje dcera teď může v klidu pracovat.“

Obě ženy mají k sobě velmi blízko, a proto je překvapivé, že ve skutečnosti jde o vztah mezi nevlastní matkou a dcerou. Koullina pravá matka zemřela, když jí ještě nebyl ani rok, a její otec Kostas zůstal sám s osmi malými dětmi. Když jí byly čtyři roky, vzal si její otec za ženu Fotini, která tak převzala i břemeno výchovy velké rodiny. „Moje nevlastní matka mě vychovávala, jako bych byla její vlastní dítě,“ říká Koulla s vděčností v hlase. „Vídáme se každý den a jedna bez druhé nemůžeme být.“

Získaný čas

Koulla je teď v práci každý pracovní den od půl osmé ráno do jedné hodiny odpoledne. To znamená, že ráno může doprovodit svoje jedenáctiletá dvojčata Simeose a Fotini do školy a odpoledne o půl třetí je zase vyzvednout. Při cestě domů se ještě často zastavují u matky. Má teď dost času, aby dětem připravila oběd, pomohla jim s úkoly a dohlédla na jejich mimoškolní aktivity: tanec a hodiny angličtiny. „Než se otevřelo centrum, chodila jsem pomáhat matce, kdykoli jsem měla volno, a tak jsem se honila sem a tam,“ vysvětluje. „Někdy jsem u ní musela zůstat během dopoledne a pracovat odpoledne, ale nyní už mám čas i na svoje děti.“

Každý týden chodí Koulla také uklízet do pěti domácností v Augorou. V jedné z těchto domácností bydlí osmdesátice Christina Koulla se svými devíti dětmi a mnoha vnoučaty. Koulla tam dochází již druhým rokem a její výpomoc je vždy vítána. Dosažení vedlejšího příjmu bylo pouze jedním z důvodů, proč se této práci navíc věnuje. „Jsme přítelkyně a užijeme si spoustu legrace,“ vysvětluje a přitom uklízí květináče s muškáty na Christinině terase. „Nedělám to jenom pro peníze.“

Dětská kancelář

Již dvanáctým rokem vyučuje **Stephan Wittich** na Vídeňské univerzitě jako asistent mezinárodního práva a jeho časově náročný rozvrh zahrnuje jednak vyučovací úvazek, jednak práci na výzkumném projektu.

Když se Stephanovi a jeho ženě Isabel, která rovněž učí na univerzitě, narodila před čtyřmi lety jejich první dcera Marie, stal se ještě zaneprázdněnějším. Isabel si vzala roční volno ihned po narození dcery a Stephan ji vystřídal na dalších dvanáct měsíců. „Přestal jsem s učením,“ říká. „Prioritou pro mě byla péče o Marii. Ale ve skutečnosti to nebylo žádné volno, musel jsem pořád stihnout spoustu pracovních věcí.“

Začal pracovat na své dizertační práci zaměřené na procedurální záležitosti u mezinárodních soudů, a tak musel sladit dlouhé hodiny věnované výzkumu s otcovskými povinnostmi. „Jako univerzitní učitel mám výhodu určité pracovní flexibility. Na druhé straně je však pro mě velmi důležité mít svůj klidný koutek, kde mne nebude nic rozptylovat,“ pokračuje Stephan.

Řešení problému

Stephan mohl využít služeb zařízení pro děti předškolního věku, které univerzita nabízí svým studentům i zaměstnancům. „Jedinou možností, jak stihnout aspoň nějakou práci, bylo dát naši malou do jeslí,“ říká.

Cílem projektu s názvem Dětská kancelář, který odstartoval v roce 2002 a byl spolufinancován Evropskou unií prostřednictvím Evropského sociálního fondu, je poskytovat cenově dostupnou a flexibilní péči o děti. „Dát dítě do běžných jeslí pro nás nebylo reálné. Asi bychom si to ani nemohli finančně dovolit,“ říká Stephan. V univerzitním zařízení se profesionální pečovatelky každý pracovní den starají o batolata a děti až do dvanácti let. Mezitím mohou jejich rodiče využívat klidnou studovnu vybavenou počítači a čtenářskými pulty, kde mohou naplno pokračovat ve své práci a zároveň být nablízku svým dětem. Stephan dodává, že další výhodou tohoto zařízení v porovnání s klasickými jeslemi je to, že je zde možná rychlá rezervace na flexibilní počet hodin dle domluvy.

Rodičovství je častou příčinou pro změnu, přerušení či ukončení studia nebo akademické kariéry, a proto se univerzita rozhodla

„Velmi mi to pomohlo, mohl jsem nadále pokračovat ve svém výzkumu. Jedině díky této péči jsem se mohl věnovat dizertační práci a zároveň se starat o dceru.“

tímto vstřícným krokem podat pomocnou ruku svým studentům a zaměstnancům, kteří se snaží sladit studium s rodinným životem, a nabídnout zázemí jejich dětem. Koordinátoři projektu odhadují, že asi 11 % studentů (tj. zhruba 11 500 osob) na všech vídeňských univerzitách má rodičovské povinnosti, stejně jako téměř 50 % všech univerzitních zaměstnanců.

Přínos tohoto projektu byl pro Stephana velmi pozitivní. „Velmi mi to pomohlo, mohl jsem nadále pokračovat ve svém výzkumu. Jedině díky této péči jsem se mohl věnovat dizertační práci a zároveň se starat o dceru. Mělo to svůj význam i pro malou Marii – od útlého věku začala poznávat jiné děti i dospělé,“ dodává. „Když pak šla do školky, neměla žádný problém se zapojením do kolektivu.“

Létající chůvy

Daniela Finziová je matkou, která rovněž využívá služeb tohoto zařízení pro svá dvouletá dvojčata. Daniela je studentkou třetího ročníku postgraduálního studia německé literatury a kulturních studií. „Začala jsem dávat dcery do jeslí, když jim byly čtyři měsíce,“ říká. „Je to pro mě skvělé. Raději studuji zde, protože toho stihnu udělat mnohem víc. Doma mě pořád něco rozptyluje.“

Projekt Dětská kancelář nabízí i další služby, jako například službu „létající chůvy“ určenou pro hlídání dětí během významných univerzitních akcí, koordinaci dívek na hlídání nebo poskytování poradenských a informačních služeb rodičům. Další iniciativou, do které se Stephan zapojil, je projekt dětské univerzity. Jedná se o dvoutýdenní letní kurz, na kterém jednotliví vyučující představují dětem svoje předměty. „Je to vlastně lákadlo pro děti, které se mohou dozvědět něco o univerzitě a mohou také začít přemýšlet, čemu by se v budoucnu chtěli věnovat,“ vysvětluje Stephan.

Výjimečné turistické centrum

Každý den **Riikka-Leeny Lappalainenové** začíná časné ráno tím, že si jde zaplavat do jezera, které má přímo před domem. To platí i v prosinci, kdy teplota vzduchu klesá na $-4\text{ }^{\circ}\text{C}$ a led má místy tloušťku 10 centimetrů. „Je to můj každodenní rituál,“ říká. „A je to ten nejlepší budíček, jaký znám.“

Riikka-Leena bydlí v regionu Pohjois Savo, který se nachází hluboko ve finském vnitrozemí. Její spříznění s přírodou nezahrnuje pouze ranní koupel v jezeře. Provozuje malý hotel situovaný na břehu jezera a spojený s širokou nabídkou turistických služeb. Její manžel Reijo, který zde vyrůstal na rodinné farmě, podniká spolu s ní. „Jezero je velmi tiché a klidné,“ říká. „Když jsme byli mladší, snili jsme o tom, že sem jednou přilákáme turisty.“

Tento sen se stal skutečností. Turisté vystřídali chov dobytka a pěstování plodin, které dosud tvořily základní příjem z rodné půdy. Návštěvníci sem přijíždějí nejenom za krásami divoké přírody, ale i za pestrou nabídkou sportovních aktivit, k nimž patří jízda na sněžném skútru či na saních se psím spřežením, běh na lyžích, lov a rybolov, plavání nebo plavba na lodích po jezeře.

První chatky manželé otevřeli na počátku devadesátých let. Jakmile v okolí nabídli i další služby pro turisty, místo se stalo vyhledávanou destinací a jejich podnik dále rostl. V roce 2001 zde postavili tzv. kouřovou saunu – tradiční, avšak nepříliš obvyklý typ finské sauny – a počet návštěvníků se ještě znásobil. „Potom k nám začaly jezdit i skupinové autobusové zájezdy. Zájem o pronájem chatky a sauny byl nad naše možnosti. A my jsme poznali, že je třeba středisko dále rozšířit.“ Důležitou součástí nabídky se staly nové aktivity, jako například team building a další služby pro firemní klientelu.

V roce 2004 se Riikka-Leena rozhodla po dvaceti letech odejít z pozice účetní ve státní správě, aby se mohla naplno věnovat rodinné firmě. Zaměřili se na výstavbu hlavní hotelové budovy, která je nyní středem celého podniku, a začali pronajímat nové chatky. Celkem teď mají k dispozici sedm pokojů pro hosty, velkou jídelnu, kde se mohou pořádat různé společenské akce, a několik chatek. V létě mohou poskytnout ubytování až pro čtyřicet lidí, v zimě přibližně pro třicet.

„Jsem moc ráda, že jsem dokázala opustit svoje teplé místečko v kanceláři. Není nad to, být svým vlastním pánem.“

Risk je zisk

Když se Riikka-Leena rozhodla opustit jistotu, kterou pro ni bylo místo ve státní správě, přihlásila se na školení, které jí tento krok mělo usnadnit. Zúčastnila se mezinárodního projektu spolufinancovaného Evropskou unií prostřednictvím Evropského sociálního fondu se zaměřením na ženy podnikající v různých sektorech ekonomiky.

Spolu s ostatními účastnicemi z Francie, Belgie, Dánska, Itálie, Španělska a Finska navštěvovala menší podniky cestovního ruchu v jiných zemích a hledala tam nápady pro svoje vlastní podnikání. „Všimla jsem si spousty drobností. Vzpomínám si na jednu návštěvu italského venkova, která mě opravdu inspirovala,“ říká. „Viděla jsem u místních podnikatelů opravdové nadšení a hrdost. A to nám ve Finsku chybí.“

„Zjistila jsem, jak důležitý je osobní přístup,“ dodává Riikka-Leena. Ten podle ní hraje klíčovou roli v úspěšnosti podnikání. Návštěvy cizích zemí ji inspirovaly k dalšímu rozvoji podnikání, které se teď s manželem snaží více zaměřit na osobní vazbu k zákazníkům. Díky tomu získala nové kontakty a našla nové podnikatelské příležitosti.

„Jednou jsme cestovali do Laponska, kde jsme stolovali v jednom podniku. Všimla jsem si, jaké tam mají zvláštní talíře. Zašla jsem za místním výtvarníkem, který je navrhl, a domluvila se s ním na tom, že pro nás navrhne speciální sadu nádobí.“ Místní návrhář zase navrhl veškeré hotelové textilie a oblečení pro personál se zvláštním důrazem na tradiční finský styl. V hotelu též prodávají rukodělné výrobky zhotovené místními řemeslníky a umělci a v restauraci nabízejí místní speciality. „Všechny tyto detaily přispívají k jedinečnému zážitku, který chceme našim hostům poskytnout.“

S pohledem do budoucna

I když to občas nebyla procházka růžovou zahradou, je si Riikka-Leena jistá, že se rozhodla správně. „Zažili jsme i pár těžkých okamžiků – to když jsme si museli vzít velkou půjčku. Přemýšleli jsme o tom, jakou na sebe bereme odpovědnost, a taky o tom, co by se stalo, kdyby se náš záměr nevydařil. Ale nakonec jsem moc

ráda, že jsem dokázala opustit svoje teplé místečko v kanceláři, abych se mohla naplno věnovat firmě,“ uvádí. „Jsem šťastná, vždyť tohle je můj život a není nad to, být svým vlastním pánem.“

Do podnikání se už zapojily i všechny tři dospělé děti: Sanna-Rika (29), Esa-Mikko (27) i Juho-Pekka (23). „Jsem moc pyšná na to, že všichni zůstali v rodinném podniku. Firma se v posledních letech opravdu rozrůstá,“ uvědomuje si Riikka-Leena a doufá, že jim jejich odhodlání vydrží. „V budoucnosti bychom se s manželem chtěli držet trochu zpátky, aby mohli mladí ukázat, co v nich je. Jezdí k nám stále mladší hosté a my s nimi musíme držet krok.“

Žena za volantem

Polská novinářka **Beata Szozdová** nabyla dojmu, že každý pokus o založení firmy v Poznani je předem určen k nezdaru. Ano, na jedné straně zde byli její přátelé a známí, kteří ji k takovému kroku nabádali, na druhé straně však stála krutá realita – potenciální investoři neměli zájem o financování onlinových služeb, které chce provozovat člověk bez praxe v oboru, zvláště když se jedná o internetovou publikaci o automobilech a cílovou skupinou jsou ženy.

„Vždycky jsem byla blázen do aut,“ vzpomíná Beata. „Už od základní školy jsem kamarádila hlavně s kluky, s nimiž se dalo mluvit jenom o autech, takže bylo přirozené, že jsem se k jejich rozhovorům přidávala. Pamatuji se na jednu rodinnou dovolenou, kdy mi otec začal vyprávět o autech. Když jsem se vrátila domů, dokázala jsem si vzpomenout na všechny názvy automobilek a na všechny modely, a tak jsem zabodovala před kamarády.“

Poté, co se v roce 2003 umístila na druhém místě soutěže Miss Polsko, začala se Beata zajímat o žurnalistiku. Asi rok po proběhnutí soutěže jí zavolal jeden reportér s dotazem, zda obdržela cenu a finanční podporu, kterou jí organizátoři slíbili. Beatina záporná reakce odstartovala mediální lavinu, která důkladně probrala všechny problémy spojené se soutěží. Krátce nato dostala hned několik pracovních nabídek od mediálních agentur.

V roce 2007 Beata dokončovala bakalářské studium mezinárodních vztahů v Poznani, moderovala patnáctiminutový pořad o automobilech pro regionální televizi a zároveň vystupovala v nákupní show na jiné stanici. Do televize se Beata dostala po třech letech novinářské práce v *Gazetě Poznań*, kde byla zodpovědná za motoristickou sekci a za týdenní rubriku věnovanou dotazům čtenářek na téma automobilismu.

Od záliby k podnikání

Během přípravy televizního pořadu o automobilech napadla Beatu myšlenka, že by mohla sestavit vlastní automobilovou publikaci určenou výhradně ženám. Beata začala zjišťovat, jak by bylo možné realizovat tento nápad v praxi. Při své práci objevila výsledky jednoho odborného průzkumu, kde stálo, že téměř polovinu aut, která se v Polsku prodávají, nakoupí ženy – a to buď přímo, nebo prostřednictvím vlivu, který mají na svého manžela.

*“Práce je můj koníček.
Moc toho nenaspím, protože
mám pořád co dělat.”*

„Jako novinářka jsem se věnovala motorismu po několik let, ale nikde jsem nemohla najít žádné informace o automobilech, které by zohledňovaly potřeby žen,“ říká. „Nechtěla jsem se zabývat výhradně automobilovým průmyslem. Základní myšlenkou bylo vytvořit internetový portál o ženách a pro ženy. Chtěla jsem sestavit publikaci, která by poskytovala ženám praktické rady při každodenním používání automobilu.“

Její rodina a televizní spolupracovníci ji povzbuzovali, aby šla za svým cílem, ale Beata často narážela na překážky, se kterými se mladí podnikatelé obvykle střetávají – bylo těžké najít investora ochotného vložit finance do takového riskantního podniku. Potom se jí jeden kolega z televize zmínil o soutěži pro mladé podnikatele s nejlepším podnikatelským plánem, kterou organizuje Poznaňský vědeckotechnický institut spolu s univerzitní nadací Adama Mickiewicze. Soutěž měla skončit následující den.

„Příběhla jsem s přihláškou jen pět minut před ukončením soutěže,“ vzpomíná Beata. „Bylo to šestnáctého března – na mé narozeniny.“

Beata patřila k několika účastníkům soutěže, kteří byli nadací vybráni, a mohli se tak zúčastnit vzdělávacího programu zaměřeného na podnikání, který spolufinancovala Evropská unie prostřednictvím Evropského sociálního fondu. Odborné školení probíhalo od března do června 2007 a Beata se v něm naučila, jak sestavit podnikatelský plán, jakým způsobem vést účetnictví, jaké jsou právní a daňové podmínky pro podnikatele a jak zabezpečit financování investic.

Na konci programu Beata sestavila svůj podnikatelský plán, který posléze posoudila odborná komise. Ta došla k názoru, že je dostatečně životaschopný na to, aby obdržel počáteční finanční grant od Evropské unie. V srpnu 2008 Beata tyto finanční prostředky použila na spuštění prvního automobilového informačního portálu pro ženy s názvem Autopolki.pl. Od té chvíle se naplno věnuje svému podnikání a portál nadále rozšiřuje. Pracuje ve dne i v noci, ale hlavně pro ni je, že se její sen stal skutečností.

“Práce je můj koníček,“ uzavírá Beata. „Moc toho nenaspím, protože mám pořád co dělat. Většinou chodím spát až ve tři ráno.“

Prostor pro další růst

Její stránky jsou financovány prostřednictvím inzerce. Kromě pravidelných recenzí a tipů pro řidiče nabízí portál Autopolki.pl svým čtenářkám možnost otestovat si vybrané auto v praxi, a to na základě dohody uzavřené mezi Beatou a místními autoprodejci. Po absolvování silničního testu ženy pošlou svůj posudek na vyzkoušené auto na portál Autopolki.pl. Beata rovněž hodnotí jízdní vlastnosti automobilů a cestuje přitom i do zahraničí, kde získává nejnovější informace na mezinárodních autosalonech.

Na svých stránkách nyní Beata nabízí jednodenní cvičné jízdy na nepoužívané letištní ploše na předměstí Poznaně. Ženám, které se chtějí zdokonalit v řízení automobilu, přitom poskytuje místní autoškola slevu prostřednictvím portálu Autopolki.pl. Na posledním výcviku se asi 20 žen naučilo, jak správně řídit auto na mokré a zledovatělé vozovce.

Beatina vize jde však mnohem dál. Portál pro ni představuje odrazový můstek k většímu a výnosnějšímu podnikání, které by jí umožnilo najímat žurnalisty a další zaměstnance. Chtěla by sestavit mapu polských autoopraven, které budou pro ženy důvěryhodné a budou odvádět kvalitní práci za spravedlivou cenu. Také chce založit onlinový obchod s automobilovým příslušenstvím. Beata dokonce obdržela několik nabídek od potenciálních investorů, kteří chtějí, aby své stránky rozšířila i za hranice Polska.

„Když jsem pracovala pro jiné, nedokázala jsem naplno rozvinout svůj potenciál,“ říká. „Vážím si podnikatelské nezávislosti. Cením si toho, že jsem se mohla svobodně rozhodnout začít podnikat.“

S odcházejícím návštěvníkem se Beata loučí slovy: „Szerokiej drogi!“, což v překladu znamená: „Široké silnice!“ – je to tradiční polský pozdrav, kterým se přeje šťastný návrat domů.

Rovnováha v práci i v životě

Nizozemská provincie Frísko má velký problém s vodou. Většina obhospodařované půdy i okolní krajiny leží pod úrovní hladiny moře. Gerard Jansen, který pracuje jako právník regionální vodo-hospodářské rady, má tak velmi náročnou práci.

„Stále se střetáváme s konfliktem zájmů,“ říká třiapadesátiletý Gerard. „Farmáři by například uvítali vyšší vodní stav, ale veřejnost je proti. Naším úkolem je najít kompromis.“

„Někdy se stává, že společnosti nechtějí investovat své peníze, aby dodržely právní předpisy, a pak to skončí u soudu,“ Gerard má takové případy v popisu práce. Pracuje pro radu již od roku 1993 jako právní poradce exekučního a licenčního oddělení.

Toto oddělení plní celou řadu funkcí: zjišťuje, zda povrchová voda vyhovuje právním předpisům, kontroluje údržbu ochranných hrází a výši mořské hladiny, prověřuje, do jaké míry společnosti a vlastníci půdy splňují dané předpisy, a přijímá příslušné kroky, pokud tomu tak není.

Ačkoli má svou práci rád, začal si před několika lety přát, aby byla jeho pracovní doba flexibilnější. Pevná pracovní doba mu vůbec nevyhovovala, každý den trávil hodinu v autě dojížděním z Drachtenu do Leeuwardenu a doma na něj čekali jeho dva malí synové, Rik a Nico. Měl problém, aby se vůbec dokázal soustředit na svou práci. „Před několika lety se navíc naše firma přestěhovala do nové otevřené kanceláře, kde je velký hluk.“

Práce z domova

V roce 2006 se Gerard začal účastnit projektu *e-papa*, který je spolufinancován Evropskou unií prostřednictvím Evropského sociálního fondu a který umožňuje zaměstnaným otcům vykonávat jejich práci doma. Přínosem tohoto projektu je zavedení flexibilní pracovní doby a snížení nákladů spojených s dojížděním. Gerard nyní může vždy část pracovního týdne zůstat doma a věnovat se svým synům – vypraví je do školy, zajde s nimi na oběd a někdy i pomůže ženě s domácími pracemi.

„Práce na dálku mi pomohla mnohem lépe sladit pracovní a rodinný život,“ říká a dodává, že ani jeho žena, která pracuje na částečný úvazek jako zdravotní sestra pečující o staré občany

„Práce na dálku mi pomohla mnohem lépe sladit můj pracovní a rodinný život. Dříve jsem viděl chlapce jenom o večerech.“

v blízké nemocnici, už není v takovém stresu. „Dříve jsem viděl chlapce jenom o večerech. Nyní s nimi můžu dělat spoustu věcí.“

Flexibilní pracovní doba také vedla ke zkvalitnění jeho práce a zvýšení pracovní produktivity. „Jestliže pracujete doma, pak nemusíte v pět hodin odpoledne skončit a odjet pryč – můžete v klidu svou práci dokončit vlastním tempem. Nebo se k ní můžete vrátit později.“

Jak to funguje

Organizace, které se do projektu zapojí, mohou snadněji zavádět flexibilní možnosti práce. Projekt zvyšuje informovanost zaměstnavatele o práci z domova a pravidelně vyhodnocuje, do jaké míry se zaměstnancům daří přizpůsobovat se novým pracovním podmínkám a zavčas upozorňuje na potenciální problémy. Během dvou let, kdy se Gerard projektu účastnil, musel vyplnit několik dotazníků týkajících se fungování práce z domova.

Gerardův zaměstnavatel si časem uvědomil, že je pro něj práce na dálku výhodná, a začal ji aktivně propagovat mezi ostatními zaměstnanci. „V pozici zaměstnavatele dnes musíte jít s dobou a nabízet podmínky pro flexibilnější práci,“ vysvětluje Gerardova manažerka, Gjil de Jongová, která sama pracuje na dálku. Podle jejího odhadu takto funguje přibližně čtvrtina všech zaměstnanců oddělení. „Myslím si, že to určitě přispívá k lepšímu sladění pracovního a rodinného života,“ uvádí.

Gjil se domnívá, že je důležité se přesně domluvit na tom, co obě strany očekávají, například ohledně pracovní doby nebo předkládání pracovních výkazů, a na jednoduchých pracovních postupech. „Také si ujednáme, že po každém dni, kdy bude vykonávána práce z domova, bude pravidelně následovat schůze k zajištění zpětné vazby,“ dodává.

Gerard se stal neochvějným zastáncem flexibilní pracovní doby. „Je to pro mě velká pomoc,“ říká. „Plánuji, že příští rok ještě navýším počet dní, kdy pracuji doma.“

Budoucnost leží v jejích rukou

Katarína Vargová bývala úspěšnou podnikatelkou – měla malou textilní firmu v Bratislavě na Slovensku. Když se jí však narodil syn, musela slibnou kariéru přerušit. Avšak jak to bývá, z krátké přestávky se časem stala dlouhá pauza. Po třech letech se chtěla vrátit do práce, ale byl to pro ni, stejně jako pro mnoho jiných žen, které odešly na mateřskou dovolenou, velice náročný úkol.

„Dá se říct, že jsem ztratila veškerý kontakt s okolním světem,“ uvádí. „Potřebovala jsem se dostat zpátky do pracovního procesu. A také jsem potřebovala najít nějakou novou výzvu.“ Otázkou bylo, jaké zaměstnání zvolit. „Jednou věcí jsem si byla jistá: ať budu dělat cokoli, bude pro mě jako matku malého dítěte nutné sladit pracovní a mateřské povinnosti.“

Návrat do zaměstnání

Kataríně pomohl speciální vzdělávací kurz pro ženy, které se vrací do zaměstnaneckého poměru po dlouhodobé mateřské dovolené, spolufinancovaný Evropskou unií prostřednictvím Evropského sociálního fondu. Díky tomuto kurzu si Katarína prohloubila svoje dovednosti a také zjistila, jak dále pracovat se svým nadáním, a naplnit tak své ambice.

Pro ženy, které se vrací do práce po dlouhé mateřské dovolené, je jednou z největších překážek opětovné získání ztraceného sebevědomí. Vzdělávací moduly tohoto kurzu tudíž zahrnovaly aktivity zaměřené na zvyšování sebevědomí a nacvičování asertivního chování.

V rámci kurzu se také dostala do styku s různými lidmi z podnikatelské sféry. „Cítila jsem, že chci dělat něco spojeného s uměním,“ uvádí. „Vzdělávací program mi pomohl najít lidi s podobnými zájmy.“

Ohlédnutí zpět a cesta kupředu

Během vzdělávacího programu se Katarína seznámila s majitelkou ateliéru keramiky Rena, malé dílny nabízející hodiny keramiky na předměstí Bratislavy. Zatímco majitelka tráví většinu času v zahraničí, Katarína má na starosti provoz dílny. Učí své studenty modelování z hlíny a prodává své vlastní sochy v místní galerii.

„Jednou věcí jsem si byla jistá: ať budu dělat cokoli, bude pro mne jako matku malého dítěte nutné sladit pracovní a mateřské povinnosti.“

Katarína podotýká, že se podobné práci chtěla věnovat odjakživa. „Kdysi jsem vystudovala uměleckou školu,“ upřesňuje, „a vždycky jsem se k tomu chtěla vrátit. Věděla jsem, že moje budoucí práce musí být pevně spojena s uměním. Proto jsem moc ráda, že jsem narazila na tuto keramickou dílnu.“

„V našem ateliéru mají lidé možnost vyjádřit to, co v sobě cítí,“ říká. „Mohou si ušpinit ruce a přitom relaxovat s pocitem vnitřní svobody. Práce s hlínou může být u některých lidí spojena s hlubokými zážitky a terapeutickými účinky. A pravdou je, že já sama načerpám od svých studentů spoustu nové energie.“

Vřelé díky

Katarína říká, že ve svém životě konečně našla správnou rovnováhu. Brzy ráno vstane a odvede svého syna do školky. Poté začíná její pracovní den v dílně. „Některé dny mám vyhrazeny na výuku, jiné dny pracuji na vlastních výtvorech. A odpoledne zase vyzvednu syna ze školky.“

Katarína uvádí, že díky kurzu získala sebevědomí k opětovnému nastartování kariéry a také inspiraci vyrazit novým směrem. Vzdělávací kurz jí opravdu pomohl a ona je za to vděčná. „Program Evropského sociálního fondu mi pomohl obnovit znalosti v oblasti managementu a marketingu a zároveň mi umožnil rozvinout moje umělecké vlohy. Byl pro mě přesně tím impulsem, jaký jsem potřebovala.“

Tělesně postižení

Postižení není překážkou v práci

Andrzej Lubowiecki dříve pracoval v loděnicích ve Gdyni (městské části Gdaňsku) na pobřeží Baltského moře. V době svého největšího rozkvětu poskytovaly historické loděnice práci pro přibližně dvacet tisíc lidí. Nyní jich je pouze kolem tří tisíc.

Po dvanáct let měl Andrzej v loděnicích své jisté a dobře placené místo – nejprve pracoval jako tesař a později jako natěrač. Kvůli narůstajícím bolestem byl v roce 2001 nucen podstoupit operaci kyčelního kloubu. Operace se však nezdařila, protože mu při ní omylem porušili nerv. Místo toho, aby se jeho stav zlepšil, zůstal po operaci odkázán na berle. Neměl sílu vrátit se do práce, a proto ho po sto osmdesáti dnech absence jeho zaměstnavatel propustil.

Protože uměl pracovat pouze manuálně a v oblasti byl nedostatek pracovních příležitostí, Andrzej nakonec rezignoval a žil z invalidního důchodu. Náklady na rekvalifikační kurz pro něj byly příliš vysoké. „Myslel jsem si, že už nikdy žádnou práci nenajdu, protože jsem invalida,“ vysvětluje. Byl již pět let nezaměstnaný, když si jednoho dne všiml plakátu v autobuse, který nabízel pracovní uplatnění pro lidi s částečnou invaliditou. „Ihned jsem šel na pracovní úřad a zaregistroval jsem se jako nezaměstnaný. O dva dny později mi řekli o vzdělávacím programu.“ V červnu 2006 se přihlásil na čtyřdenní kurz spolufinancovaný Evropskou unií prostřednictvím Evropského sociálního fondu, který byl zaměřen na potřeby invalidních občanů. Andrzej se zde naučil, jak si hledat práci, sepsat životopis a jak podat žádost o přijetí do zaměstnání. Místní úřad, jeden z partnerů projektu, zabezpečil minibus, který ho každý den vyzvedával z domova.

Odhodlání se vyplácí

„Po ukončení kurzu jsem si našel práci během jediného dne,“ říká s hrdostí v hlase. „Při pohovoru jsem je přesvědčil, že tu práci opravdu chci.“ Byl přijat do služeb místní bezpečnostní agentury a prošel školením práce na počítači. Nyní pracuje v šestičlenném kolektivu na ústředí firmy a je zodpovědný za monitorovací služby a sběr dat v gdaňské oblasti, v případě narušení bezpečnosti má za úkol zalarmovat policii. Andrzejův pracovní režim zahrnuje vždy jednu celodenní službu následovanou dvěma dny volna, což platí i o víkendech a svátcích, jen každý třetí víkend má volno. „Zpočátku se mi během noční služby chtělo strašně spát, ale už si začínám zvykat,“ říká. Má však stále problém usnout, když

„Na kurzu jsem získal sebevědomí, že si i přes svůj handicap dokážu práci najít.“

přijde domů ze služby. Jeho plat je nízký, a tak mu ponechali jeho invalidní důchod.

Andrzejova žena Ania je učitelkou v mateřské školce a odchází z domu v šest hodin ráno. „Nejprve to nebylo bez práce tak zlé,“ vzpomíná. „Ania mi vždy sepsala seznam věcí, které mám udělat. Zašel jsem nakoupit a pak jsem si sedl do hospůdky na pivo.“ Ale časem ho začaly tížit finanční problémy a psychika. Štěstím v neštěstí bylo, že si ještě před Andrzejovou operací koupili byt v programu dostupného bydlení a dostali na něj půjčku od loděnic. Do té doby musela celá jejich rodina bydlet v jednom pokoji u rodičů Anii. „Nejhorším důsledkem mojí nezaměstnanosti bylo, že když všichni jeli v létě na dovolenou, museli naši chlapci zůstat doma, protože jsme neměli žádné peníze,“ líčí Andrzej. Teď když má pravidelný příjem, mohou začít společně plánovat dovolenou na horách.

Když Andrzej nejde do práce, probudí své dva syny – šestnáctiletého Karola a čtrnáctiletého Przemka, připraví jim snídani a vyprovodí je do školy. Andrzej vždy s chutí vařil a také si vyměňoval recepty s přáteli své manželky. „Moje specialita je houbová polévka s nudlemi,“ říká Andrzej, který si houby pro svou polévku nasbírá v lese a občas chodí i rybařit. Také vymaloval celý byt a namontoval vestavěné skříně. „Vždycky jsem uměl improvizovat, jsem takový domácí kutil. Člověk je tvor, který se dokáže naučit cokoli!“

Všechno jako dřív

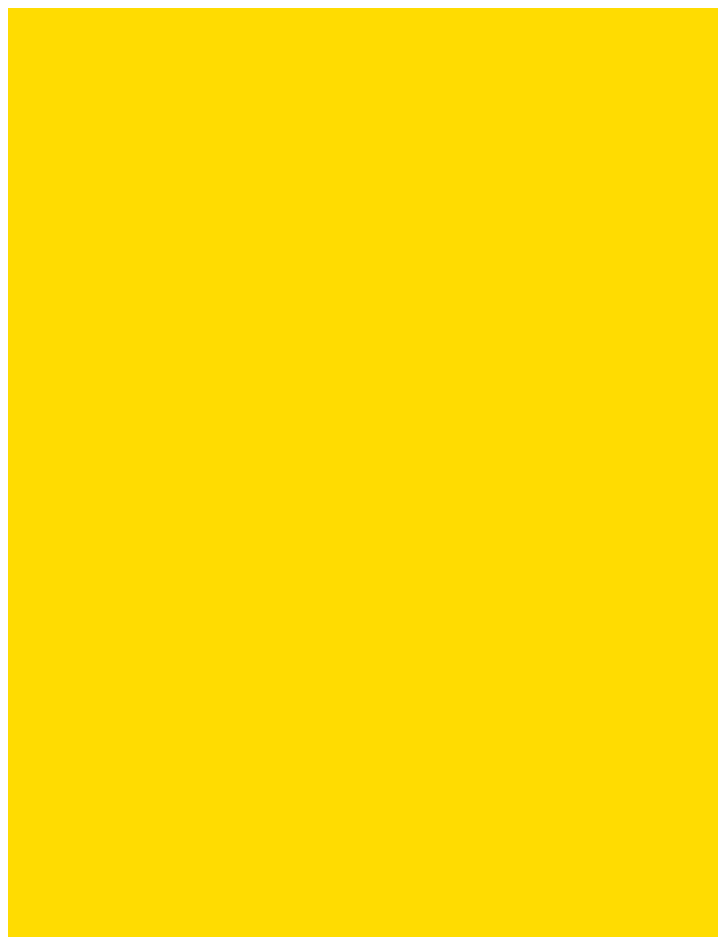
Andrzej říká, že se teď, když má práci, cítí o sto procent lépe. „Je logické, že to lidem bez práce nesvědčí,“ uvádí. „Někteří se prostě jen chodí opíjet, ale já ne. Na kurzu jsem získal sebevědomí, že si i přes svůj handicap dokážu práci najít.“

„Nejdřív jsem byla ráda, že mám manžela v domácnosti,“ dodává Ania. „Ale pak jsem si začala uvědomovat, že Andrzej žije v neustálém stresu. Když měl vyjít ven a setkat se s někým, tak se vůbec necítil dobře. Nyní je všechno zase jako dřív a domácí práce teď vykonáváme společně.“

„Projekt byl velmi úspěšný,“ potvrzuje koordinátorka kurzu Anna Dabrowska ze vzdělávacího centra *Fundacja Gospodarcza*. „Naše nabídka podobných iniciativ pro tělesně postižené pořád platí,

nabízíme odborná školení nebo poradenství se založením vlastní firmy. Je o ně velký zájem, protože účastníci mohou získat grant od Evropské unie.“

Andrzej má také v plánu založit si vlastní firmu, která by se zabývala nátěrem lodních kontejnerů. Stále se soudí, aby vymohl nějaké finanční odškodnění kvůli nezdařené operaci, a je kvůli tomu zatrpklý. V červenci 2008 však podstoupil další operaci druhého kyčle, která byla natolik úspěšná, že nyní dokáže chodit jen s pomocí hole. Dobře si uvědomuje, že je na tom lépe, než mnoho dalších lidí. „Většina zdravotně postižených Poláků je nezaměstnaná,“ uvádí. „Navíc nejsou mobilní a firmy je nechtějí přijímat. Ale tohle město se s tím snaží něco udělat.“

Recept na úspěch

Je všední den kolem poledne a každý stůl v restauraci *Ízleő* (Pochoutka) v maďarském městě Szekszárdu je obsazený. Podél jedné stěny prosvětlené místnosti stojí dřevěná prolézačka a hromada hraček, neklamná známka toho, že zde myslí na rodiny s dětmi. Kromě matek s dětmi zde však vidíme opravdu různorodou klientelu – chlapce s dívkami, pár starších lidí a zaměstnance místního úřadu.

V kuchyni je zatím velmi rušno a třiatřicetiletá **Éva Gyulaiová** pomáhá s přípravou jídla. „Moc ráda tady pracuji, každý den máme spoustu práce a vaření mě vždycky bavilo,“ líčí s nadšením. „Všichni tu spolu hezky vycházíme a odvádíme opravdu týmovou práci.“ Éva to má těžší v tom, že musí kolegům odezírat ze rtů – již od narození je téměř úplně neslyšící, protože kvůli pochybení porodníků došlo k překysličené organizmu, a tím i k trvalému poškození sluchu. Celkem sedm zaměstnanců restaurace patří mezi zdravotně postižené, kterým se podařilo sehnat práci v *Ízleő* díky místnímu vzdělávacímu projektu spolufinancovanému Evropskou unií prostřednictvím Evropského sociálního fondu. Nadace Modrý pták, která byla ustavena roku 1997 s cílem přispívat k vytváření společnosti založené na rovných příležitostech a možnosti volby pro každého člověka bez rozdílu, odstartovala v červnu 2006 projekt s názvem LIFT (podoba – integrace – plná zaměstnanost – vzdělávání). Tento projekt pomohl šestatřiceti nezaměstnaným mladým lidem s nízkým stupněm vzdělání a zdravotním postižením získat nové pracovní dovednosti a následně také najít odpovídající zaměstnání.

Špatná práce za nízký plat

Éva se narodila v Szekszárdu. Až do svých šestnácti let navštěvovala internátní školu pro neslyšící v Budapešti, kde se mimo jiné naučila odezírat ze rtů. Poté se vrátila do svého rodného města, aby tam dokončila závěrečné zkoušky. Problém nastal, když chtěla najít vhodné zaměstnání. První práce, kterou sehnala, byla nekvalifikovaná práce hodnocená úkolovou mzdou – šití plen v továrně. „Byly jsme placeny podle počtu ušitých plen, ale sazba za kus byla velmi nízká,“ vzpomíná Éva, „a tak jsem pracovala bez přestávky, z čehož mě permanentně bolela záda i hlava. Práce, kterou jsme dělaly, byla navíc velmi nezajímavá.“

„Po celém Maďarsku žije mnoho lidí se zdravotním postižením, kteří by na podobném místě určitě rádi pracovali. Tu myšlenku by měl někdo napodobit.“

Zanedlouho se Éva seznámila se svým budoucím manželem Zoltánem, který pracoval v místní tiskárně, a po svatbě se mladý pár nastěhoval k Zoltánovým rodičům. Když se jim poté narodili dva synové, Ákos, kterému je dnes deset, a Balázs, kterému je sedm, byla Éva ráda, že může jít na mateřskou dovolenou, aby se o ně mohla starat. Kvůli astmatu a problémům se zrakem, které si vyžádaly dvě operace, byla mladšímu synovi o rok odložena školní docházka. V momentě, kdy měli oba chlapi nastoupit do školy, zatoužila Éva po tom, aby mohla opět nastoupit do práce, avšak do jiné, než jakou dosud vykonávala.

Nový začátek

Od přítelkyně se doslechla o projektu LIFT a přihlásila se spolu s dalšími patnácti lidmi do kurzu stravování (dalších dvacet se učilo stovebním dovednostem). Kurz probíhal celý rok a po dobu jeho trvání dostávala Éva plat z rozpočtových finančních prostředků. V září 2007 se z ní stala vyučená kuchařka a spolu s dalšími šesti účastníky kurzu získala práci v restauraci s dětským koutkem, kterou provozuje stejná nadace. Jejich pracovní náplň zahrnuje přípravu jídla, umývání nádobí a obsluhu u stolu. „Měla jsem štěstí, protože mě vaření baví,“ vysvětluje Éva. Mnohé se také naučila od své tchyně, která je sama vynikající kuchařkou. „Naše děti mají stále hlad, a tak je práce i mým koníčkem.“ Její specialitou jsou sladkosti: dělá výborné palačinky, jablečné štrúdlly a tvarohové koláče.

Kuchyně v restauraci *Ízlelő* připravuje denně až sto čtyřicet jídel, přičemž 40 procent z nich si zákazníci odnesou s sebou. Šéfkuchař spolu s odborníkem na výživu sestavují nabídku zdravých jídel, které mají v oblibě především mladí lidé. Restaurace připravuje obědy pro rodinný pečovatelský dům (též provozovaný nadací) a plánuje dodávky obědů pro místní základní školu. Také Ákos rád chodí do restaurace *Ízlelő* v doprovodu svých rodičů. „Je to výborné,“ září nadšením, když dojídá druhou porci polévky. „Je to lepší, než v naší školní jídelně.“

Také ostatní zákazníci se shodují na tom, že restaurace nabízí kvalitní jídla za rozumnou cenu. „Lidé, kteří zde pracují, mají vždy na tváři úsměv, a dokonce znají každého zákazníka jménem,“ poznamenává Judit Botosová, která se v *Ízlelő* pravidelně stravuje.

„Naším cílem je nabídnout pomocnou ruku rodinám s malými dětmi a lidem se zdravotním postižením a lze říci, že naše restaurace splňuje oba tyto cíle,“ vysvětluje Andrea Mészárosová, výkonná ředitelka nadace Modrý pták. „Očekávali jsme, že dosáhneme ekonomické soběstačnosti během tří let, ale již koncem prvního roku jsme vykázali zisk.“

Chuť svobody

Když teď mají oba svůj příjem, mohli si Éva se Zoltánem splnit svůj dávný sen a koupit vlastní dům. „U Zoltánových rodičů bylo pro celou rodinu málo místa a také jsme chtěli změnu,“ vysvětluje Éva. Nebyla tam ani zahrada nebo nějaké místo, kde by si naše děti mohly hrát. Jediné, co se dalo dělat, když jsme přišli domů, bylo pasivní sledování televize.“ Do svého domu na předměstí Szekszárdu se nastěhovali v prosinci roku 2008 a plánují opravu domu. V poměrně rozlehlé zahradě roste vinná réva a ovocné stromy. Zoltán se chce více dozvědět o výrobě vína, zatímco Éva plánuje pěstovat jablka, která by použila na přípravu vlastních jablečných koláčů. Kromě toho by také ráda zasázela na zahradu květiny, protože podle svých slov ráda zahradníčí. „Tady na okraji města máme čerstvý vzduch a cítíme se svobodnější.“ Éva kromě toho dokončuje autoškolu, aby mohla získat řidičský průkaz.

Éva se cítí šťastná, že našla restauraci *Ízlelő*. „Po celém Maďarsku žije mnoho lidí se zdravotním postižením, kteří by na podobném místě rádi pracovali,“ uzavírá. „Tu myšlenku by měl někdo napodobit. Nám by to vůbec nevadilo, naopak, udělalo by nám to radost!“

Pomocná ruka nevidomým

„Nejsem si jistá, jestli bych jednou chtěla vidět. Slepota je součástí mé osobnosti.“

Sarmite Gromská přišla o zrak krátce po porodu v důsledku pochybení zdravotnického personálu, a tak ve své paměti nemá žádné vzpomínky spojené se zrakovým zážitkem. Dnes je pro ni těžké na takovou věc jenom pomyslet. „Narodila jsem se předčasně, když mi bylo pouhých sedm měsíců, a poté mě položili do inkubátoru. A proto jsem oslepla. Byla to jenom nešťastná náhoda, nic víc. Myslím, že mi lidé často nerozumějí, když říkám, že bych ani nechtěla vidět. Pokud by se to stalo, ztratila bych část své identity. Slepota je součástí mé osobnosti,“ dodává.

Sarmite říká, že její slepota jí umožňuje vidět svět takový, jaký ve skutečnosti je. „Vzhled člověka není tím nejdůležitějším,“ vysvětluje. Myslím, že vidím lépe než vidoucí. Většina lidí věnuje pozornost tomu, co vidí svými očima, ale já vidím lidskou duši. Vidím jejich hlasovou gestikulaci, vnímám jejich intonaci a cítím, jak se mě dotýkají.“

Sarmite, která bydlí se svými rodiči a dvěma bratry v Rize, je inspirujícím příkladem lidského odhodlání a morální síly. Svě mládí strávila na speciální internátní škole pro nevidomé, kde se naučila číst a psát Braillovým písmem. Při svém dalším studiu na univerzitě dosáhla vynikajících studijních výsledků, které byly oceněny udělením grantu. Sarmite má také hudební nadání – hraje na saxofon v mládežnické kapele. V současnosti však hraje spíše výjimečně, protože se musí plně soustředit na své univerzitní studium.

Studijní materiály

Samite potřebuje ke studiu speciální pomůcky a prokazuje velkou zručnost jak při práci s psací destičkou nebo s Braillovým psacím strojem, stejně jako s počítačem vybaveným speciálním softwarem upraveným na rozpoznání hlasu.

Samite se musí plně spolehnout na služby Lotyšské knihovny pro nevidomé, která jí zprostředkovává překlad všech univerzitních studijních materiálů do Braillova písma. Gunta Biteová, ředitelka Braillova oddělení při Lotyšské knihovně pro nevidomé, však informuje, že transkripce do Braillova písma je příliš finančně

„Knihovna v Braillově písmu vnesla do mého života velkou změnu, stejně jako do života dalších slepých lidí.“

náročná. „Celou tuto práci zvládáme vlastními silami pouze díky fondu Evropské unie, který financoval vznik našeho Braillova oddělení. Cílem projektu bylo poskytnout nevidomým a zrakově postiženým různé služby a materiály, a tak napomoci jejich lepší integraci do společnosti a uplatnění na trhu práce a zároveň jim nabídnout možnost samostatnější existence.

Evropská unie prostřednictvím Evropského sociálního fondu umožnila knihovně nakoupit vybavení a provést zaškolení, aby se mohlo začít s tiskem knih a jiných dokumentů pro nevidomé. Nevidomí a slabozrací z celého Lotyšska nyní mají zdarma přístup k celé škále materiálů v Braillově písmě a v případě potřeby mohou požádat o další vybrané texty.

V současné době Braillovo oddělení dokonce zaměstnává nevidomé a zrakově postižené, kteří pomáhají s přípravou textů. „Byla to práce pro knihovnu, která mě přivedla k tomu, že bych se chtěla stát vydavatelkou v Braillově písmu,“ popisuje Sarmite svou budoucí kariéru, ke které chce směřovat po dokončení studia na univerzitě.

Cesta k nezávislosti

Většinu svého života byla Sarmite zcela závislá na svých rodičích. Příběh její matky, paní Gromské, je názorným příkladem statečnosti, odhodlání a celoživotní oddanosti své dceři.

Samíte však dobře ví, že jednou zůstane sama a že se bude muset postavit na vlastní nohy. „Ano, při myšlence na univerzitní studium jsem propadala nervozitě,“ říká. „Byl to pro mě velmi důležitý krok jak na profesionální, tak i osobní úrovni. Jsem stále závislá na ostatních a v první řadě na své rodině, ale musím se naučit, jak být silná a přežít.“

„Knihovna v Braillově písmu vnesla do mého života velkou změnu, stejně jako do života dalších slepých lidí. Účast na projektu ESF pro mne byla velkým přínosem. To, že si nyní mohu sama vytisknout všechny potřebné studijní materiály, pro mne znamená možnost dalšího osobního růstu a postupu k tomu, abych se stala plnoprávným členem společnosti.“

Radost ze života na venkově

Andrej Lovrencec vyrůstal na malé venkovské farmě v oblasti Prekmurje v severovýchodním Slovinsku a zapustil zde své kořeny. „Moc se mi tu líbí, mám pocit, že do této krajiny patřím. Vůbec si nedokážu představit, že bych bydlel ve městě,“ říká dvaadvacetiletý Andrej. „Kdybych musel, možná bych se přestěhoval na jiné místo v našem regionu, ale rozhodně ne někam úplně jinam.“

Andrej bydlí u svých rodičů, kde pěstuje různé plodiny, včetně pšenice, hroznů, ovoce a brambor, a chová kozy, krávy a býky. Ačkoli se jedná pouze o malé hospodářství, stačí to na obstarání potravy pro rodinu a krmení pro zvířata a případná nadprodukce je určena k prodeji.

Andrej měl ve škole problémy s učením a rodiče ho často kvůli jeho špatnému psychickému stavu nechávali doma. Trpěl silnými bolestmi hlavy, často zvracel a měl narušený zrak. Když mu bylo dvanáct, začal mít deprese.

„Škola byla pro mne těžká. Měl jsem problémy s učením, ale také se spolužáky. Byly to jen drobnosti, ale mě to trápilo.“ V roce 2002, když byl žákem sedmé třídy, došlo k vážnému zhoršení jeho zdravotního stavu a on musel na rok přerušit školní docházku. V patnácti již byl oficiálně evidován jako zdravotně postižený a ačkoli se mu v roce 2004 nakonec podařilo ukončit povinnou školní docházku, byly jeho možnosti uplatnění na pracovním trhu velmi omezené. Protože zůstával celé dny jen doma, byl stále více znužený a osamělý. „Byl jsem doma a čekal, že se něco stane. Nevěděl jsem, co mám dělat nebo kam jít, a také jsem neměl žádné peníze.“

V roce 2008 Andrej nastoupil na odborný kurz, který mu od základu změnil život. Jednalo se o tříměsíční poradenský program organizovaný místní organizací s názvem Mozaika, která zaměstnává a podporuje sociálně zranitelné skupiny, především zdravotně postižené. Program zahrnoval čtyři různé oblasti: zemědělství, výrobu organických potravin, ekoturistiku a obnovu staveb.

Práce na plný úvazek

Praktické školení *on-the-job* je celostátní vzdělávací program, který vznikl v roce 2004 a je spolufinancován Evropskou unií prostřednictvím Evropského sociálního fondu. Je zaměřený na lidi,

*„Setkávám se s novými lidmi a každý den se něco nového naučím.
A k tomu jsem i finančně nezávislý.“*

kterí mají problémy se zapojením do pracovního procesu, včetně zdravotně postižených, mladých lidí s nedostatečnou kvalifikací a dlouhodobě nezaměstnaných.

Po ukončení programu dostal Andrej nabídku práce na plný úvazek. Pracuje jako člen malého týmu, který se zabývá různými zemědělskými pracemi a výrobou potravin. Pro Andreje je to ideální, protože může pracovat v chápavém a přátelském prostředí a zároveň vykonávat práci, kterou dobře zná a která ho opravdu baví. „Mám svou práci rád, opravdu mě baví hospodařit,“ svěřuje se.

„Moje práce je velmi zajímavá, ať už pracujete venku na poli nebo uvnitř na farmě.“ Protože se jedná o zemědělský podnik, zaměstnanci musí jít do práce, kdykoli je potřeba – podle ročního období a pěstovaných plodin. „Někdy pracujeme sedm dní v týdnu,“ dodává. Pro Andreje, který na farmě vyrostl, je tento režim naprosto přirozený. „Nevadí mi, že končíme pozdě. A je skvělé, že moji spolupracovníci jsou zároveň mými přáteli.“

Osobní dovednosti

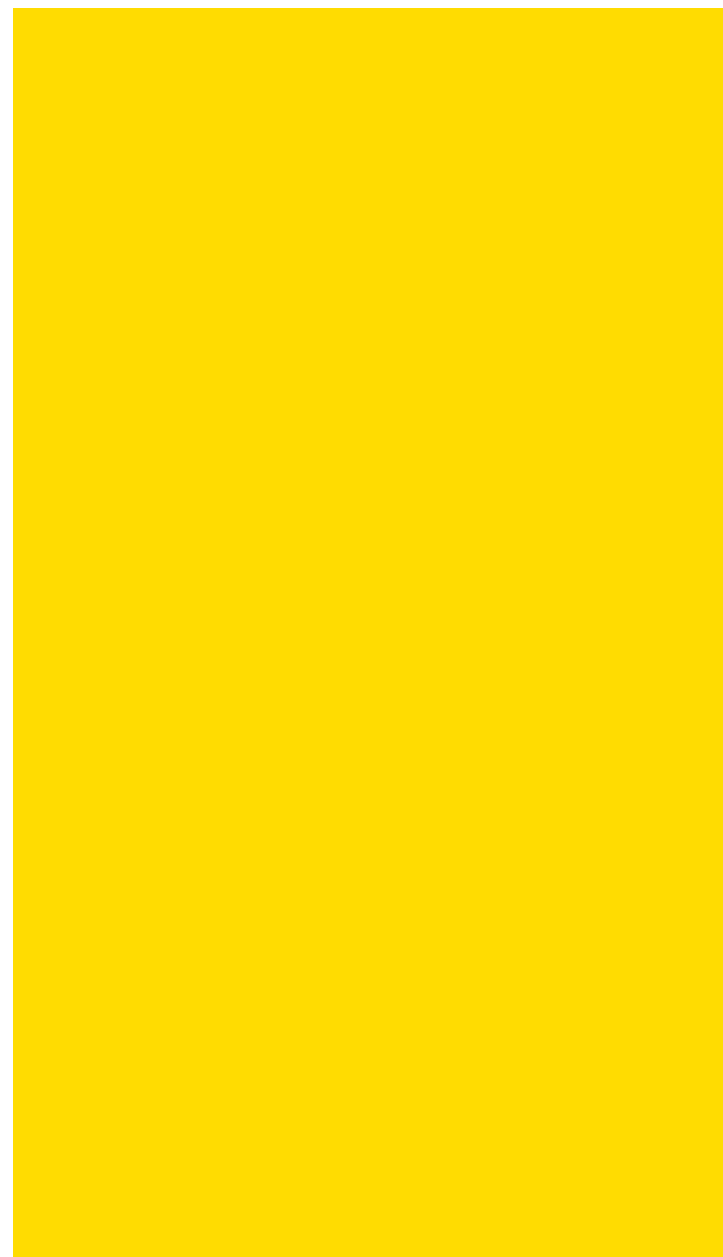
Andreje zjevně jeho práce baví, a tak mu vzrostlo sebevědomí a pocit nezávislosti. „Setkávám se s novými lidmi a každý den se něco nového naučím,“ říká. „A k tomu jsem i finančně nezávislý.“ Protože má nyní pravidelný příjem, mohl si koupit vlastní auto, kterým cestuje a které mu umožňuje vést plnohodnotnější společenský život.

Andrejovi rodiče si všimli velké změny v jeho chování. „Je teď mnohem šťastnější a živější. A chodí ven s kamarády – to dřív tolik nedělal,“ říká jeho matka.

Mateja Kaljevič, poradce regionální pracovní agentury, která napomáhá uchazečům zprostředkovat práci, také zaznamenal Andrejovu proměnu. „Poté, co prošel programem, je z něj úplně jiný člověk. Vzpomínám si, jak k nám poprvé přišel se svou matkou, která mluvila za něj. Všeho se bál a neměl žádné sebevědomí. Nyní mohu říci, že je jedním z účastníků s nejvyšší mírou sebevědomí, co jsme tu měli.“

O zlepšení svého života, které mu přineslo zařazení do pracovního procesu, Andrej říká: „Jsem teď opravdu spokojený. Je to poprvé,

kdy jsem dosáhl, čeho jsem chtěl. Nemám žádné velké plány do budoucna. Budu rád, když to bude stejné jako teď. Máme takové přísloví: pomalu dojdeš nejdál.“

Naučit se žít s bolestí

Otilii Marquesové bylo pouhých dvaadvacet let, když opustila rodný dům v portugalském městě Ansião a přestěhovala se ke své sestře a švagrovi do Lucemburska. Stejně jako mnoho dalších Evropanů doufala, že v nové zemi získá práci a začne nový život.

„Zpočátku to bylo těžké,“ vzpomíná. „Našla jsem si práci v továrně, ale vůbec jsem neuměla francouzsky, a tak jsem se musela učit při práci.“ Pocházela ze sedmi sourozenců, a tak byla zvyklá mít kolem sebe lidi, kteří jí pomohou.

V roce 1975 se v rodném Portugalsku vdala za Manuela Augusta. Následující rok se za ní manžel přestěhoval do Lucemburska, kde našel práci u firmy dodávající stavební materiály, pro kterou pracuje dodnes. Otilie ve stejné době začala pracovat jako uklízečka u poštovní a telekomunikační společnosti P&T. Když se jim o tři léta později narodila dcera Alexandra, vše se zdálo být v nejlepším pořádku.

Pýcha na práci

Avšak sotva bylo Otilii něco přes třicet, začaly ji trápit revmatické bolesti zad, které se ještě zintenzivnily poté, co jí vyskočila ploténka. „Během následujících dvaceti let jsem trpěla bolestí, se kterou bylo těžké vykonávat jakoukoli práci, a navíc se můj zdravotní stav nadále zhoršoval. Ale dělám, co je v mých silách,“ říká skromně. Při úklidové práci v šatnách a umývárkách je Otilie pyšná na lesknoucí se zrcadla a dlaždičky. K jejím pracovním úkolům patří čištění sprchových koutů, lezení po žebříku k zaprášeným skříňkám, přenášení kbelíků plných vody a odnášení pytlů s odpady. Jedná se o fyzicky velmi náročnou práci. „Někdy stačí, když se špatně pohnu, a bolí to ještě víc,“ vysvětluje. „Ale nikdo jiný mou práci za mě neudělá, a tak to musím nějak zvládnout.“ A když se v zimě vracejí technici pokládající telekomunikační kabely ve svých špinavých pracovních pláštích, má Otilie o práci postaráno.

V září 2007 Otilii její společnost poskytla volno k tomu, aby dvakrát týdně po dobu následujících pěti týdnů navštěvovala školení spolufinancované Evropskou unií prostřednictvím Evropského sociálního fondu, které by jí pomohlo v jejích potížích. Její dcera Alexandra v té době shodou okolností pracovala pro organizaci STM (*Service de Santé au Travail Multisectoriel*) – vládní agenturu zodpovídající za péči o zdraví v různých pracovních odvětvích,

„Naučila jsem se, jak se správně pohybovat, aby mě při práci ani doma záda tolik nebolela.“

kteřá organizovala tento kurz. Dcera dodala své matce odvalu, aby využila nabízenou příležitost.

Otilie na kurzu zjistila, jak její záda fungují, jaká jsou zdravotní rizika spojená s jejich poškozením a co je třeba udělat, aby se jim předešlo. Instruktoři jí názorně předvedli cvičení, kterými může posilovat svaly na nohou, ukázali jí relaxační techniky na uvolnění svalstva a informovali ji o správné stravě vedoucí ke zlepšení zdravotního stavu a načerpání síly. Dozvěděla se, jak správně, bezpečně a přitom bezbolestně zvedat břemena. „Díky kurzu teď vím, že si musím kleknout na kolena – nesmím se například předklánět – a musím si dát pozor, aby pytle s odpadem nebyly příliš těžké. Naučila jsem se, jak se správně pohybovat, aby mě při práci ani doma záda tolik nebolela. Na kurzu mi vysvětlili, co mohu od svého těla očekávat.“ V rámci programu byli k dispozici i psychologové, se kterými si účastníci kurzu mohli promluvit o svých problémech.

Brzy do práce

Ústředí telekomunikační společnosti, ve které Otilie pracuje, se nachází na předměstí Lucemburku. Je to hranatá budova postavená z červených cihel, která je obklopená stromy a travnatými plochami. Otilie dojíždí do práce každý den a se svým autem může parkovat přímo v areálu firmy. „I když nebydlím daleko, pomůže mi, když přijedu autem, protože začínám hodně brzy – v šest hodin ráno.“

Pro Otilii je každodenní život bojem s bolestí, kterou se snaží omezit na únosnou míru. Možnost operace v jejím případě nepřípadá v úvahu, protože by měla pouze dvacetiprocentní šanci na úspěch. Otilie má jiný program: pravidelně chodí na masáže a jednou za rok podstoupí intenzivní léčebnou kúru v místním lázeňském městě Mondorf-les-Bains. Pokud to není nutné, snaží se raději nebrat léky proti bolesti. „Cílem mé léčby je zastavit další rozvoj artritidy. Jestliže se to však nepodaří, žádný doktor už mi nepomůže,“ vysvětluje.

S manželem bydlí v prosvětleném, dobře udržovaném domě s bílými stěnami, nábytkem z leštěného dřeva a dlážděnou podlahou. Okenní římsy zdobí červené muškáty a v interiéru tu a tam narazíme na zdobenou keramiku a jiné suvenýry, jejichž

barvy připomínají manželům rodnou zemi – Portugalsko. Otiliin aktuální zdravotní stav jí umožňuje vyrazit na procházku s jejich přátelským šestiletým labradorem Billym.

Je třeba jít dál

Doufá, že bude moci pracovat až do důchodu. „Uvidíme, jak dlouho to takhle může jít dál,“ říká filosoficky. „Budu potřebovat hodně odvahy. Bolest mi je pořád nablízku a někdy mám deprese. Hodně záleží na počasí – když prší, je bolest silnější. Ale člověk musí pořád zkoušet jít dál, naučit se s nemocí žít, a ne si jenom stěžovat.“

Nadine Sadlerová, která pracuje v oddělení zdravotních a sociálních služeb společnosti P&T, uvádí, že programem zaměřeným na bolesti zad projde ročně kolem dvaceti zaměstnanců. „Program opravdu funguje,“ říká. „Doufám, že Otilii pomůže prodloužit její produktivní věk.“

„Byl to velmi užitečný kurz,“ potvrzuje Fatima Tomazová, vedoucí týmu čtrnácti uklízeček v budově. „Sama jsem jím prošla a naučila se mnoho nových věcí.“

Na čestném místě na stěně Otiliina obýváku visí orámovaný certifikát s gratulací k pokroku, kterého na vzdělávacím kurzu dosáhla, a s výzvou, aby to, co se naučila, také převedla do praxe. Je to výmluvný doklad o tom, že absolvovaný kurz byl pro ni životní zkušeností.

Georgiin příběh

„Myslím, že když se nebudu bát otevřeně hovořit o svém životě, pomůže to mnoha dalším lidem,“ říká Georgia Chrisikopoulouvá prostě. „Měla jsem ke všemu záporný postoj. Nedokázala jsem přijmout skutečnost, že jsem nemocná, a nechtěla jsem se nikoho doprošovat o pomoc. Zním několik jiných lidí, kteří také neberou doktory vážně.“

V důsledku své duševní choroby musela šestatřicetiletá Georgia během svého života několikrát podstoupit dlouhodobou léčbu ve svém rodném Korfu. Avšak od roku 2006 se jí díky rozsáhlému rehabilitačnímu programu podařilo přejít z ústavní léčby do vlastního bytu a také začít pracovat. Tento program zaštiťuje družstvo Nový obzor spolufinancované Evropskou unií prostřednictvím Evropského sociálního fondu.

Družstvo Nový obzor najdeme v samotném středu města Korfu. V budově se též nachází oblíbená kavárna a terasa v příjemném stínu pomerančovníků. U stolků sedí studenti, čtou si a popíjejí kávu. Náhodní zákazníci si možná ani nevšimnou ironického názvu tohoto podniku: *Lunatico*. A možná ani netuší, že elegantní komplex budov s otevřenou železnou bránou, který podnik obklopuje, kdysi býval ústavem pro duševně choré, nejstarším tohoto druhu v Řecku, a nyní slouží potřebám univerzity.

Nástup nemoci

Georgia pracuje v týmu zahradníků a pečuje o zdejší květinové záhony a travnaté plochy. Všichni mají na sobě šedé pracovní obleky a čepice. Její příběh je příběhem o utrpení a odvaze. Georgia, nejstarší ze čtyř sourozenců, si vzpomíná na drsnou výchovu rodičů. „Byla jsem příliš malá na to, abych porozuměla, jestli dělám něco špatného,“ říká. „Nikdo mě neměl rád, lásku jsem zažila, až když jsem byla o hodně starší.“ Ve dvanácti jí začaly vypadávat vlasy a dostavily se první příznaky duševní nemoci. V sedmnácti otěhotněla a pokusila se spáchat sebevraždu. Přes odpor rodičů odešla ze školy, vdala se a přestěhovala do domu manželových rodičů. Její manželství však nebylo šťastné. Oba dva začali hodně pít a brát drogy a z manžela se časem stal násilník.

Ve čtyřiaadvaceti letech Georgia vážně onemocněla. „V hlavě jsem najednou slyšela nějaké cizí hlasy a já si myslela, že je to nějaká kletba. Zdálo se mi, že se mnou mluví televize a že mám telepatické

„Mám ráda vše, co je spojeno s mou prací. Práce mi úplně změnila život. Práce na zahradě byla odjakživa mým koníčkem, protože zde mám blízko k přírodě.“

schopnosti. Nemohla jsem vystát svoje dítě a vylévala jsem si na něm a na své rodině vztek – bojovala jsem s celým světem. Chtěla jsem se zabít.“

Nakonec se vrátila k rodičům a jejich vzájemné vztahy se brzy zlepšily. „Byli to mí rodiče, kdo mi podal záchranou ruku,“ přiznává. Přes počáteční neochotu začala brát léky, ale pořád slyšela v hlavě hlas svého manžela, jak jí hrozí. Rozhodla se opustit Korfu a vydat se do světa. Její cesta skončila ve Stuttgartu, kde pracovala po barech a v nočních klubech. „Spíše než práce po nocích to pro mne byla noční můra,“ vzpomíná s trpkostí v hlase. Během svého pobytu trpěla zažívacími potížemi a k tomu se ještě zadlužila. A tak se celá vyčerpaná vrátila domů. Její zdravotní stav se nadále zhoršoval, ona však nadále odmítala uvěřit tomu, že je nemocná.

Přijetí pomoci

V roce 2002 ji sice přijali na psychiatrickou kliniku, ale na základě manželovy intervence byla opět propuštěna. „Zpočátku se ke mně choval celkem hezky,“ vzpomíná, „ale brzy se vše vrátilo do starých kolejí.“ V roce 2005 si Georgia konečně uvědomila, že se bez cizí pomoci nikdy neuzdraví. V tomto prozření hrály roli dvě smutné události – smrt jejího mladšího bratra Prokopise při autonehodě a úmrtí otce na srdeční infarkt o Štědrém večeru. Georgia se definitivně rozhodla vést zdravější život.

Vrátila se na kliniku a o rok později nastoupila do rehabilitačního programu. Šest měsíců bydlela na ubytovně v Thinalionu a v říjnu 2006 byla na tom po zdravotní stránce tak dobře, že se směla přestěhovat do chráněného bytu s další pacientkou, Corinnou Mouzakitiovou. Také začala pracovat v družstevní zahradě a v týmu pečujícím o okolní prostředí.

„Mám ráda vše, co je s mou prací spojeno, ale nejraději sázím květiny. Tato práce mi úplně změnila život,“ říká. „Práce na zahradě byla odjakživa mým koníčkem, protože zde mám blízko k přírodě. A když přijde večer a já se dívám na televizi, cítím, jak mi zahrada chybí. Raději bych dál pracovala.“ Připouští, že musí být stále opatrná: „Když je velké horko, bolesti hlavy se mi vracejí.“ V tom případě musí s prací přestat a udělat si krátkou přestávku. Týmovní vedoucí o tom vědí, a proto jí nedávají těžší úkoly. „Georgia je na sebe hrdá a dělá, co je v jejích silách,“ říká sociální pracovnice

Helena Moshatová, která ji má na starosti. Její pokrok monitoruje tým složený z odborníků a v případě zdravotních problémů může Georgia kdykoli zavolat na pomoc svého doktora.

Činnost družstva

Družstvo Nový obzor má celkem sedmdesát zaměstnanců, včetně pětácti pacientů, kteří vykonávají práci spolu s ostatním personálem. Jsou zaměstnání na různých místech města Korfu: v kavárně, v týmu pečujícím o okolí, v úklidových službách, na parkovišti, v restauraci nebo baru s názvem Stmívání. Družstvo založené v roce 2005 se rozrostlo z původních deseti na sto osmdesát tři členů s volebním právem, z nichž devadesát osm tvoří samotní pacienti. V řídicím výboru musí být vždy zastoupeni alespoň dva bývalí chovanci.

Tým pečující o okolí má smlouvu s místním úřadem. Dmitris Vlachos, týmový supervizor, je hrdý na to, že jeho lidé nabízejí profesionální a konkurenceschopné služby. „Naši zákazníci jsou velmi spokojeni,“ potvrzuje. „Učíme zaměstnance vykonávat dobrou práci.“ Všichni pracovníci prošli odborným školením, kde se mimo jiné naučili zacházet s mechanickým nářadím a používat ochranné pomůcky. Georgiini pracovní den začíná vždy v osm hodin ráno, přičemž někdy musí spolu s ostatními pracovníky cestovat minibusem i na vzdálenější místa. Pracuje čtyřikrát či pětkrát týdně vždy dopoledne a vydělá si 500 EUR měsíčně, k čemuž si přičte sociální podporu, kterou jí proplácí zdravotní pojišťovna. Byt, ve kterém žije se spolubydlíci, má k dispozici zdarma.

„Klientům nikdy neříkáme, že někteří naši pracovníci jsou zároveň pacienti,“ vysvětluje Thanasis Papavlasopoulos, sociální a ekonomický expert, který pomáhal se založením družstva. „Nechceme, aby byl kdokoli z nich stigmatizován, a jen těžko poznáte, kdo z nich má nějaký problém. Deset pacientů již pracuje naprosto samostatně. Přínos projektu Evropského sociálního fondu za čtyři roky jeho fungování lze dokumentovat na následujících číslech: V roce 1997 bylo na psychiatrické klinice 350 chovanců z celého ostrova, ale nyní je zde pouze 15 lůžek určených pro naléhavé případy. Tomu říkám pokrok. Nejdůležitější věcí je pro nás reintegrace a našim hlavním cílem je dát lidem možnost pracovat a umožnit jim maximální nezávislost.“

Nekonečný boj

Georgia se také znovu začala věnovat svým starým koníčkům. Ráda vaří a vyšívá, kdysi také malovala a skládala hudbu. „Vždycky jsem milovala hudbu, chtěla jsem se stát tanečnicí,“ říká s nostalgií v hlase. Pravidelně navštěvuje svou matku, bratra a sestru, k jejímž dětem má hezký vztah.

Každý den však musí bojovat, aby vykročila na správnou cestu – třikrát denně musí brát léky. Před několika měsíci se její zdravotní stav opět náhle zhoršil. „Cítila jsem v sobě strašný vztek, a tak jsem na všechny křičela,“ vysvětluje. „Šla jsem za doktorem, aby mi pomohl, ale trvalo to celý měsíc, než se nám to podařilo překonat... ale byl to velký boj.“

Co jí dává energii? „Asi moje povaha a skutečnost, že mám dítě,“ odpovídá Georgia. „A že mám dobrou rodinu, které jsem opravdu nechtěla ublížit.“ Její syn Antonis nyní žije v Aténách se svým otcem. Mluví spolu dvakrát týdně po telefonu, ale Georgia říká, že jejich vztah by byl mnohem lepší, kdyby nebydleli tak daleko od sebe. Chce se uzdravit do té míry, aby si mohla založit vlastní domov, kde by se mohla se synem opět sblížit.

Starší pracovníci

Rekvalifikace pro nové zaměstnání

Pro třiapadesátiletého **Milana Nedbala** z Kroměřížska v České republice jsou v životě nejdůležitější tři věci: rodina, zdraví a práce. Když však v říjnu 2006 zrušili továrnu, ve které pracoval, zdálo se, že ztratil jednu z výše jmenovaných životních opor navždy.

Milan strávil veškerý produktivní věk v pracovním procesu. Po ukončení studia na Vysoké škole textilní v Liberci se věnoval práci v textilním průmyslu celých dvacet sedm let a z dílny to dotáhl až na ředitele místní továrny. „Při svém pracovním postupu jsem prošel různými funkcemi,“ říká. „Jako ředitel továrny jsem měl na starosti všechny části výroby: materiál pro výrobu, veškerou přípravu a také vedení zaměstnanců.“

V devadesátých letech zasáhla český textilní průmysl krize. Když postihla i Milanovu továrnu a ta následně zkrachovala, zůstalo v textilním sektoru jen málo pracovních příležitostí. „Člověk měl v sobě špatný pocit, že ho propustili pro nadbytečnost,“ říká. „A ten byl ještě umocňován stresem při hledání nové práce.“

Ihned si začal shánět nové místo, ale zpočátku mu štěstí nepřálo. „Rozeslal jsem svůj životopis více než sto čtyřiceti různým společnostem,“ pokračuje. „Ale odpověď, kterou jsem dostával, byla pokaždé stejná: ‚Těší nás, že jste projevil zájem o práci v naší společnosti, ale s lítostí Vám musíme sdělit, že Vám aktuálně nemůžeme nabídnout odpovídající pracovní zařazení ...‘“

Nejenže bylo těžké najít práci, která by odpovídala jeho zkušenostem, ale navíc se ukázalo, že jeho vedoucí funkce je pro něj přítěží. „Mělo to čistě negativní účinky. Když nějaká společnost zjistila, že jsem pracoval jako ředitel továrny, automaticky se mnou přestali počítat pro nižší pracovní pozice,“ říká. „Obávali se, že budu chtít všechny úkolovat.“ Milan to však nevzdával a posílal další žádosti o zaměstnání. „Jsem sice od přírody optimista, ale už jsem postupně začínal ztrácet naději. Přemýšlel jsem, jestli se mi někdy vůbec podaří vrátit zpátky do práce.“

Znalost nových technologií

Milan si uvědomil, že mu při hledání místa na pracovním trhu může napomoci další vzdělávání, při kterém by si obnovil svoje dovednosti. V lednu 2007 se rozhodl přihlásit na rekvalifikační kurz, který nabízel místní úřad práce. Celý projekt byl připraven

„Tento kurz byl velmi praktický a vedl ke značnému zlepšení mých počítačových dovedností. . . Cítím se teď mnohem jistěji.“

a realizován příspěvkovou organizací Knihovna Kroměřížska a spolufinancován Evropskou unií prostřednictvím Evropského sociálního fondu. Program v první řadě zahrnoval kurz počítačové a informační gramotnosti, v rámci kterého se účastníci naučili používat hardware a software, vyhledávat informace na internetu a vytvářet různé počítačové dokumenty; program byl také zaměřen na prohlubování komunikačních dovedností a vzdělávání v oblasti životního prostředí.

„Předtím než jsem se přihlásil na tento kurz, byly moje znalosti o počítačích velmi omezené,“ říká. „Počítač jsem vlastně začal aktivně využívat až ke konci své předchozí kariéry. Tento kurz byl velmi praktický a vedl ke značnému zlepšení mých počítačových dovedností.“

V rámci kurzu se též zdokonalil v dalších dovednostech, které jsou důležité při hledání zaměstnání: naučil se například, jak napsat žádost o místo a životopis, jak se vhodně obléci na pracovní pohovor a jak lépe komunikovat. „Především jsem zde získal ztracenou sebedůvěru. A také jsem si všiml, že jsem zaznamenal pokrok v komunikačních dovednostech,“ dodává Milan.

V roce 2007 se jeho dlouhodobé úsilí vyplatilo a hledání práce bylo u konce, když se mu podařilo sehnat zaměstnání u místní výrobní firmy. Jeho nově nabyté dovednosti přitom hrály významnou roli. „Firma požadovala vysoký stupeň počítačové gramotnosti. A nebojí se zaměstnávat starší lidi.“ Společnost Chropyšská strojírna se specializuje na výrobu automatizovaných linek pro svařování automobilových karoserií, stejně jako na další produkty, například formy na plastové lisy, které se mimo jiné využívají při výrobě nárazníků.

Komunikační dovednosti

Pracuje v dodavatelském oddělení. „Mým úkolem je zabezpečit výrobu různých částí výrobního řetězce u našich subdodavatelů,“ říká. „Nemáme dostatečnou výrobní kapacitu, abychom vše vyráběli vlastními silami.“ Kromě svých bohatých zkušeností z oblasti výroby jsou pro jeho práci nezbytné také počítačové dovednosti. K jeho pracovním činnostem patří průzkum trhu a výběr dodavatelů, příprava zakázek a technické dokumentace a také logistické zajištění dodávek různých součástí. Pro tyto

účely využívá speciální software pro řízení projektů ve strojírenství. „Veškerou komunikaci a koordinaci provádí počítač. Bez počítačových dovedností bych měl vážné problémy.“

„Moje současná práce se naprosto liší od té bývalé. Dříve jsem pracoval v rámci firmy. Nyní potřebuji komunikovat s dalšími společnostmi a organizovat celý dodavatelský řetězec,“ dodává.

Návrat do práce také přinesl novou kvalitu do jeho osobního života. „Cítím se teď mnohem jistěji. Nepřemýšlím tolik o budoucnosti, jsem spokojen s tím, co teď dělám,“ říká. Když má volno, tráví čas se svou rodinou nebo pracuje na zahradě. „Ale volného času moc není,“ přiznává, „pracuji opravdu intenzivně.“ Milanovi, pro kterého je práce naprostou prioritou, to takto vyhovuje.

Zkušenosti mají svou cenu

„Člověk má takový pocit, že jakmile zestárne, už ho jeho zaměstnavatel nepotřebuje. Schopnosti nám zůstávají, jsme jenom příliš staří a příliš nákladní.“

Pokud v hlase pětapadesátileté **Roswithy Kerbelové** slyšíte náznak hořkosti, není se čemu divit. Pro ženu s rozsáhlou kvalifikací, která zasvětila svůj pracovní život nakladatelské práci a která ví, že by chtěla nadále pracovat, je nezaměstnanost frustrující zkušeností. Od svých padesáti let strávila čtyři roky usilovným hledáním práce v rakouské Vídni, aniž by našla vhodnou nabídku. „Mnohokrát moji žádost o místo zamítli,“ vzpomíná. „Začínala jsem ztrácet naději. Člověk se pak cítí starý a bezcenný.“

Nakonec jí na pracovním úřadě doporučili, aby se obrátila na Iniciativu 50, projekt, který spolufinancuje Evropská unie prostřednictvím Evropského sociálního fondu. Cílem tohoto projektu je zkontaktovat starší pracovníky s potenciálními zaměstnavateli, kteří by mohli ocenit jejich zkušenosti. V lednu 2008 Roswitha požádala, aby zaslala svůj životopis populární charitativní organizaci s názvem Světlo v temnotě, která má své sídlo ve Vídni a spolupracuje s rakouskou televizí a celebritymi při organizování sbírek pro rodiny v nouzi. Roswitha se zúčastnila pracovního pohovoru a hodinu poté jí bylo nabídnuto místo.

Život zasvěcený knihám

Roswitha se narodila v rakouském Grazu, ale v šesti letech se přestěhovala do německého Stuttgartu, kde vyrůstala a také vystudovala knihovnictví. Po studiu ekonomie a informatiky se začala věnovat nakladatelské činnosti.

„Vždycky jsem se plně soustředila na svou práci. Miluji knihy,“ vysvětluje a ukazuje na řady knih, které lemují stěny jejího obývacího pokoje od podlahy až ke stropu. „Zastávala jsem vedoucí funkce v marketingu ve významných nakladatelstvích. Pracovala jsem šedesát až sedmdesát hodin týdně a k tomu jsem hodně cestovala, což bylo spojeno s mou zodpovědností za organizaci knižních veletrhů a vydávání knih. Byla to velmi těžká práce.“

Poté, co její první manželství skončilo rozvodem, se Roswitha v roce 1993 přestěhovala zpět do Rakouska, kde také potkala svého

druhého manžela Michaela Estla. Cítala, že v jejím životě nastal čas na změnu. „Důvodem k rozpadu mého prvního manželství byla moje pracovní zaneprázdňenost,“ přiznává. „Trávila jsem příliš mnoho času mimo domov a moje práce byla únavná. Nechtěla jsem znovu udělat stejnou chybu.“

Dům na venkově

Roswitha a Michael vstoupili do manželství v roce 2000. Koupili si dům ve vesnici Königstetten, na pokraji překrásného Vídeňského lesa v blízkosti rakouské metropole. Při ranní snídani na terase se jim směrem přes jejich zahradu nabízel výhled na zvlněné kopce a pole pokrytá sytě žlutou barvou řepky olejky. Michael pracuje doma jako počítačový programátor a společně jim dělají dva velcí psi, Benny a Teddy, a dvě kočky, Mimi a Pepper.

V té době potřebovala Roswitha větší časovou flexibilitu, aby se mohla jednak starat o svého starého otce – každý druhý či třetí týden cestovala do Stuttgartu, kde bydleli její rodiče – a jednak o svou tchyni ve Vídni. Vzdala se své práce v nakladatelství a začala se ohlížet po novém zaměstnání. Zdálo se, že její budoucnost je spojená se zahradou. „Vždycky jsem ráda zahradničila, ale o květinách jsem toho moc nevěděla,“ říká. Zúčastnila se ročního kurzu zahradní architektury a poté získala práci v přírodním parku Vídeňský les. Byla zodpovědná za plánování akcí, exkurze pro skupiny návštěvníků a také za účetnictví a administrativu, ale její práce jí nevydržela na dlouho. „Byla bych tam ráda pracovala v trvalém pracovním poměru, ale byla jsem pro ně příliš stará.“

Roswitha říká, že si začala uvědomovat problém věkové diskriminace přibližně před deseti lety. Podle ní je tento problém spojený s vyššími náklady na sociální pojištění, které zaměstnavatelé platí za starší zaměstnance. „Je zde velký tlak, protože na trhu panuje nedostatek pracovních příležitostí, a proto firmy často raději nabídnou práci levnější pracovní síle,“ argumentuje.

Finanční nezávislost

Iniciativa 50 však Roswithe nabídla nový začátek. Od února 2008 pracuje na plný úvazek pro organizaci Světlo v temnotě. Projekt

„V práci se mi líbí a jsem ráda, že nyní mám svůj vlastní příjem, protože chci být finančně nezávislá.“

hradí mzdové náhrady na účastníka za první tři měsíce, což je pro zaměstnavatele další pobídkou k tomu, aby se nebáli zaměstnávat starší pracovníky. Přiznává, že kancelářská práce není jejím vysněným povoláním a že by mohla dělat něco zajímavějšího. „Ale ve svém věku už nechci mít takovou odpovědnost jako dřív,“ vysvětluje. „Chtěla bych žít ve větší pohodě. Doba je zlá a já si opravdu cením toho, že mohu opět pracovat. Nejsem typická žena v domácnosti – líbí se mi v práci, kde mohu být se svými kolegy. Jsem ráda, že nyní mám svůj vlastní příjem, protože chci být finančně nezávislá.“

„Iniciativa 50 je velmi dobrý projekt, protože pomáhá starším lidem najít vhodné povolání, a to není nic lehkého. Nyní mám čas i na práci na zahradě, manžela a své dva psy. Už bych nechtěla nikdy zažít ten stres jako kdysi. Toho všeho jsem dosáhla díky projektu.“

Sociální solidarita dává novou naději

Životní filosofie **Tsvetana Ivanova** je jasná: „Když si budeme pomáhat navzájem, všechny nás to posílí,“ říká. „Nemohu souhlasit s heslem, aby se každý postaral sám o sebe.“

Dlouhých dvacet pět let Tsvetan pracoval v místní továrně na výrobu průmyslových hnojiv ve městě Vratsa v severozápadním Bulharsku, kde dohlížel na dodržování bezpečnostních předpisů. V roce 2000 získal nárok na předčasný odchod do důchodu, avšak brzy došel k přesvědčení, že by chtěl nějakým způsobem pomáhat lidem ve zdejší komunitě. Vratsa je malebné bulharské městečko proslavené svými jeskyněmi a pozoruhodnými útesy, které jsou oblíbené mezi horolezci.

V roce 2008 se dozvěděl o projektu s názvem Sociální služby pro důstojný život, který je provozován místní nevládní organizací Most a spolufinancován Evropskou unií prostřednictvím Evropského sociálního fondu. Tato organizace školí důchodce a nezaměstnané a zaměstnává je jako sociální asistenty poskytující každodenní péči čtyřiceti lidem, kteří na ně čekají ve svých domovech. Tito lidé již nejsou schopni se postarat sami o sebe a jejich zdravotní stav vyžaduje dlouhodobou péči.

Po krátkém zaškolení, které zahrnovalo poskytnutí první pomoci, poradenských služeb a péče v naléhavých případech, předložili Tsvetanovi pracovní smlouvu a on převzal zodpovědnost za dva klienty: sedmaosmdesátiletého Nicolu Kotseva a Emila Gineva, bývalého architekta, kterému byla po automobilové nehodě amputována noha. Chodí k nim každý den, pomáhá s úklidem a s nákupy. V případě potřeby také zajišťuje návštěvu doktora nebo rutinní práce, jako například pravidelné placení inkasa. V poledne vyzvedne svým klientům oběd v jídelně, která připravuje 200 až 300 jídel denně pro lidi v sociální péči. Někdy vyveze Nicolu na jeho invalidním vozíku ven nebo s ním jen posedí a dělá mu společnost.

Touha po poznání

Tsvetan si k oběma svým svěřencům vytvořil silnou citovou vazbu. „Nicola je plný energie a chuti do života. Když si s ním popovídám, cítí se mnohem lépe,“ říká. „Musí brát léky po mrtvici. Pořád mu to ale dobře myslí a nechce to vzdát. Nejzajímavější stránkou mé práce je to, že získáte jasnější představu o tom, jak lidé překonávají

„Díky tomuto projektu dávám lidem naději. Vidím, že mají touhu žít a že to nechtějí vzdát.“

těžkosti. Líbí se mi, že se přitom učím nové věci a čím více se toho naučím, tím lépe mohu lidem pomoci. Při této práci musíte pochopit, co si vaši klienti myslí o důležitých životních otázkách, včetně stárnutí a umírání.“ Tsvetan se jako sociální asistent již dříve účastnil jiného projektu, který byl financován OSN prostřednictvím bulharské vlády, a zastřešoval péči o 210 lidí v regionu Vratsy.

Tsvetan byl odjakživa člověkem s nezávislým myšlením a širokou škálou zájmů. Po absolvování chemické fakulty strávil následujících patnáct let ve stavebnictví, kde pomáhal restaurovat ikony a nástěnné malby ve známém klášteře Čerepiš blízko Vratsy. Na nějakou dobu propadl skládání populární Rubikovy kostky – některé obtížnější verze tohoto hlavolamu jsou dosud vystaveny doma na poličkách. A když se objevil internet, propadl mu též. „Musel jsem se té závislosti zbavit,“ přiznává. V roce 2007 publikoval svoji první knihu, ve které objasňuje svoji vlastní filosofickou teorii o „Tetralektice přírody“.

Tato kniha je odrazem jeho zájmu o všechny dimenze světa přírody. Při práci na počítači mu dělá společnost šest koček, které našel opuštěné na ulici – jedna mu leze po rameni a druhá sedí na klíně. „Když se chováš hezky ke zvířatům, začnou ti důvěřovat – a stejně je tomu i s lidmi,“ vysvětluje. Jeho skromný obývací pokoj zároveň slouží jako ložnice a jediné okno zdobí květiny. Celý malý byt zaplňuje Tsvetanova soukromá knihovna s přibližně šesti tisíci svazky s nejrůznější tematikou. „Mám je všechny přečtené,“ tvrdí s chloubou v hlase. Tsvetan je členem místní filosofické společnosti a autorem přibližně sto padesáti publikovaných odborných statí.

Vzájemná náklonnost

Sedmasedmdesátiletá Velika Mamkovová je další klientkou iniciativy Důstojný život. Poté, co si zlomila nohu a podstoupila následnou operaci, je odkázána na pohyb o berlích ve své domácnosti. Její dva synové již mají své vlastní rodiny a odstěhovali se pryč – jeden z nich pracuje v Itálii. „Ta pomoc je pro mě moc důležitá. Některé věci prostě nemohu dělat sama – bez cizí pomoci bych se neobešla,“ říká. „Když mám nějaký problém, vím, že můžu kdykoli zavolat, ve dne nebo v noci.“ Také se spoléhá na osobní kontakt a možnost každý den s někým promluvit: navázala blízký vztah se svou pečovatelkou Maryikou Mitovovou.

A zjevně se jedná o oboustrannou náklonnost. „Je pro mě jako moje matka,“ přiznává Maryika, která je rovněž zaměstnaná v programu Důstojný život. Sociální asistenti pracují šest hodin denně a jejich plat je hrazen z projektových finančních prostředků. Tsvetan, který je sám důchodce, neplatí daně a má nárok na bezplatnou zdravotní péči, což na druhé straně zase vede k úsporám financí určených na projekt. Úkolem deseti sociálních asistentů je též pomoci deseti pečovatelům s plným úvazkem, které zaměstnává místní úřad.

Tsvetan má smlouvu na jeden rok – po dobu fungování projektu. Doufá, že ji bude moci prodloužit, a dodává, že by mu bylo potěšením, kdyby mohl nadále pokračovat ve své práci. „Díky tomuto projektu dávám lidem naději. Vidím, že mají touhu žít a že to nechtějí vzdát. Mám teď vedlejší příjem, takže mohu žít plnohodnotným životem. Poté, co jsme začali s našimi rozhovory, je Nicola optimističtější a pokouší se znovu chodit. Myslím, že ho to povzbudilo. A tak je tato práce užitečná pro mě, stejně jako já jsem užitečný pro něj.“

Nové dovednosti a smysl pro společenství

Aldona Mikalauskienová se narodila v malé vesnici blízko Vilniusu ve třicátých letech minulého století a během svého života byla očitým svědkem nejvýznamnějších evropských událostí, od zvěstev druhé světové války přes obtíže a konflikty pod sovětskou nadvládou až po dosažení nezávislosti jejího malého litevského národa. Po celou tu dobu si zachovala pevný charakter a smysl pro zodpovědnost vůči svým spoluobčanům.

„Získali jsme mnoho nových svobod,“ říká. „Můžeme svobodně podnikat a dále na sobě pracovat, můžeme svobodně mluvit a kritizovat naši vládu, ale máme též povinnost používat těchto svobod a našeho nadání tak, abychom si navzájem pomáhali. Jsme jeden národ, jedna společnost.“

Skromné začátky

Aldona je dcerou farmáře z venkovského městečka Ukmergė. Chodila do školy, vdala se a ovdověla, znovu začala studovat a svým věkem se tak odlišovala od ostatních studentů na univerzitě. Jako kvalifikovaná účetní nyní vede svoji vlastní účetnickou firmu v litevském hlavním městě, školí a zaměstnává mladé lidi a pomáhá široké škále svých klientů přežít v těžké finanční krizi. „Po velkou část svého profesního života jsem pracovala s budoucími profesionály,“ říká. „Nabízím odborná školení, kterými prošla celá řada úspěšných účetních.“

Její četná a různorodá klientela sahá od čínských restaurací a autodílen přes ženské a dětské organizace až po velké společnosti a výrobce. „Mám svou práci ráda a jsem spokojená, když vidím, jak moje skupina pomáhá jiným k úspěchu, ať už se jedná o malé firmy, poskytovatele služeb nebo velké korporace, které přinášejí peníze naší ekonomice,“ říká. „A proč bych právě teď měla skončit? Už mám svoje roky, ale snažím se žít aktivně a myslím, že mám pořád co nabídnout.“

Stále v kondici

„Při práci účetní se všechno točí kolem čísel,“ vysvětluje Aldona, „k tomu jsou potřeba odborné znalosti a správné nástroje.“

Unikátní program vzdělávání starších lidí v IT organizovaný klubem seniorů LPS Bociai a spolufinancovaný Evropskou unií

„Při práci účetní se všechno točí kolem čísel, k tomu jsou potřeba odborné znalosti a správné nástroje.“

prostřednictvím Evropského sociálního fondu umožnil Aldoně lépe využívat moderní informační technologie v podnikání. Zdokonalila při něm své dovednosti a dozvěděla se o novinkách v oblasti moderního počítačového vybavení, programů a síťových služeb.

„Trávím velkou část dne mimo kancelář schůzkami s klienty, vyzvedáváním a vrácením dokumentů a prezentací nebo prodejem služeb potenciálním zákazníkům.“ Potom se vrací do kanceláře, kde zpracovává a analyzuje výsledky a data.

„Když jsem začínala, používali jsme starodávné počítačové stroje, však víte, s takovou tou velkou páčkou, která se stlačila dolů a udělalo to ‚cvak‘. Považovali jsme je za strašně šikovné. Ach, jak se všechno změnilo! V účetnictví se teď používá tolik nových a velice užitečných nástrojů a technologií.“

„Počítačový kurz mi umožnil rozvinout nové dovednosti a vykonávat práci mnohem efektivněji,“ uzavírá. „Stal se mi opravdovým přínosem.“

Návrat do zaměstnání

George Mifsud se narodil v roce 1949 a ve svém životě zažil spoustu změn. Vyrůstal na Maltě, kde se také vyučil svařování, tesařině a dalším praktickým činnostem, které mu usnadnily vstup do pracovního procesu. Později se naučil preparovat a této činnosti se aktivně věnoval dlouhých 20 let.

George se celý život věnoval lovu a hudbě a jeho různorodé záliby jej stále udržovaly v pohybu, vždyť se domů vracíval vždy až poté, co projel celé souostroví. Nikdy se však nezatoulal daleko. V životě opustil rodnou Maltu jen proto, aby navštívil Itálii a vzdálené Švýcarsko. „Malta je malá země, ale dá se tu dělat spousta věcí. Maltané neradi cestují. Naší zemí procházela historie. Jsme rádi, když si můžeme udržovat své ostrovy a uchovávat jejich krásu,“ vysvětluje.

Přesně to George dělá ve svém novém zaměstnání péče o krajinu. „Pracoval jsem v mnoha různých profesích,“ pokračuje ve svém vyprávění. „Předtím jsem provozoval bistro pro turisty. Živil jsem se tím 11 let. Když jsme se ho rozhodli zavířit, nevěděl jsem, co dělat, připadal jsem si nepotřebný. Potřeboval jsem najít si něco na práci, abych nebyl nezaměstnaný.“

Opakovací kurzy

George jednoho dne v televizi sledoval pořad o nových fondech Evropské unie určených pro podporu boje s nezaměstnaností. Po několika telefonátech se přihlásil do programu Projekt školení a hledání zaměstnání (TEES), který byl spolufinancován Evropskou unií prostřednictvím Evropského sociálního fondu. Program TEES je určen lidem starším 40 let, kteří se chtějí vrátit zpět do práce.

„Zamlada jsem pracoval jako svářeč a elektrikář,“ vzpomíná. „Vždycky mě to bavilo, ale rychle jsem všechno zapomněl. Díky programu TEES jsem mohl zadarmo absolvovat několik opakovacích kurzů. Vybral jsem si instalatérství, tesařství, svařování a elektroinstalatérství. Užili jsme si spoustu zábavy a potkal jsem hodně dobrých lidí. Absolvoval jsem celé šestiměsíční školení.“

Když si George zopakoval své staré dovednosti, podepsal smlouvu se sdružením péče o krajinu, které vykonává svou činnost po celé Maltě, a vrátil se na plný úvazek do zaměstnání. Pracuje v týmu pracovníků, kteří projíždějí Maltou a udržují a opravují dopravní

„Pracuji na čerstvém vzduchu a jsem se svou prací velmi spokojený. Jezdíme z jednoho konce země na druhý.“

infrastrukturu, jako například středová hrazení na dálnicích, instalují osvětlení a kanalizace a starají se, aby vše bylo uklizené a čisté.

„Pracuji na čerstvém vzduchu a jsem se svou prací velmi spokojený. Jezdíme z jednoho konce země na druhý,“ chlubí se, i když si je dobře vědom, že rozloha tohoto členského státu EU činí pouhých 316 čtverečných kilometrů.

Po večerech hraje George na kytaru v místní folkrockové skupině. I tato vášeň mu zůstala od mládí. Poznávají ho lidé na ulicích i v elegantních hotelových předsálích – George je zkrátka svěbytnou místní autoritou, která s malou pomocí přátel přesvědčila ostatní, že i člověk v jeho letech může ještě v životě něco dokázat.

„Tento program mi nabídl příležitost zkusit něco nového. Cítím, že se znovu vracím do hry,“ říká George.

Příprava na nové povolání

„Mohla jsem strávit zbytek svého produktivního života na dávkách v nezaměstnanosti nebo v předčasném starobním důchodu, ale to jsem nechtěla,“ prohlašuje **Jana Grøneová** hlasem plným vzdoru. „Byla jsem odhodlaná, že si nějakou práci seženu, a dokázala jsem to sama bez toho, aby mi to dali příkazem někde na úřadu práce. Byla to moje vlastní iniciativa. Ale zásadní roli v tom měl kurz, protože tuhle práci lze dělat jenom v případě úspěšného složení testů a získání řidičského průkazu.“

Jana momentálně pracuje jako řidička pro společnost City Trafik – jednu ze dvou hlavních autobusových společností v dánském městě Aalborgu ležícím na větrném pobřeží Jutského poloostrova. Ať už ji vidíte za volantem jejího žlutého jednopodlažního autobusu nebo v družném rozhovoru s kolegy, zdá se být v naprosté pohodě. Avšak začátkem roku 2007 byla Jana v pětapadesáti stále nezaměstnaná a neměla žádnou kvalifikaci, která by jí pomohla při hledání práce. Jednoho dne si všimla v místních novinách nabídky kurzu pro začínající řidiče autobusů a lákala ji na ni odpovědět – jízda za volantem ji bavila a tato nabídka vypadala zajímavě. Ale Jana váhala. Bude schopná řídit tak velké vozidlo? A dokáže přijmout zodpovědnost za bezpečí cestujících? „Zpočátku jsem si myslela, že největší překážkou bude můj věk,“ přiznává.

O týden později Jana znovu narazila na stejný inzerát. „Zdálo se, že je to znamení osudu,“ vzpomíná. „V duchu jsem si pomyslela: když to dokážou ostatní, proč ne já? Mohu to alespoň vyzkoušet a uvidím, jak to dopadne. Vždycky z toho nakonec můžu vycouvat.“

Jana se rozhodla a v listopadu 2007 získala místo v programu s názvem Pracovní kvalifikace, který nabízelo místní odborné vzdělávací centrum AMU Nordjylland (*Arbejds Markeds Uddannelser* – práce, trh, vzdělání) jako vzdělávací projekt spolufinancovaný Evropskou unií prostřednictvím Evropského sociálního fondu. Kurz pro budoucí řidiče autobusů se skládal z teoretické a praktické části – vzdělávací moduly zahrnovaly zdraví a bezpečnost při práci, první pomoc, nakládání s penězi, ergonomiku a poskytnutí pomoci zdravotně postiženým cestujícím.

Jana má pro absolvovaný kurz pouze slova chvály. „Učitelé vše podávali zábavnou a zajímavou formou a přitom to byli opravdoví odborníci. I když zde bylo několik věcí, které byly nezáživné, ale bylo třeba se je naučit, já osobně jsem se ani na chvíli nenudila.“

„Když dostanete diplom a získáte dobrou práci ve skvělém kolektivu, posílí to vaši sebedůvěru. Člověk se cítí mnohem lépe.“

Příslib pracovního místa

Ještě v průběhu kurzu si začala hledat pracovní uplatnění a nakonec zakotvila u společnosti City Trafik, která jí nabídla práci od února 2008. Byl zde však jeden problém – na jedné straně věděla, že stihne dokončit svoje zaškolení, ale zároveň měla pocit, že ještě nemá dostatečnou praxi. „Byla jsem hodně nervózní, vždyť společnost mi už slíbila, že mě přijmou, a všichni ostatní řidiči už byli připraveni vyjet.“ Měla strach, že nakonec o svou práci přijde, ale společnost dodržela, co slíbila. „Jak se u nás v Dánsku říká, možná za to mohou moje modré oči,“ směje se Jana potutelně. Následující dva měsíce strávila na dodatečných jízdách a v dubnu již byla připravena nastoupit na své místo.

„Jsem moc ráda, že jsem získala řidičské oprávnění k řízení autobusu,“ dodává. „Když dostanete diplom a získáte dobrou práci ve skvělém kolektivu, posílí to vaši sebedůvěru. Člověk se cítí mnohem lépe.“

„Když lidé dokážou absolvovat kurz, naplní je to sebevědomím – ano, my to dokážeme,“ potvrzuje Henrik Johannesson, vedoucí oddělení dopravy a logistiky vzdělávacího centra AMU. „Vídáme tu mnoho padesátníků, kteří přišli o práci a chtějí si najít nové povolání.“

Převzetí zodpovědnosti

Jana pochází z Hjørringu na severu Dánska. Když jí bylo patnáct, přestěhovala se do Aalborgu, kde si její rodiče otevřeli kavárnu. Zakrátko však její matka zemřela a Jana se jako nejstarší ze šesti dětí musela postarat o své tři bratry a dvě sestry a zároveň pomáhat otci v jeho podniku. Na studium a případné zkoušky jí nezbyl čas a ze školy odešla bez jakékoli kvalifikace.

Vdala se, když jí bylo přes dvacet let, a má tři děti. Spolu se svým manželem provozovala malou firmu s kancelářským vybavením, kde pracovala jako recepční a sekretářka. Avšak po manželově smrti v roce 1997 musela firmu prodat a najít si jinou práci. „Už mi bylo skoro padesát a já jsem se musela rozhodnout, co chci dělat. Pořád jsem hledala a hledala,“ vzpomíná. Sotva si však našla práci ve zdravotnictví a ukončila roční odborný kurz, který jí zajišťoval vyšší kvalifikaci a tím pádem i možnost pracovního postupu,

došlo k silniční nehodě, při které došlo k jejímu zranění zad. Po nehodě již nebyla schopná zvedat věci ani vykonávat těžkou práci spojenou se svým povoláním. Jana strávila následující rok na nemocenské a později na dávkách v nezaměstnanosti, až nakonec došla k rozhodnutí, že dál už takto žít nechce.

Janiny děti jsou teď již dospělé a nezávislé. Starší syn žije v Kodani, ale její dcera a mladší syn bydlí nedaleko, a tak se Jana těší z každé chvíle, kdy se může starat o svého dvouletého vnuka Mathiase.

Obvykle pracuje třicet sedm hodin, šest dní v týdnu, přičemž její směna začíná už o čtvrté hodině ranní a končí druhý den ráno o půl druhé. Během dopoledne se dostaví do vozovny, kde jí řeknou, jakou trasu pojedou. Pro společnost City Trafik pracuje v terénu celkem sto sedmdesát řidičů, z toho dvacet dva žen.

Řešení konfliktů

Díky práci se teď Jana mnohem lépe vyzná ve svém městě. Úzké uličky starobylého centra Aalborgu lemované úhlednými domy s pastelovými odstíny nejsou ideálním místem pro průjezd velkého vozidla, ale Jana jimi dokáže projet plynule a přitom opatrně. Cestující se tak mohou těšit z bezpečné a pohodlné jízdy. „Stejně nakonec musíte zastavit na semaforech,“ připomíná. Proč by měl člověk spěchat? Ráda komunikuje s pravidelnými pasažéry a oni na oplátku projevují svoji vděčnost: „Přinášejí mi dárky: čokolády a lahve vína...!“

Na druhé straně je však důvodem ke znepokojení skutečnost, že dopravní zaměstnanci musí čelit projevům násilí – jen v loňském roce došlo k zatčení dvou osob, které nožem napadly řidiče autobusu. Řešení konfliktů bylo i jedním z témat kurzu a Jana říká, že nejhorší situací, kterou dosud musela řešit, bylo setkání s rozdivočelou skupinkou na autobusové zastávce. Janě se vybavilo, co jí říkali na kurzu, rychle zavřela dveře a odjela. Všechny autobusy jsou teď vybaveny alarmem napojeným na místní policejní oddělení.

„Mám svou práci moc ráda,“ uzavírá Jana. „S kolegy i se šéfem vycházím velmi dobře. Ke každému se tu chovají slušně a všichni si navzájem pomáhají. Jsme jako jedna velká rodina, kde nikdo nestojí bokem. Myslím, že zde zůstanu až do smrti!“ žertuje. Její

očekávání dlouhé a uspokojujivé kariéry není neopodstatněné: pokud řidič každých pět let úspěšně projde zdravotní prohlídkou, je hranice odchodu do důchodu pohyblivá. Nejstaršímu řidiči zaměstnanému u společnosti City Trafik je již sedmdesát dva let.

„Ráda chodím do práce, třeba i ve čtyři ráno,“ říká. „Nikdy nelituji, že jsem se rozhodla znovu pracovat.“

Podnikání

Konzultace dávají vznášedlům směr

„Myslel jsem si, že založení firmy nabízející jízdu na vznášedlech bude takový trháč, že se návštěvníci jen pohnou, ale ošklivě jsem se mylil. Naštěstí mi program konzultací dodal potřebnou podporu a seznámil jsem se díky němu s potřebnými znalostmi o marketingu. Bez něj by moje firma už dávno neexistovala.“

Peeter Tarmet žije v Saku, prosperujícím předměstí estonského hlavního města Tallinu, kde provozuje jediný zábavní park se vznášedly v zemi. V roce 2007 se rozhodl, že již nadále nechce trávit život výrobou nábytku, kterou se živil celých osm let po ukončení studia na univerzitě. „Chtěl jsem dělat něco nového. Předtím jsem vždycky pracoval o samotě v zaprášené místnosti. Moc často jsem se nedostal na sluníčko a začínal jsem trpět nedostatkem čerstvého vzduchu,“ popisuje svou minulost. „Pracujete-li na sebe, nesete za všechno zodpovědnost, a pokud náhodou onemocníte, vaše firma stojí.“

Peeterův nápad se zrodil při sledování jednoho televizního pořadu na stanici Discovery Channel: „Ukazovali tam vznášedla, která se mohou pohybovat po souši i po vodě. Hned mě napadlo: tohle v Estonsku nemáme. Měl jsem velkou chuť pustit se do něčeho nového.“

Bylo to ale odvážné rozhodnutí. Peeter a jeho žena Birgit mají dvě malé děti, dvanáctiletého Kena a desetiletou Kendru. Museli si vzít půjčku na koupi vznášedel, které každé stojí 16 000 EUR. „Až do té chvíle jsme o všem jen hovořili a nebrali na sebe žádné riziko. Ale podpis smlouvy o půjčce byl zlomový okamžik. Museli jsme se rozhodnout a nemohli jsme už couvnout.“ Se svým obchodním partnerem Kalmerem Kallasmaou investoval Peeter do tří malých strojů a během několika měsíců nabídl jízdy turistům i místním lidem.

Otázky a odpovědi

Jenže rozjezd byl těžší, než předpokládali. „Nikdo o nás nevěděl,“ vysvětluje Peeter. „Chvilí trvá, než se nová věc rozkřikne.“ Zákazníci, se kterými počítali, nepřicházeli. „Nevěděli jsme, co děláme špatně. Proč to nefunguje? Měli jsme spoustu nezodpovězených otázek.“

Při hledání odpovědí se Peeter obrátil na estonský Program konzultací pro firmy, spolufinancovaný Evropskou unií prostřed-

„Možná nakonec objevím, že ve mně žije druhé já, které rádo mluví. S každou prezentací je to lepší a lepší.“

nictvím Evropského sociálního fondu. Nejdříve ze všeho se chtěl něco dozvědět o metodice řízení, finančním hospodaření a marketingu. Ale schůzka s potenciálním konzultantem ho přesvědčila, že nejdůležitější bude zaměřit se na marketing. „K čemu by bylo dokonalé řízení firmy a správa finančních toků, když se nedaří nic prodávat,“ objasňuje.

Zvolený konzultant, Kadi Elmesteová, je marketingová specialista z města Pärnu. Poradila mu, jak správně prezentovat firmu, a pomohla vybrat vhodné kanály pro reklamu. „Reklamu vám nabídne kdokoli, ale není to levné, a pokud to nezafunguje, přicházíte o peníze,“ vysvětluje Peeter. Zanedlouho uzavřel smlouvu s největší estonskou cestovní kancelář Etravel.

„Všechny informace pro mě byly velmi užitečné. Když jsem vyráběl nábytek, nepotřeboval jsem nic vědět o prodeji ani marketingu, protože jsem měl víc zákazníků, než jsem mohl uspokojit.“ Peeter si je jist, že našel své povolání: navštěvuje zákazníky, kterým představuje prezentace propagující jeho novou firmu. „Už nepracuji sám,“ říká spokojeně. „Je to pro mě něco úplně nového a moc mě to baví. Setkávám se s lidmi, mohu s nimi hovořit, možná nakonec objevím, že ve mně žije druhé já, které rádo mluví. S každou prezentací je to lepší a lepší.“

Plány růstu

Oba partneři by rádi spustili webovou stránku, která by pomohla přilákat zahraniční návštěvníky – svoje služby by rádi nabídli v šesti jazycích: estonštině, angličtině, francouzštině, němčině, ruštině a finštině, protože zhruba 25–35 % estonského obrátu v současnosti pochází ze zahraničí.

„Do budoucna máme velké plány,“ svěřuje se. Příštím krokem by se měl stát speciálně upravený autobus, vybavený saunou a občerstvením. V parku již dnes nalezneme prostory pro lukostřelbu a konferenční místnost. Cílem je nabídnout komplexní balíček služeb, aby si návštěvníci na konci dne mohli v teple odpočinout, uvolnit se v sauně, občerstvit se a zároveň se blížít k domovu.

„Chceme zlepšit kvalitu poskytovaných služeb, aby se naši zákazníci cítili pohodlně, protože jenom tak se jednou zase vrátí,“ vysvětluje Peeter svou strategií. Doufá, že se jednou podaří vybudovat

kamenné centrum nabízející pořádání konferencí, možnost stravování a široké spektrum zábavy a volnočasových aktivit. „Bez odborných znalostí, které jsem získal díky konzultačnímu programu, bychom dnes nebyli tam, kde jsme.“

Ekologická výroba energie

Malá kaple ze 17. století v Lagness poblíž Chichesteru na jižním pobřeží Anglie shlíží dolů na zvlněné kopce, přes rozlehlé pastviny až daleko k obzoru. Uvnitř dnes naleznete čtyři pohodlné pokoje pro dva hosty s koupelnami. Sandra Barnes-Keywoodová se svým manželem Charlesem tu před osmi lety s velkou péčí obnovili bývalou ruinu a vytvořili z ní centrum svého ubytovacího zařízení.

Tehdy ještě netušili, že díky školicímu programu spolufinancovanému Evropskou unií prostřednictvím Evropského sociálního fondu se Sandra vydá na cestu, na jejímž konci bude stát oceňovaná průkopnice ekologické turistiky a uznávaná „revolucionářka“ propagující podnikání ohleduplné k přírodě.

Sandra se narodila v západním Londýně, ale vždycky milovala život na venkově a její srdce ji jednoho dne zavolalo do Chichesteru v oblasti Západního Sussexu známé svým mimořádným přírodním bohatstvím. Větry ošlehané ústí řeky poblíž paghamského přístavu, ráje divokého ptactva, a kopcovitá krajina South Downs jsou oblíbeným cílem tuláků a milovníků přírody.

Po získání kvalifikace HND (*Higher National Diploma*) v hotelovém stravování a managementu si Sandra koupila omšelý městský dům a otevřela v něm restauraci. Když se jim však před 16 lety narodila dcera Jasmine, nebylo možné sloučit práci do dlouhých nočních hodin s péčí o dítě, a proto svůj podnik manželé prodali. „Když bylo Jasmině osm, rozhodla jsem se, že bych se moc chtěla vrátit k pohostinství,“ vrací se ve vzpomínkách Sandra. Napadlo ji, že ubytovací zařízení by mohlo být vhodným řešením.

Důležité poselství

Díky diplomu z hotelové školy byla Sandra vůči dalšímu vzdělávání skeptická. Ale potom u skotu ve Velké Británii vypukla epidemie slintavky a kulhavky a mnoho malých zemědělských oblastí se ocitlo v krizi. S podporou ESF spustila Turistická kancelář jihovýchodní Anglie program Vítejte na venkově a Sandra se v roce 2004 přihlásila. „Byla jsem strašně překvapená,“ přiznává se. „Zjistila jsem, že v životě je pořád co se učit.“ Uvědomila si, že přestože vždy provozovala své zařízení v ekologickém duchu, nikdy to hlasitě nesdělovala zákazníkům a že využití zeleného potenciálu by se mohlo stát velkým přínosem. „Měla jsem důležité poselství, ale nechávala jsem si ho pro sebe.“

„Díky školení dostala moje kariéra nový směr. Už se neohlížím zpátky, teď mám k dispozici vše potřebné k tomu, co chci dělat, a jsem si jistá, že to dokážu.“

Kurz přinesl Sandře potřebný rozvoj. Při narození Jasminy byla nemocná, měla vysoký krevní tlak a porod proběhl císařským řezem bez narkózy. Tři měsíce strávila v nemocnici, léčila se z poporodních depresí a hodně přibrala. Návrat k podnikání pro ni představoval velkou výzvu. „Mámy ztrácejí sebedůvěru,“ vysvětluje. „Díky školení dostala moje kariéra nový směr. Už se neohlížím zpátky, teď mám k dispozici vše potřebné k tomu, co chci dělat, a jsem si jistá, že to dokážu. Nepřipadám si jako nějaká domácí puťka, která přišla o práci. Myslím, že můj život najel do správných kolejí.“

Sandra pokračuje: „Úplně nás pohltilo životní prostředí. Věřím, že ekoturistika je životní filozofie, ne nějaký produkt.“ Pěstuje vlastní ovoce, které dává hostům do pokojů, nebo vyrábí marmelády ke snídani. Kupuje organické potraviny od místních farmářů a vyrábí si vlastní čisticí prostředky. Vybízí hosty, aby neplýtvali elektřinou ani vodou, a praní ručníků zredukovala o 43 procent. Všechna odpadní voda se využije na zahradě. Vodu ohřívají solární panely a „světelné tunely“ osvětlují slunečním světlem koupelny bez oken.

Sandra se také snaží „vrátit něco zpět“ místní komunitě přednáškami pro šestnáctiletou mládež a poskytováním konzultací univerzitním studentům. Její Program návratnosti z ekoturistiky už vynesl peníze na cyklistické stojany v paghamském přístavu a na opravu stanovišť pro pozorování ptáků. Také Charles, který se jako kovář živí výrobou kovaného železného nábytku a doplňků, se nyní připojil ke své ženě a provádí ekologický audit a inspekce v hotelích po celé zemi.

Nezávislé uznání

Sandřina práce se dočkala širokého uznání veřejnosti. Projekt Kovárna u staré kaple získal zlatou medaili v programu Podnikání v ekologické turistice, předním certifikačním programu udržitelného rozvoje turistiky ve Velké Británii. „Certifikace dodává mému zařízení důvěryhodnost, protože je prováděna nezávislými auditory. Zařadila jsem se v oboru mezi britskou špičku a mohu pomáhat ostatním s akreditací. Všimla jsem si přitom, že nabízené poradenství je poněkud zastaralé, a proto jsem sestavila vlastní školicí program.“ Prostřednictvím své Společnosti pro ekologické vzdělávání (<http://www.thegreentrainingcompany.co.uk/>) pomáhá

regionálním samosprávám a turistickým organizacím v celé Británii. Mezi jinými oceněními získali Sandra a Charles cenu Zeleného jablka za architekturu za rok 2006 za obnovu kaple se zvláštním ohledem na životní prostředí, cenu Podnik roku 2007 v regionu Arun a cenu za Udržitelné podnikání v hrabství Sussex za roky 2007–2008.

Sandra se stala nadšenou zastánkyní školení a zúčastnila se dalších kurzů. Jednou z jejich výhod je také získávání kontaktů. „V našem oboru se snadno ocitnete v izolaci, proto ráda cestuji a hovořím s lidmi. Vzájemně si předáme spoustu užitečných rad,“ zdůrazňuje. Její Kovárna u staré kaple byla vloni obsazena z 89 procent, což je v porovnání s místním průměrem 54 procent úctyhodné číslo.

„Máme za sebou pořádný kus cesty. Když jsem se tu poprvé zmínila o ekologické turistice, většina lidí se na mě dívala nedůvěřivě. Báli se, že ke snídani je budeme nutit jíst müsli nebo něco podobného,“ směje se a dodává, že podle průzkumu trhu návštěvníci od ekologického ubytování ve skutečnosti očekávají celkově vyšší standard.

Hosté výslovně potvrzují Sandřinu myšlenku. John a Eunice Yatesovi z Gloucesteru na západě Anglie si našli Kovárnu u staré kaple na internetu. „Hned jsme si řekli, že tohle je něco pro nás,“ přitakává Eunika, „a to máme opravdu vysoké nároky.“

„Program Vítejte na venkově byl celkově velmi úspěšný,“ potvrzuje Sue Gillová z Turistické kanceláře jihovýchodní Anglie. Organizátoři plánovali oslovit 485 malých firem, ale nakonec se jich přihlásilo 622. Více než 350 účastníků pokračovalo v dalších školeních. „Podařilo se nám splnit jejich očekávání,“ uzavírá Sue.

Pilný jako včelička

Před účastí v kurzu probudoucí nadějný podnikatele byl **Normunds Zeps** nezaměstnaným mechanikem se zálibou ve včelaření a chuti na med. „Včely sbírají med v dosahu až tří kilometrů,“ vysvětluje nám. „Potřebují dostatek prostoru, čisté životní prostředí a dobrou péči.“

Normunds bydlí v malém bytu v Kalupe v zemědělské části Lotyšska se svou ženou a dvěma syny, ale jeho farmu naleznete celých 76 kilometrů odtud na místě zvaném Grugules. „Žije tam moje matka, získali jsme tam část půdy při privatizaci bývalých družstev.“ Po rozpadu Sovětského svazu v letech 1990–1991 se Lotyšsko rozhodlo vrátit zpět k systému malých rodinných hospodářství. Kdysi státem vlastněná zemědělská družstva byla rozdělena na menší parcely a občané dostali kupóny, pomocí nichž si mohli koupit půdu.

Normunds se na zemědělské střední škole vyučil opravářem strojů. „Ale život tady je každodenní boj a je velmi těžké sehnat dobrou práci, i když máte formální vzdělání. Většinu času jsem seděl doma a staral se o chlapce, zatímco manželka chodila do zaměstnání. A taky jsem se věnoval včelařině. Tehdy to byl jenom koníček, až mě jednoho dne napadlo, že bych se tím mohl i živit.“

Víc než koníček

Normunds se chopil příležitosti a rozhodl se přihlásit na školení spolufinancované Evropskou unií prostřednictvím Evropského sociálního fondu. Vzpomíná na to: „Chtěl jsem změnit své postavení a věděl jsem, že bych se měl něco dozvědět o podnikání. Součástí programu byl bezplatný školicí kurz věnovaný založení malé firmy a ten jsem si vybral.“

ESF podporuje v začátcích podnikání také rodiny s dětmi, a proto byl v lotyšské oblasti Daugavpils, kde Normunds žije, zahájen projekt s cílem rozvoje znalostí o podnikání a samostatné výdělečné činnosti. Tato oblast se dosud těžko vyrovnává s dědictvím po sovětském režimu. Téma kurzu zahrnovala mimo jiných také návrh a implementaci kvalitního podnikatelského záměru.

„Zazněly tam všechny základní informace potřebné pro zahájení podnikání,“ říká Normunds, „a bylo to zdarma včetně studijních“

„Ani dnes není vyhráno, život je pořád těžký, ale my se v něm snažíme aktivně vystupovat. Myslím si, že je třeba postupovat stále kupředu.“

materiálů. Po dokončení kurzu jsem si zaregistroval malou živnost a začal pracovat.“

„Ráno vstávám kolem šesté, vypiju jednu kávu a něco málo sním a potom mě čeká hodinová jízda k mým včelám.“ Normunds na své cestě venkovem projíždí jedněmi z nejkrásnějších míst v jižním Lotyšsku. „Je to prastaré území, váže se k němu velké množství legend,“ líčí se zaujetím.

Normunds vlastní 28 včelstev a rutinním způsobem se stará o široký pruh země okolo včelínů. „Trávu sekám, když včely spí, a potom se starám o pozemky. Jezdím sem třikrát týdně, zbylé dny zůstávám doma s chlapci.“

Aktivní chov včel

Kromě výroby medu se život na Zepsově farmě točí kolem mnoha dalších činností. Normunds začíná pracovat brzy ráno a končí pozdě večer. Na svém pozemku opravuje staré budovy nebo řeže dřevo na novou střechu kamenné stodoly. Pro rodinu a přátele také pěstuje zeleninu ve vlastnoručně postavených dočasných sklenících. Kdykoli je to možné, pomáhají mu žena s dětmi, ale většinu času se práci věnuje sám.

„Nepoužíváme žádné chemikálie,“ chlubí se. „Včely sbírají med z několika druhů květin v okolí a během dne se v různých ročních obdobích přesunují na různé druhy. Naše produkty jsou zcela přírodní a velmi zdravé.“

Normunds se už považuje za ostříleného včelaře. Ročně vyprodukuje asi tunu vysoce kvalitního medu a pilně pracuje na dalším rozvoji své firmy. „Trvalo dlouho, než jsem se mohl začít považovat za úspěšného podnikatele,“ připouští. „Zajištění potřeb rodiny je nadále náročným úkolem, ale EU mi pomohla dobře odstartovat.“

„Mohu potvrdit, že když jsem začínal s podnikáním, uvědomil jsem si, jak užitečný pro mě školicí kurz doopravdy byl. Upřímně se přiznávám, že můj život nikam nesměřoval a díky této příležitosti jsem začal uvažovat mnohem praktičtěji. Ani dnes není vyhráno, život je pořád těžký, ale my se v něm snažíme aktivně vystupovat. Myslím si, že je třeba postupovat stále kupředu. Změnilo mi školení život? Ano, změnilo jej nám všem.“

Jistota na farmě

„Farma je úžasné místo pro děti, jsou tam stroje a zvířata, i když tyto věci představují i určité nebezpečí.“ S těmito slovy nás přivítala **Gaetane Anselmová**, která hospodaří se svou rodinou na malé farmě na samotě Nevraumont na belgickém venkově.

Gaetane se na manžellovu farmu přivdala v roce 1986 a rychle se naučila všem obchodním trikům. Anselmovi pracují společně na produkci čerstvého mléka a vajec a chovu prasat. Pořádají také vzdělávací exkurze pro děti, kterým umožňují okusit alespoň částečně život na farmě a podílet se na péči o zvířata.

„Máme spoustu zvířat,“ říká Gaetane. „Chováme různé druhy drůbeže, kuřata, kachny a husy, a máme také krávy a prasata. Děti je milují a hodně se díky tomu naučí. Ukazujeme jim, jak farma funguje. Učíme je jezdit na koni a také se dozvědí několik zajímavostí z historie našeho kraje, seznámí se s pracemi na farmě a odkazem venkova. Myslíme si, že je takový zážitek přivede blíž k poznání svých kořenů.“

Anselmovi na své „vzdělávací farmě“ ochotně vítají děti všeho věku. „Přijíždějí sem z okolí, ale i ze vzdálenějších měst, jako jsou Brusel nebo Antverpy, nebo dokonce z ciziny,“ doplňuje Gaetane. Pracovali jsme už se školními dětmi i jinými skupinami, s jednotlivci, s postiženými dětmi a také s učiteli základních škol.

Nepředvídatelná zvířata

Bezpečnost dětí je samozřejmou prioritou, ale při každodenní práci ve známém prostředí se snadno ztratí přehled o možných nebezpečích. „Naši hosté sem mohou přijet na jeden den nebo tu strávit několik dní. Máme pro ně připraveny různé možnosti ubytování, přijet mohou i rodiny. Pokud se zde pohybují cizí lidé, kteří nejsou zvyklí na život na farmě, je třeba dávat velký pozor, aby se jim nic nepříhodilo. Všude kolem je náradí a stroje a i domácí zvířata se někdy mohou chovat nepředvídatelně.“

Gaetane chtěla mít jistotu, že udělala všechna možná opatření, aby zajistila bezpečnost dětí pobývajících na farmě: „Všichni jsme na chod farmy zvyklí a obávám se, že existuje dlouhá řada možných nebezpečí, o nichž by mě ani nenapadlo přemýšlet nebo kterých bych si určitě nevšimla.“ Proto se v červenci 2007 rozhodla požádat o pomoc. V rámci programu *Preventagri*,

„Dnes je tu věřím opravdu bezpečněji pro všechny, pro mě, pro rodinu a pro děti i ostatní návštěvníky, kteří tu s námi pobývají.“

spolufinancovaného Evropskou unií prostřednictvím Evropského sociálního fondu, farmu zdarma navštívila skupina inspektorů, aby pečlivě prohlédla všechny prostory a navrhla opatření za účelem snížení rizika úrazu.

Neviditelná rizika

Prostřednictvím programu *Preventagri* poskytuje Evropský sociální fond poradenství a školení zaměřená na snížení bezpečnostních a zdravotních rizik na pracovišti. Na základě objednávky může tým expertů zkontrolovat zařízení farem, vyhodnotit bezpečnostní rizika a zaměřit pozornost na potenciálně nebezpečná místa. Farmáři jsou potom informováni o opatřeních, kterými lze předcházet úrazům. Součástí programu je také pořádání konferencí a školení týkajících se bezpečnosti práce.

„Členové inspekčního týmu přijeli a zůstali zde celý den,“ popisuje Gaetane průběh kontroly. „Prozkoumali skutečně každíčký kousek, ptali se na věci, které by mě ani nenapadly, například kde skladujeme nářadí, farmářské pomůcky, kbelíky a dokonce hračky nebo jak vybíráme zvířata, která dětem ukazujeme.“

Gaetane jim řekla o oblíbené činnosti, kterou je pro děti dojení krav. „Naše krávy nás dobře znají, a když jsme nablízku, jsou uvolněné, ale některé mohou zneklidnět v přítomnosti cizích lidí, a zvláště malých dětí. Inspektoři nás upozornili na podobná nebezpečí.“

„Jsem přesvědčená, že tato iniciativa nám pomohla zlepšit naše služby a připravit bezpečnější prostředí pro naše malé hosty,“ říká Gaetane. „Ano, bylo to pro nás užitečné, díky tomuto programu se změnil pohled, jakým vnímáme prostředí své farmy. Dnes je tu věřím opravdu bezpečněji pro všechny, pro mě, pro rodinu a pro děti i ostatní návštěvníky, kteří tu s námi pobývají.“

Pevné základy stavebnictví

„Věnoval jsem spoustu úsilí vybudování firmy z ničeho, přesto jsem téměř o všechno přišel. Zjistil jsem, že musím provést velké změny,“ říká **José Salmerón Guindos**, čtyřicetisedmiletý ředitel rychle rostoucí středně velké firmy s názvem Grupo Salmerón, která se specializuje na výrobu kovodělných a stavebních produktů a poskytování souvisejících služeb. Během snídaně u bazénu své venkovské vily připomíná José prototyp úspěšného podnikatele.

Jeho cesta k úspěchu však nebyla vždy umetená. Vyrostl v překrásném divokém regionu poblíž pohoří Sierra Nevada. Jako syn malých zemědělců musel tvrdě pracovat. „Když jsem byl malý, všechno, co bylo na talíři, pocházelo z naší úrody nebo od našich zvířat,“ vrací se zpět ve vzpomínkách. „Do mých patnácti jsme dokonce neměli ani elektřinu.“

Přestože si jeho rodiče přáli, aby zůstal pracovat na farmě, José měl jiné představy. „Bylo vidět, že moji rodiče se nijak nerozvíjejí. Chtěl jsem si najít jiný způsob výdělků a života.“ Školu opustil ve čtrnácti bez dokončeného vzdělání. Byl však pracovitý a dokázal se přizpůsobit, a proto pracoval v různých zaměstnáních na zemi, v armádě, u zvířat a ve stavebnictví. Nakonec objevil, že má talent na práci s kovy a naučil se svařovat.

V roce 1983 si půjčil od přátel a známých peníze a založil vlastní továrnu na výrobu přívěsů a stavebních dílů. V začátcích pracoval v malé provozovně na ploše 20 m² a se svou ženou Concepción zajišťoval všechny výrobní kroky. V začátcích byl další rozvoj značně rizikový: „Neměli jsme v úmyslu podnikat. Ve skutečnosti jsme ani neměli představu o tom, co je to podnikání,“ vzpomíná José. „Učili jsme se metodou pokusu a omylu.“ Práce zcela ovládla jejich životy a zvykli si manuálně pracovat na všech krocích výroby. „Myslívám jsem si, že umím udělat všechno.“

Bod obratu

Potom udeřila krize. Přišli o největšího zákazníka a společnost se ocitla na pokraji bankrotu. José investoval do firmy značnou částku a ocitl se v hluboké depresi. „Po roce a půl tvrdé práce mi nezůstalo téměř nic,“ říká.

Začal navštěvovat psychologa a věci se začaly pomalu obracet k lepšímu v osobním životě i v práci. Terapeut mu poradil, že

„Naučil jsem se, že nejcennějším majetkem firmy jsou lidé. Jsem opravdu hrdý na tým, který jsme vybudovali.“

vhodné podnikatelské školení by mu mohlo pomoci změnit způsob vedení firmy a zmírnit tlak, který na něj působí. Zúčastnil se proto školení pro podnikatele spolufinancovaného Evropskou unií prostřednictvím Evropského sociálního fondu, které se konalo na půdě obchodní školy EOI. Kurz poskytoval poradenství a školení zaměřené na zlepšení řízení firem a získání nových trhů zavedením nových postupů a zlepšením sítě kontaktů.

Témata kurzu přivítal s nadšením. „Úvodní kurz měl trvat 500 hodin, ale myslím, že jsem musel absolvovat aspoň tisíc,“ směje se. „Honil jsem po hodinách učitele po chodbě a pořád se na něco vyptával.“

Školení změnilo jeho přístup k podnikání. „Naučil jsem se, že nestačí umět dobře dělat svoji práci, aby člověk mohl řídit firmu. Můžete být nejlepší zaměstnanec, ale to neznamená, že budete nejlepší manažer. Potřebujete trénink, abyste dokázali vést firmu.“ José využil znalostí z kurzu ve své firmě a změnil způsob práce zavedením nových procesů a zaměstnáním specializovaného personálu. „Byl jsem schopen uvést do praxe to, co jsem se naučil, a výsledky se hned dostavily,“ potvrzuje.

Změna

Firma nyní nabízí širší spektrum činností a rychle se rozrůstá. Za posledních sedm až osm let se počet zaměstnanců zdvojnásobil na více než 70 pracovníků na plný úvazek. Od roku 2005 má skupina čtyři divize – jedna se věnuje výrobě přívěsů a malých kovových dekorací; druhá je zaměřena na reality a správu majetku; třetí má na starosti větší stavební projekty, například stavbu konstrukcí obchodních center nebo továren; a čtvrtá se zabývá distribucí hliníkových produktů, například garážových dveří, různých konstrukcí a zábradlí.

Roční obrat firmy činí v současnosti přibližně 10 milionů EUR a v plánu je zdvojnásobení podniku během příštích tří let. José však tvrdí, že peníze nejsou jeho největší motivací. „Mým hlavním cílem je dělat věci kvalitně. Doufám, že můžeme být příkladem ostatním firmám, které mohou zkusit uplatnit moje metody.“

Díky své pozitivní zkušenosti José neváhá propagovat přínosy školení, které se zároveň stalo páteří jeho společnosti. Další

prioritou se stala podpora místní komunity a okolního regionu, v němž po celý život žije. „Dáváme přednost místním zaměstnancům. Po absolvování úvodního zaškolení se mohou hodně naučit přímo na pracovišti a rychleji se zapojit do činnosti firmy.“

„Naučil jsem se, že nejcennějším majetkem firmy jsou lidé. Jsem opravdu hrdý na tým, který jsme vybudovali. Společně jsme připraveni vyjít vstříc budoucnosti, ať už přinese cokoliv,“ říká José. „Dosáhl jsem něčeho, o čem se mi ani nesnilo. Nemohlo se mi o tom zdát, protože jsem neměl tušení, že něco takového existuje.“

Budoucnost na venkově

Pěstování ovoce je po generace hlavním způsobem obživy v zemědělských oblastech kraje Dâmbovița ve východním Rumunsku. Zeměpisné podmínky regionu, půda, podnebí a srážky, jsou ideálním východiskem pro tento druh zemědělství. Ekonomické podmínky však nejsou tak příznivé.

Řada mladých lidí z této oblasti opouští venkov a přesouvá se do menších i větších měst. Florin Istrate však jde proti tomuto trendu. Je hrdý na kraj, v němž celý život žil, a proto se snaží o zlepšení svého života i života ostatních.

Narodil se v rodině malých zemědělců a od útlého věku se učil obdělávat zem. „Pěstování ovoce se v této oblasti dědí z generace na generaci. Je pro mě přirozené pokračovat v této práci,“ říká 39letý muž. „Žijeme v jedné z nemnoha oblastí, kde se pěstování ovoce stále rozvíjí. Zavádíme nové technologie a já nechci zůstat pozadu.“

Když se ujal řízení rodinné farmy, přikoupil novou půdu a vysadil nové sady, zejména jabloně a několik hrušní. „V současnosti sklízíme zhruba 70 tun jablek ročně,“ chlubí se a dodává, že v budoucnu by produkci rád ještě zvýšil.

Jenže samotné pěstování ovoce by ho s ženou a desetiletým synem neuživilo. Využívá tedy svých znalostí a zkušeností v oboru a stal se odhadcem pro oblast zemědělského pojištění. „Kontroluji pojistné smlouvy uzavřené mezi farmáři a zaměstnanci pojišťoven, aby byly správně sepsané. Jsou k tomu potřeba odborné zemědělské znalosti a zkušenost z místních poměrů.“

Převzetí zodpovědnosti

Florin zastává také významné postavení v oblastních i celonárodních zemědělských odborech a funkci viceprezidenta národní zemědělské obchodní federace Rumunska, AGROSTAR. Účastní se řady aktivit rozvoje regionu a pomáhá malým zemědělcům ve vybudování důstojných životních podmínek. „Chci přesvědčit lidi, aby neodcházeli, radím jim v rozvoji jejich podnikání,“ dodává.

„Snažím se sdružovat zemědělce prodávající stejné produkty do družstev,“ pokračuje. „V současnosti je produkce ovoce velká, ale

„Toto je jedna z mála oblastí, kde se stále rozvíjí pěstování ovoce. Zavádíme nové postupy a chceme být součástí tohoto rozvoje.“

nemáme odpovídající podmínky pro jeho uskladnění a balení, a to bych chtěl zlepšit.“

V posledních letech Florin navštívil podobné oblasti v ostatních zemích Evropy. „Zahájili jsme společný projekt s partnery ze španělské Galicie. Seznámili jsme se s jejich systémem práce a organizací školení pro sdílení důležitých znalostí.“ Společnými tématy je uskladnění ovoce, jeho balení pro přepravu a vyjednávání se supermarkety. „Zdá se mi, že naše postavení ve státě je možná lepší než ve Španělsku, ale nemůžeme toho dostatečně využít, protože máme problémy s infrastrukturou, například s naší silniční sítí,“ vysvětluje.

Školení

Na začátku roku 2009 se stal regionálním koordinátorem projektu pro další rozvoj této zemědělské oblasti. Iniciativa spolufinancovaná Evropskou unií prostřednictvím Evropského sociálního fondu poskytuje komunitě vzdělání a informace. Má pomoci lidem zvýšit jejich příjmy z hospodaření a rozšířit svou činnost do dalších oblastí.

„Projekt pomáhá farmářům vypracovat se od hospodaření pro vlastní potřebu ke schopnosti prodávat svoji úrodu a budovat obchod,“ vysvětluje Florin. Téměř 750 zemědělců ze čtyř oblastí v Rumunsku bude během tříletého období navštěvovat různé kurzy. Modul je zaměřen na pět témat:

- rozvoj řemesel;
- dopravu a distribuci zemědělských výrobků;
- hotely a rozvoj podniků zaměřených na venkovskou turistiku;
- rozvoj myslivosti a rybářství;
- rozvoj služeb pro sociální zabezpečení.

Florin věří, že se jeho práce vyplatí. „Doufám, že za pět let zde bude úplně jiná situace,“ dodává na závěr. „Mým posláním je pomáhat co nejvíce lidem, rozvíjet tuto oblast a její infrastrukturu.“

Nové dovednosti

Druhá šance, nová kariéra

Marie Therese Vellová strávila většinu života výchovou svých dvou dětí v Iklinu, poměrně moderní vesnici v centru Malty. Když vyrostly a odešly do školy, začala mít více času na svou dlouholetou vášeň, kterou bylo malování a fotografování. Zároveň ale chtěla být užitečná a vydělat si. Po letech v domácnosti si nebyla jistá, kde začít.

„Když jsem byla mladší, pracovala jsem jako asistentka na notářství,“ vysvětluje, „ale musela jsem skončit, protože tehdy pro mě byla důležitější rodina. Výchova dětí je skvělá a důležitá zkušenost. Mám dvě báječné děti. Dcera brzy skončí vysokou školu a syn právě studuje design na umělecko-výtvarném institutu v Mostě. Rodičovství jsem si skutečně užívala, ale jak děti odrůstaly a osamostatnily se, začala jsem mít pocit, jako by mi něco chybělo. Chtěla jsem se vrátit zpátky do práce.“

Zpět na palubu

Expoziční program pro vzdělávání a zaměstnanost (TEES), spolufinancovaný Evropskou unií prostřednictvím Evropského sociálního fondu, nabízel na Maltě nezaměstnaným nad 40 let třístupňový vzdělávací kurz, který zahrnoval práci na základních dovednostech, kvalifikační testy, klíčové dovednosti, zvláštní lekce intenzivního vzdělávání a pracovní praxi. To všechno mělo pomoci k jejich návratu mezi pracovní síly.

„Myslím, že o programu TEES jsem se dozvěděla z televize,“ říká Marie Therese. „Kampaň byla opravdu velká; bylo to na billboardech a v rádiu, bylo to po celém ostrově.“

Kurzy programu TEES obsahovaly lekce, které měly za cíl zprostředkovat účastníkům nový pohled na své osobní potřeby a na motivaci, proč chtějí pracovat a co chtějí dělat. „Během kurzu pro nás byla důležitou myšlenkou reintegrace,“ vysvětluje Marie Therese. „Měli jsme výuku počítačů, učili jsme se manažerské dovednosti a další podobné předměty, ale teprve práce s psychologem naučí člověka přemýšlet. Uvědomila jsem si, že chci opět být součástí světa, abych mohla pracovat s lidmi a udělat pro někoho něco dobrého.“

Podíl na nákladech

Program TEES pomohl Marii Therese najít zaměstnavatele. „Po dvou měsících v kurzu jsem začala pracovat pro nadaci Temi

„Uvědomila jsem si, že chci být opět součástí světa, abych mohla pracovat s lidmi a udělat pro někoho něco dobrého.“

Zammit,“ vysvětluje. „Platili polovinu mého platu, zatímco druhá polovina byla hrazena ze vzdělávacího programu. Po dalších šesti měsících mě nadace zaměstnala jako plně kvalifikovaného zaměstnance.“

O tři roky později Marie Therese stále pracuje pro nadaci, nyní jako vyšší úředník. Plánuje a realizuje mezinárodní projekty zaměřené na pomoc lidem a podporu regionálního rozvoje. Jeden z jejích nedávných projektů se týkal setkání mladých lidí z Malty a Evropské unie v rámci Evropského parlamentu mladých, který se konal v Benátkách.

„Moje práce mě ohromně baví,“ tvrdí, „a myslím si, že společnosti a organizace, které najímají starší lidi, mají nesporné výhody: lidé nad 40 mě mají rádi. Máme zkušenosti, rozvahy a spoustu energie.“

Přizpůsobení a odměny

Marie Therese se stále stará o svoji rodinu, ale její nová zodpovědnost pracující matky znamená, že děti musejí dělat určité ústupky. „Teď už nejsem dětem tolik po ruce, ale ony jsou velké a nepotřebují mě tak jako dříve. A také vědí, že pracuji i pro ně.“

„V práci se setkávám se spoustou lidí. Pracuji s mezinárodními partnery, jednám každý týden o různých projektech a dokonce mám příležitost cestovat. Nikdy jsem si nepomyslela, že budu dělat takovou práci, a také bych ji nikdy nedělala bez vzdělávacího programu TEES a Evropského sociálního fondu.“

Řešení problému je jednodušší s trochou podpory

„Je to pro mě ideální práce, protože rád pracuji samostatně. Vím, co mám dělat a nikdo mi nic nepřikazuje. Vždy se snažím dělat svoji práci co nejlépe a věřím, že jsem u kolegů získal respekt.“

Andreas Apatzidis je plný srdečného nadšení a rozechvělé energie. Odpočívá na sluníčku a vypráví o svých povinnostech řidiče dodávky pekařské a potravinářské společnosti Zorbas. „Když mě lidé požádají o pomoc nebo práci přesčas, vždy jim vyjdu vstříc. Mám také dobrý vztah se svými nadřízenými. Někdy jsem celý den sám, ale udělám si svoji práci, a pak jdu domů. Přesně tak mi to vyhovuje. Nevydržel bych být stále zavřený na jednom místě.“

Andreas přišel z daleka. Přestěhoval se do města Larnaka na Kypru v roce 1995 z rodné Soluně v Řecku. Poté, co zde vystudoval účetnictví, splnil tříletou vojenskou službu. Když odešel z armády, zjistil, že i při jeho vzdělání je těžké najít vhodnou práci. Takže, když se dočetl v novinách, že Kyperská armáda rekrutuje dobrovolníky pro vlastní ozbrojené síly, nechal se najmout na pět let.

Na Kypru Andreas potkal svoji ženu Helen a v roce 1999 se vzali. Helen už měla dvě dcery, Marii a Georginu, a spolu měli manželé brzy další dvě děti, Giannise (9 let) a Andreu (4 roky). Poté, co skončila jeho smlouva s armádou, začal pracovat u energetické společnosti. Ale když se, jako jediný živitel šestičlenné rodiny, ocitl bez práce, bylo to dost těžké.

Zodpovědnost za rodinu

Andreas ztratil sebedůvěru. „Byl jsem na tom psychicky špatně,“ přiznává. „Ani jsem nechtěl chodit na pohovory. Ale pak jsem se dozvěděl o programu podporovaném Evropskou unií určeném lidem s problémy. Vyhledal jsem službu sociálního zabezpečení a požádal o pomoc. Musel jsem se postarat o rodinu.“ V červenci 2006 nastoupil Andreas do programu Odborné vzdělání a podpora veřejné pomoci příjemcům zaměstnání (*Vocational Training and Promotion of Public Assistance Recipients to Employment*), spolufinancovaného Evropským sociálním fondem. „To bylo to nejlepší, co mě mohlo potkat,“ říká. „Můj život se od základu změnil.“

Program zahrnoval dvojdílný kurz. Po dvou týdnech výuky odborných dovedností a řešení problémů následovaly dva

„Díky programu jsem se velice zklidnil. Už jsem neměl pocit, že jsou všichni proti mně nebo mě za zády pomlouvají. Cítil jsem se společensky přijatý.“

týdny informační technologie v Nikosii. „Kurz se zabýval lepším poznáním sebe sama a zvládnáním různých situací na pracovišti. V té době žila celá rodina v napětí a nervozitě, ale díky programu jsem se velice zklidnil. Naučil jsem se lépe chovat a už jsem se nerozčiloval. Už jsem neměl pocit, že jsou všichni proti mně nebo mě za zády pomlouvají. Cítil jsem se společensky přijatý.“

Bylo to trochu jako návrat do školy a Andreas má stále knihy, ze kterých studoval. Na konci kurzu byl z programu dotován jeho příjem, než mu sociální pracovníci pomohli podat žádost o místo. První místo, které zvažoval, bylo u výrobní linky. Andreas ovšem věděl, že to není nic pro něho. „Když jsem jim řekl, že se mi to nelíbí, nenutili mě, abych to vzal,“ poznamenává vděčně. Nakonec začal v květnu 2007 pracovat u společnosti Zorbas a už nikdy se nedíval zpět. Oceňuje nezávislost, kterou mu jeho práce skýtá a důvěru, kterou v něj vkládají jeho zaměstnavatelé.

Během prvního roku stále dostával finanční i morální podporu. Šest měsíců ho pravidelně navštěvovali pracovníci programu i zástupci personálního oddělení společnosti, aby viděli, jak se mu daří, a zjistili, zda nemá nějaké problémy. On i jeho zaměstnavatel vyplňovali dotazníky týkající se jeho pokroku.

Venku a po okolí

Teď už se Andreas v práci vyzná. Každý den vstává ve čtyři ráno a za deset minut dorazí do areálu společnosti. Zde je jeho prvním úkolem naložit připravené vozíky s potravinami do své dodávky a rozvézt je do obchodů mezi Larnakou a Nikosií. Do osmi hodin je zpátky v závodě, vydezinfikuje vozidlo a naloží další potraviny pro druhé kolo dodávek. Zastaví se v obchodech vyzvednout prázdné vozíky a vrací se znovu na základnu. Kvůli dopravní situaci v Nikosii se málokdy dostane domů do poledne, kdy končí jeho pracovní doba, ale to mu nevadí. Někdy, pokud je více práce, zůstane tam déle. Říká, že mzda za přesčas se rodině hodí. Také má možnost pracovat v neděli a vzít si volno během týdne, takže se vyhne hustému provozu ve všední dny. Jeho práce ho přivede ven a do okolí a také se rád baví s prodáváči.

Andreasovi zaměstnavatelé oceňují jeho práci i program, který ho k nim přivedl. „Je to velmi dobrý program, protože na něj přispívá vláda,“ říká Zacharias Joannou, personální ředitel společnosti

Zorbas. „Zaměstnavatelé potřebují motiv, aby mohli pomáhat lidem.“

Doma, v malém rodinném bytě v prvním poschodí, obejmě Andreas svoji ženu a děti. Zkontroluje, jestli má Giannis napsané úkoly, protože ten už se nemůže dočkat, až s kamarády zmizí na fotbal. „Když byl Andreas nezaměstnaný, bylo to velmi těžké,“ vzpomíná Helen. „Kurz mu pomohl lépe se poznat a on se změnil. Už se nelituje. Vztek je součástí života, ale on už teď ví, jak ho zvládnout.“

„Víme, že nejsme sami,“ dodává. „Je zde někdo, kdo nám pomůže, když máme rodinný problém, někdo, s kým se dá mluvit. Daří se nám teď opravdu dobře. Ten program byl zázrak.“

Dobrý pracovník si získá uznání

Zsolt Korcz velmi rád pracuje. „Jsem workoholik,“ přiznává. Ať už maluje svůj byt jasnými barvami, stará se o své malé syny nebo dělá domácí práce, potřebuje mít stále činnost. Tvrdě pracuje od svých 14 let, kdy skončil školu. Pochází z 12 dětí, z velké rodiny v Zalaegerszegu v Maďarsku. Rodiče potřebovali příjem, který Zsolt a jeho tři bratři mohli svou prací zajistit. „Otec moc nevydělával,“ vysvětluje.

Zsolt začal jako tesařský učeň a bral příležitostné brigády v drůbežárně a mlékárně. V roce 1994 se po vojenské službě přesunul do stavebnictví, kde pracoval jako zedník a natěrač. „Vystřídal jsem spoustu zaměstnání,“ poznamenává. „Bral jsem, co bylo.“

V roce 2003 založil se svojí partnerkou Aniko rodinu a o rok později se jim narodil syn. Tehdy začal mít obavy o svůj příjem. „Byl jsem bez vzdělání, takže i když jsem dělal zednickou práci, neplatili mě plnohodnotně a neměl jsem žádnou jistotu,“ vysvětluje. Jako nekvalifikovaná pracovní síla si vydělával polovinu mzdy kvalifikovaného dělníka.

Návrat do školy

Při hledání práce Zsolt už pravidelně navštěvoval místní úřad práce. A právě zde se dozvěděl o nadaci První maďarsko-dánská produkční škola (*First Hungarian-Danish Production School Foundation*), založené před 15 lety v Zalaegerszegu. Nejdříve myšlenku na další studium zavrhl, protože měl obavy, že už to nebude umět, ale Aniko ho přesvědčila, aby do toho šel. V červnu 2006 nastoupil na jednoleté denní studium, které mělo mladým nezaměstnaným lidem zajistit odbornou kvalifikaci včetně sociálních a vzdělávacích dovedností. Díky projektu spolufinancovanému Evropskou unií prostřednictvím Evropského sociálního fondu získalo třicet šest účastníků školení v zednictví, vaření nebo zámečnictví. Cílovými skupinami programu byly ženy a Romové, 30% studentů bylo tedy romské národnosti. Třicet pět z nich kurz dokončilo a 31 získalo na konci práci.

Zsolt ke svému překvapení zjistil, že si užívá každou minutu. „Moc mě to bavilo, ani jednou jsem nechyběl a šlo mi to velmi dobře. Často jsem byl šikovnější a pohotovější než kolegové, protože jsem měl zkušenosti. Velmi prospěšná byla také výuka sociálních dovedností. Učitelé se mi individuálně věnovali a odpovídali na

„Nyní mohu ukázat, že jsem kvalifikovaný a pracovitý dělník. Jsem na práci hrdý a s vysvědčením je to úplně jiné.“

dotazy. Nikdy mě neodmítli.“ Všech pět závěrečných zkoušek, týkajících se zdraví a bezpečnosti práce i technických dovedností, složil na jedničku.

Dánský model

Průkopnická škola byla založena v roce 1993 s podporou dánského ministerstva školství. „Nedostáváme žádné státní dotace, ale jsme závislí na místních partnerech a evropské podpoře,“ vysvětluje projektový manažer Máté Molnár. Od té doby už škola pomohla 1 500 mladým lidem získat kvalifikaci v živnostech, po kterých je poptávka. „Mladých lidí bez řádného vzdělání přibývá a my jim pomáháme získat dovednosti, které ve společnosti potřebují.“

Škola Zsolta během kurzu zaměstnávala a dostával minimální mzdu. „Jinak by to nebylo možné,“ přiznává. „Nejdříve jsem myslel, že budu muset více pracovat, abych studium zaplatil, ale z vlastních prostředků bych si to nikdy nemohl dovolit.“ Účastníci pomáhali při přestavbě a renovaci přilehlých budov bývalé školky, kde nadace sídlí, na školní třídy.

Sezónní práce

„Zsolt je skvělý zedník,“ říká Máté. „Je to dřív. Problémem je, že ve stavebním průmyslu se na zimu zastavuje práce a zaměstnavatelé se snaží dělníky propouštět. On je obětí tohoto přístupu a my bychom to chtěli změnit. Pro rodiny bez finančních prostředků je to skutečný problém.“ Škola nabízí poradenství při hledání práce i při získávání podpory pro rodiny studentů.

Zsoltova partnerka, původně zaměstnaná v úklidové a zásobovací službě jedné velké restaurace, je zatím na mateřské dovolené a stará se o jejich druhého syna, ročního Adama. „Těžko se hledají jesle, protože mají málo volných míst,“ vysvětluje Aniko, která pochází z hudební romské rodiny a má příbuzné, kteří hrají v cikánské kapele. Ale když se narodil Adam, získal Zsolt jako kvalifikovaný pracovník nárok přestěhovat se s rodinou do většího obecního bytu. Mohl dostat zálohu na plat, aby byt pojistil.

Tvrdí, že je skutečně šťastný. „Dopadlo to velmi dobře. Potřeboval jsem kvalifikaci, protože jinak bych nemohl dokázat, že práci umím.“

Nyní mohu ukázat, že jsem kvalifikovaný a pracovitý dělník. Jsem na práci hrdý, mám ji rád a s vysvědčením je to úplně jiné. Nikdy se nenudím, protože pracujeme na různých místech a děláme různé věci. Pořád jsem pracoval a nikdy nezůstával doma. Mám rád své povolání a vždycky jsem toužil získat kvalifikaci, najít lepší práci a více vydělávat. Chci být schopný postarat se o rodinu. Oni jsou na prvním místě.“

„Měli jsme velkou radost, že Zsolt dostal tuto příležitost,“ potvrzuje Aniko. „Když jsme dostali dopis od nadace, bylo to jako zázrak. Vypadá to, že zázraky se opravdu dějí.“

Investice do dobrého spánku

„Jsem od přírody zvědavý a rád pracuji. Nyní se něco nového učím každý den. Učím se, jak řešit problémy, a to mě velmi baví,“ usmívá se **Daniel Dellisse**. „Měl jsem velké štěstí, ale člověk musí chtít pracovat.“

Od roku 1987 je Daniel zaměstnán u společnosti se sídlem v Roeselare v severní Belgii, která vyrábí a vyváží PVC výrobky pro stavebnictví. Výroba běží nepřetržitě a Daniel pracoval 21 let na nočních směnách, nejdříve jako balič a později jako technik u protlačování, což je lisování plastu na okna a dveře. Ale před dvěma lety si nepřirozený model výměny dne za noc vyžádal svou daň. Pro Daniela bylo totiž čím dál obtížnější spát.

Rekvalifikační program, spolufinancovaný Evropskou unií prostřednictvím Evropského sociálního fondu, mu pomohl navrátit klid do jejich domácnosti.

„Byl to pro mě velký problém a lékař mi doporučil, že nejlepší by bylo, abych začal pracovat přes den,“ vzpomíná Daniel. „Nabídl mi prášky na spaní, ale nechtěl jsem začínat s léky.“ Nebyl jedinou obětí, protože kvůli této poruše trpěla také jeho rodina. O sobotách dospával páteční noc, takže si nemohl víkend užít se svojí ženou Dinou, ani se nemohl věnovat zálibě, kterou měli společnou, a to byly vycházky a turistika.

Práce jako nedostatkové zboží

Daniel pracoval tvrdě celý život. Když mu bylo devět let, jeho otec zemřel a matka zůstala na výchovu svých čtyř synů sama. Ve 14 letech skončil školu a vyučil se tesařem. „Živořili jsme,“ vysvětluje rezignovaně. Vystřídal celou řadu zaměstnání včetně práce u výrobního pásu přední automobilky, což ho podle jeho mínění vůbec nebavilo. Poté, co se v roce 1979 oženil, zkrachovala firma, u které pracoval, a Daniel byl bez práce.

„Najít práci bylo velmi obtížné,“ vzpomíná. Takže když se objevilo volné místo na nočních službách u společnosti Deceuninck, rád jej vzal. „Byla to jediná zajímavá nabídka. Mohl jsem začít pracovat hned a peníze se velmi hodily. V té době se manželům narodila dcera Sarah, a protože Dina chodila do práce na odpolední směnu a Daniel dopoledne dospával, podařilo se jim zorganizovat si čas tak, že se o ni mohli starat.“

„Rád pracuji. Nyní se něco nového učím každý den. Učím se, jak řešit problémy, a to mě velmi baví.“

Ale jak stárnul, pociťoval tuto změnu čím dál více. Poslechl radu lékaře a obrátil se na zaměstnavatele s žádostí o přesun směn. Aby to bylo možné, musel ukázat, že zvládne novou práci, která vyžadovala rekvalifikaci, protože v ostatních částech firmy byly omezené pracovní možnosti. „Bylo to už dávno, co jsem pracoval na strojích, a teď je vše automatické. Firma řekla ‚máme pro vás místo, ale nejdříve si musíte doplnit své znalosti‘“. Poslali ho na rekvalifikační program Prvotřídní výuka (*Excellent Learning*), řízený vlámskou pracovní agenturou *Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding* (VDAB). „Byla to pro mě výzva, ale také mě bavilo znovu zkoumat stroje,“ říká Daniel.

Kurz mu umožnil získat místo ve firemním centru pro výzkum a školení, kde testují PVC rámy, školí nezávislé smluvní partnery, jak tvarovat a osazovat dveře a okna a zkoumají nové postupy a materiály. „Stále se daří něco zlepšovat. Firma musí modernizovat, aby se mohla rozšiřovat, a to mě vždycky zajímalo. Dělán svoji práci rád a neustále se školím, abych byl lepší. Není moc příjemné chodit do práce s odporem,“ podotýká. Jako člen týmu inženýrů, úředníků a specialistů se dělí o své znalosti s návštěvníky z ostatních evropských poboček.

Užívat si život

Nový režim denních směn začal v lednu 2008. „Trvalo mi pět měsíců, než jsem mohl zase dobře spát,“ vzpomíná. „Nejdříve jsem se po třech, čtyřech hodinách budil. Žena mi říkala, abych zůstal ležet, ale nemohl jsem. Vstal jsem a díval se na televizi a odpoledne jsem už byl hodně unavený.“ Ale už v červnu se mu podařilo nerušeně spát šest hodin. Úplně to změnilo můj život,“ prohlašuje Daniel. „Koneckonců, noc je na to, aby se spalo.“

Daniel pracuje běžných 40 hodin týdně a v pátek odpoledne končí dříve. Trávím více času se svojí ženou a mám volné všechny víkendy. Více si užívám život. „On a Dina vstoupili do klubu pro pěší turisty a o sobotách a nedělích pravidelně nachodí po flanderských a nizozemských stezkách 20 až 30 km za den. Jen během prvních šesti měsíců, kdy začal pracovat na denních směnách, ušel spolu se svojí ženou 900 km, a teď je jeho snem ujít nonstop stokilometrovou trasu. Oprášil své staré rezbářské dovednosti a zrenovoval doma ložnice. A jako by toto všechno nestačilo k tomu, aby člověk nevěděl, co dřív dělat, je Daniel také

horlivým chovatelem pěnkav. Pečlivě učí své zpěvavé ptáčky opakovat jednoduché melodie a účastní se s nimi soutěží, kde ti nejlepší zvládnou až 800 písní za hodinu.

A přestože má Daniel nárok na jeden volný den za měsíc, tvrdí, že ho málokdy využije. „Mám dobré kolegy a týden uteče tak rychle, že vůbec nepomyslím na nějaké volno.“

Postup v kariéře

„Mám ráda svoji práci,“ říká **Biliana Filipová** z Dupnista v Bulharsku. „Pořád jsem v pohybu a každý den je jiný.“

Jako regionální manažerka velkého řetězce čerpacích stanic tráví 33letá Biliana většinu času cestováním mezi 19 čerpacími stanicemi. Má plnou zodpovědnost za stálý provoz stanic a její povinnosti sahají od řízení lidských zdrojů přes zajišťování toho, aby zařízení bylo v pořádku a byly objednány zásoby, až po projednávání právních otázek a řešení krizových situací, jako jsou např. povodně.

Než v březnu 2008 povýšila na současné místo, starala se pouze o jednu stanicí. „Je to mnohem větší zodpovědnost,“ říká. „Ale věděla jsem, co ta práce obnáší, protože jsem už dříve zpracovávala nějaké věci pro regionálního manažera.“

Pokouší se nastínit vlastnosti, které ve své funkci potřebuje. „Dokážu zůstat klidná a rychle reagovat, a to je důležité. Často také musím řešit spoustu věcí zároveň. Musím si umět stanovit priority a dobře si zorganizovat práci. Je to zodpovědné zaměstnání. Musím se samostatně rozhodovat a mohu disponovat s vysokými částkami.“ Bezpečnostní opatření jsou také velmi přísná. „Například u kamionů s dodávkou paliva je důležité dodržovat správné postupy. Je zde vysoká možnost nebezpečí.“

Změna směru

Biliana původně studovala technologické inženýrství se specializací na technologie v textilní výrobě. Po skončení magisterského studia se jí narodila dcera Joanna. „Potom jsem tři roky nepracovala,“ říká, „ale už mě přestávalo bavit sedět celou dobu doma. Jsem dynamická a mám ráda, když se něco děje. Zkrátka, nemám stání.“

Začala pracovat v textilním průmyslu, ve funkci, která odpovídala jejímu vzdělání. „Pracovala jsem jako technolog v továrnách.“ Rok a půl pracovala pro dvě různé firmy, ale potom si uvědomila, že chce dělat něco jiného. „Někdy člověk potřebuje naprostou změnu, aby byl spokojený. K tomu, abych ožila, jsem potřebovala novou výzvu.“

Doslechla se o možnosti pracovat pro Petrol, dříve státní síť a dosud jeden z největších řetězců čerpacích stanic v Bulharsku. Pozvali ji

„Školení mi velmi pomohlo v práci a vybavilo mě obecnými zkušenostmi pro život. Jsem spokojená s tím, čeho jsem zde ve firmě dosáhla.“

na přijímací pohovor na manažerskou pozici, ale ona místo toho šla dělat pokladní. „Nechtěla jsem jít přímo na manažerskou pozici. Chtěla jsem začít na nižší úrovni, protože jsem o této práci nic nevěděla.“

Tento krok se vyplatil. Pro společnost začala pracovat v roce 2002, pilně se své práci věnovala a rychle se vypracovala. „Velmi mi pomohlo, že jsem začínala jako pokladní, protože tak nyní znám tuto práci zevnitř, a tak vím, kde mohou manažeři udělat chyby.“

Školení pro novou funkci

Zúčastnila se řady intenzivních školení spolufinancovaných Evropskou unií prostřednictvím Evropského sociálního fondu. Kurzy obsahovaly témata týkající se budování týmu, hraní rolí, diskusí a řešení případových studií a pomohly jí rozvinout schopnosti, které potřebovala ve své nové funkci, ať už jednala s lidmi, rozhodovala, stanovovala priority nebo zvládala obtížné situace.

„Školení mi velmi pomohlo v práci a vybavilo mě obecnými zkušenostmi pro život. Naučila jsem se přemýšlet, jak se dojde k řešení daného problému,“ říká Biliana. Jsem spokojená s tím, čeho jsem zde ve firmě dosáhla. Sama jsem se vypracovala. Mnoho lidí uznalo moji práci a já si toho vážím.“

A jak Biliana vidí svoji budoucnost? „Nejsem si jistá, co přesně chci, ale vím, že se chci stále zdokonalovat a rozvíjet. Nejdříve se musím v této funkci osvědčit.“

Doma je stejně zaneprázdněná. S manželem představují rodinný dům, což je nekončící a dlouhodobý projekt. „Začali jsme s přestavbou před pěti lety,“ říká. Na pozemku manželových rodičů si vystavěli dům od základů, i když je tam stále mnoho práce. „Postavili jsme druhé patro, ale pořád nás čeká spousta práce, než tam budeme moci bydlet,“ říká a dodává, že před pár lety, když se zde pracovalo, bydleli všichni tři v jednom pokoji.

Zbytek času zabere péče o Joannu, které je teď 10 let, a navštěvování široké rodiny. „Mám dvě mladší sestry a jednoho švagra. Všichni žijeme tady a jsme si blízcí. O víkendech se všechny rodiny scházejí u rodičů. Mojí prioritou je rodina a práce. Tvrdě pracuji, abych nás zabezpečila,“ uvádí na závěr.

Obnovení znalostí

Peter Meller se svojí ženou se usazují v novém domě v sasko-anhaltském Magdeburgu na východě Německa, kde Peter nedávno začal pracovat jako programátor v malé strojírenské firmě.

Původně sice studoval a pracoval jako strojní inženýr v Rumunsku, kde vyrůstal, ale když v roce 2008 přišel na praktikantské místo, které nyní zastává na plný úvazek, byl už 15 let mimo obor.

Celá jeho rodina, včetně rodičů, sourozenců a jeho první ženy, se v roce 1990 přestěhovala do Německa, kde měla své kořeny. „Přestěhovali jsme se z finančních důvodů. V Rumunsku bylo tehdy opravdu obtížné vydělat si na živobytí. Už dávno jsme chtěli odejít, ale nebylo to možné.“ Situace se změnila s pádem komunistického režimu. „V té době odcházely všechny naše rodiny i přátelé,“ říká 48letý Peter.

Oběť poklesu

Když v 29 letech přijel do německého města Bergisch Gladbach poblíž Kolína na Rýnem, pracoval nejprve u malé společnosti jako strojní inženýr. Německé strojírenství ovšem v té době zažívalo velký pokles, a tak se roce 1993 ocitl bez práce.

Protože byla malá šance získat jiné místo jako inženýr, rozhodl se, že zkusí zvýšit naději na zaměstnání rekvalifikací. Chodil na počítačový kurz. „Před tím jsem s počítači nikdy neměl moc co do činění,“ říká Peter.

Potom pracoval na volné noze a začal rozvíjet školení pomocí počítače. „Bylo to naprosto odlišné od mé předchozí práce,“ říká. „Pracoval jsem pro malou společnost, která vytvářela pro velké společnosti kurzy, určené na školení zaměstnanců v používání běžných programů.“

Dělal to několik let a nakonec založil se čtyřmi dalšími partnery společnost, která dělala to samé. Po čase však objednávky došly a Peter opět pracoval na smlouvu. Takto pracoval od roku 2001 do roku 2007, ale byl s touto nepravidelnou prací čím dál více nespokojený. „Pracoval jsem třeba tři měsíce na projektu a pak jsem dlouho neměl nic,“ vysvětluje Peter. „Neviděl jsem v tom žádnou budoucnost.“

„Dříve jsem měl hodně znalostí a dovedností, ale nevěděl jsem, jak to lidem vysvětlit,“ tvrdí Peter. Musím uznat, že mi kurz změnil život.“

V té době se začalo strojírenství v Německu opět zvedat a Peter doufal, že najde příležitost vrátit se ke své původní profesi. Když ale žádal o práci ve strojním inženýrství, zjistil, že jeho problémem je nedostatek nových zkušeností.

Stavět na znalostech

Školení spolufinancované Evropskou unií prostřednictvím Evropského sociálního fondu mu pomohlo osvěžit své znalosti a schopnosti týkající se strojírenství a stavět na nich. Byl to jeden z 18 celonárodních kurzů AQUA (*Akademikerinnen und Akademiker qualifizieren sich für den Arbeitsmarkt*), které byly zaměřeny na jednotlivé profesní obory. Kurzy, ve spolupráci s univerzitami, poskytují kvalifikovaným lidem příležitost stavět na svých znalostech a zvýšit šance na místo.

Petrův desetiměsíční kurz obsahoval desetisemestrové vysokoškolské studium strojírenství. „Byl jsem překvapen, kolik jsem toho zapomněl, ale uklidňovalo mě, že pozdější absolventi na tom nebyli o moc lépe,“ usmívá se. Dozvěděl se také hodně o současných vývojových trendech, zvláště o využití počítačů ve strojírenství, s čímž se v době jeho dřívějšího studia ještě vůbec nepočítalo.

Vedle teoretického studia se kurz zaměřoval také na praktické dovednosti, jako je osobní prezentace, komunikace a řeč těla, žádost o práci a příprava na přijímací pohovor. Peter si uvědomoval výrazné zlepšení svých osobních schopností. „Dokázal jsem jít na pracovní pohovor a odpovídat na otázky. Mám teď mnohem více sebedůvěry.“

Komplexní úkol

Peter byl schopen využít své nově zdokonalené schopnosti při tříměsíční stáži ve firmě, kde nyní pracuje. Tato společnost se specializuje na postupy zajištění kvality v oblasti výroby automobilů. „Uvědomil jsem si, že rozhodující bylo to, co jsem se naučil. Velmi brzo mě požádali o komplexní naprogramování počítačů. Dali mi nenaléhavý úkol a předpokládali, že ani to nedokážu. Když viděli, že se mi to podařilo, byli ohromeni.“

V říjnu 2008, na konci stáže, mu nabídli stálé zaměstnání. Teď pracuje jako programátor strojírenské výroby, což mu dovoluje zkombinovat své strojírenské i počítačové znalosti.

Dříve jsem měl hodně znalostí a dovedností, ale nevěděl jsem, jak to lidem vysvětlit,“ tvrdí Peter. Musím uznat, že mi kurz změnil život. Cítím se teď mnohem lépe zajištěný a těším se na budoucnost.“

Věda a výzkum

Hodnota tradice

Sibiu v Transylvánii je historické město. Vlny Římanů, Turků, Hunů a Sasů, kteří prošli během staletí touto oblastí, zde zanechali odkaz, který láká milovníky kultury z velkých dálek. Jednou z těchto osob s profesionálním zájmem je antropoložka [Monica Stroeová](#).

„Studuji kulturní dědictví Sasů v jižní Transylvánii,“ vysvětluje 24letá Monica. „Před šesti měsíci jsem začala doktorandské studium.“

Ve své práci se zaměřuje na to, jak proniká kulturní a turistický průmysl do oblastí s bohatou a rozmanitou historií a tradicemi. „Saskou oblast jsem si zvolila z osobních důvodů,“ vysvětluje. „Narodila jsem se a vyrostla ve městě založeném Sasy, kde přetrvalo mnoho středověkých aspektů. Ale vždycky jsem měla dojem, že Sibiu vytěžilo ze svého dědictví více.“

Pečlivě zrenovované centrum středověkého města je jednou z tradičních perel v Sibiu. V roce 2007 bylo Sibiu vyhlášeno hlavním evropským městem kultury a hostilo mnoho věhlasných mezinárodních událostí. To byla pro Monicu ideální doba pro rozpracování studie. „Zajímala jsem se o to, jak Sibiu dosáhlo své ‚proslulosti‘ a jak to ovlivnilo jeho okolí.“

Její výzkum pokrývá širší oblast v oblasti jižní Transylvánie. Velmi se zajímám o to, jakým způsobem se venkovské oblasti propagují jako turistické cíle,“ říká Monica. „Jiným důležitým hlediskem je zdejší etnický paradox,“ pokračuje. „Starostou je Němec, ale pouze 1,6% populace je německého původu. Je to jev, který je v tomto kraji celkem běžný.“

Doba pro vědecký výzkum

Moničino doktorandské studium navazovalo na magisterské studium národnostních a etnických vztahů na Středoevropské univerzitě (CEU) v Budapešti. Po získání kvalifikace chtěla ve studiu příslušných oborů pokračovat. „Moje diplomová práce sledovala dynamiku etnických skupin, regionálních identit a konfliktů,“ říká. „Díky tomu jsem si lépe uvědomila rozdíl mezi etnickými skupinami. Zajímám se o to, čím je tvořena jejich identita.“

Ale když se vrátila do Bukurešti, kde původně studovala, příležitosti pro vědecký výzkum byly mizivé a nedostatečně placené. Uvažovala o změně zaměření. „Přemýšlela jsem, že začnu pracovat

„Grant měl pro mě opravdu velký význam, protože jsem dostala příležitost zůstat ve zvoleném oboru. Bez toho bych nemohla začít doktorandské studium.“

na průzkumu trhu. Byl by to kompromis, ale další studium bych finančně nezvládla.“

Pomoc přišla formou stipendia spolufinancovaného Evropskou unií prostřednictvím Evropského sociálního fondu. „Grant měl pro mě opravdu velký význam, protože jsem dostala příležitost zůstat ve zvoleném oboru. Bez toho bych nemohla začít doktorandské studium.“

Měsíčně dostává stipendium k pokrytí životních nákladů během svého tříletého studia. To jí také umožňuje strávit osm měsíců na zahraničních univerzitách v Evropské unii a poskytuje přístup do knihoven a k materiálům nezbytným pro její práci. „Mobilita má pro můj výzkum rozhodující význam,“ říká Monica. „Dává mi příležitost cestovat a navštěvovat významné archivy, které mi umožňují vnímat můj obor v širších souvislostech.“

V rámci programu bude psát články do vědeckých časopisů a pracovat s různými profesory. „Získávám potřebné zkušenosti a podporu, kterou potřebuji, abych se mohla zaměřit na dlouhodobý terénní výzkum.“ A její vyhlídky do budoucnosti? „Doufám, že mi doktorandské studium otevře cestu k dalším příležitostem. Chci si zdokonalit své výzkumné schopnosti a upevnit si teoretické vzdělání. V ideálním případě bych nakonec ráda pracovala v občanských sdruženích. Ale na to je ještě brzy, teď se soustředím na výzkum,“ uzavírá Monica.

Podpora tvořivosti

„Vždycky jsem se zajímal o tvůrčí činnosti,“ říká **Harri Haanpää** z Helsinek ve Finsku. Vášeň pro kreslení a fotografování jej přivedla k rozhodnutí, že se chce živit kreativní prací. „Když jsem byl malý, chtěl jsem být ilustrátorem. Začal jsem kreslit komiksy, ale pak mě zaujaly i další druhy kresby.“

V devíti letech jsem se rozhodl, že chci pracovat jako komerční ilustrátor,“ dodává.

Harri uvažoval o kurzu komerční ilustrace, který nabízela místní akademie. Než však stačil dokončit školu, byl kurz zrušen. „Pak jsem trochu změnil zaměření,“ říká. V patnácti letech nastoupil na námořní akademii a pracoval jako šéfkuchař na obchodních lodích.

Po třech letech usoudil, že život na moři pro něj není, a chtěl se vrátit k nějaké tvořivé činnosti. V roce 1995 se zapsal na kurz filmových studií na vyšší odborné škole ve Voionmaa. „Propadl jsem fotografování,“ říká Harri. „Fotil jsem všechno, co se pohnulo.“

Praktické zkušenosti

Potom se přestěhoval zpět do blízkosti Helsinek a začal pracovat pro finský hudební kanál. „Začal jsem pracovat nepřetržitě,“ říká Harri. „Dělal jsem všechno – osvětlovače, kameramana, technika.“ Pracoval také na hudebních klipech a začal režisrovat. „Opravdu mě to bavilo, protože jsem se vždycky chtěl naučit něco víc.“

Díky těmto zkušenostem získal Harri místo v Los Angeles při práci na televizní show o hudbě, filmu, popkultuře a celebritách nazvané *Hollywood Express* a před návratem do Evropy strávil rok a půl ve Spojených státech. Úspěšně vystudoval obor EMMABA (*European Masters in Multimedia and Audiovisual Business Administration*), což zahrnovalo studium v Aténách v Řecku a potom v Laponsku, tedy zpět ve Finsku. „Tento program mě naučil pracovat v produkci a setkal jsem se s mnoha lidmi z celé Evropy.“

Po ukončení studia v roce 2000 si založil vlastní produkční společnost DreamMill. „Vždycky bylo mým cílem založit vlastní společnost. Otázka nebyla zda, ale kdy,“ říká. Je producentem, režisruje a natáčí televizní pořady, hudební klipy i komerční filmy a vytváří televizní aplikace pro mobilní telefony.

„Uvědomil jsem si, že člověk toho nikdy nezná dost. V tomto odvětví jde vše rychle dopředu a já potřebuji být schopen konkurovat novým absolventům.“

Co se týká výhod vlastního podnikání, má Harri jasno. „Velmi rád tvořím, a když pracujete pro někoho jiného, máte svázané ruce. Vlastní podnik pro mě znamená více svobody dělat to, co dělat chci. Vždy chci odvádět perfektní práci. Mám rád kvalitní televizní programy. Peníze jsou důležité, ale není to ta hlavní věc.“

Postupný vývoj

Harri je nadšený zastánce vzdělávání a školení. „Uvědomil jsem si, že člověk toho nikdy nezná dost. V tomto odvětví jde vše rychle dopředu a já potřebuji být schopen konkurovat novým absolventům. Pouze zkušenosti z praxe zde nestačí,“ tvrdí Harri.

Od roku 2005 do roku 2006 navštěvoval prakticky zaměřený kurz pro provozovatele médií. Kurz MEDA, spolufinancovaný Evropskou unií prostřednictvím Evropského sociálního fondu, mu pomohl rozvinout jeho schopnosti a rozšířit podnik. „Chtěl jsem získat více teoretických znalostí,“ říká Harri. „Kurz byl zaměřen na provoz podniku a produkci.“ Během školení si vytvořil nové kontakty, a tak svůj podnik otevřel novým příležitostem. „V kurzu jsem hodně získal. Naučil jsem se objevovat znovu již objevené, ale spíše se soustředit na zachování přirozenosti,“ říká.

Pro Harriho měl kurz bezprostřední význam. „Bylo to skvělé, protože jsem mohl hned vyzkoušet, co jsem se naučil, a přemýšlet, jak by to mohlo pomoci mému podniku.“ Už teď se těší na další studium, které by chtěl zakončit magisterským titulem. „Jednou budu učitel a budu své znalosti předávat dál,“ dodává.

Ale jeho cíl zůstává jasný. „Moje motivace je jednoduchá: odvádět stále lepší práci.“

Mimo nebezpečí

Je září na venkově poblíž Boelhe, malé vesnice asi 40 km od Porta na severu Portugalska. V září slunečních paprsků prochází **Maria Balbina** řady úhledně zasázených stromků, prohlíží kmeny a sem tam uřízne větev.

Maria se svým lesům věnuje vedle svého zaměstnání vedoucí správy 18 škol v okolí. Říká: „Stále jsem velmi aktivní. Už jako malá jsem se zajímala o hudbu, divadlo, tanec, víru a sport.“

Nyní, ve svých 59 letech, se mimo svou práci věnuje celé řadě činností. Kromě toho, že je manželkou a matkou dvou dospělých dětí, je také zapojena v místní politice, dělá výchovnou poradkyni, je předsedkyní místní rozvojové agentury, předsedá radě regionální odborové organizace školských pracovníků a zasedá ve výboru místního sdružení majitelů lesů.

Nejvíce si ovšem cení práce v lese a na poli. Její rodiče měli statek a spravovali lesy a Maria chce v této tradici pokračovat. S pohledem na okolní prosperující lesy říká: „Rodiče mě vždycky učili vážit si přírody a chránit ji. Cítím se být cele součástí krajiny, v níž jsem vyrostla.“ Po škole odešla na univerzitu do Porta studovat chemické inženýrství. Studium ovšem nedokončila a vrátila se. „Nebylo to přesně to, co jsem chtěla dělat,“ přiznává Maria. „Chyběl mi můj rodný kraj, a tak jsem se vrátila.“

Zděděná půda

V roce 1973 si Maria našla práci jako administrativní pracovníce v jedné z místních škol a začala pracovat na plný úvazek. „Lákalo mě pracovat s mládeží, ale necítila jsem se na to být učitelkou. A ještě to mělo tu výhodu, že jsem měla blízko svoji vesnici, rodiče i přátele.“

Když ovšem v roce 1984 zdělila po svých rodičích hospodářství, které čítalo 18 hektarů půdy a stejnou rozlohu lesů, bylo pro ni už náročné skloubit všechny činnosti. Devět let ležela půda netknutá. „Bylo to nouzové řešení. Nedokázala jsem si s tím poradit. Neměla jsem čas věnovat se hospodářství, ani jsem na to nedokázala nikoho najít. Nedokázala jsem si s tím poradit a půda zatím pustla.“

Maria však byla odhodlaná nenechat půdu ladem. „Styděla jsem se za stav, v jakém půda byla, a chtěla jsem s tím něco dělat, proto

„Lesy představují dlouhodobý úkol a je velmi důležité pokračovat v tradici. Doufám, že stejný zájem budou mít i mé děti.“

jsem se obrátila na ostatní majitele lesů s prosbou o radu.“ Do roku 1993 vytvořili majitelé lesů v tomto kraji sdružení a Maria byla jedním ze zakládajících členů. „Spojením ve sdružení jsme mnoho získali,“ dodává. „Zjistili jsme například, že existují fondy Evropské unie, které podporují rozvoj a správu lesů.“

Sdružování majitelů

Sdružení pomáhá majitelům posoudit kvalitu a hodnotu dřeva, zpracovává žádosti o podporu, realizuje společné projekty a také poskytuje vzdělávání ve správě lesního hospodářství. Také pomáhá slučovat půdu do větších pozemků, protože majitelé často vlastní několik malých ploch. „Zařizujeme výměny mezi členy, takže mohou spravovat svoji půdu vcelku,“ vysvětluje Maria. „Větší pozemky více vynášejí, lépe se obhospodařují a chrání před požárem.“

V letech 1996 až 2008 absolvovala Maria množství kurzů spolufinancovaných EU, které se týkaly témat od prořezávání a sázení stromů, přes ochranu lesů před požáry a jejich likvidaci, až po marketing produktů lesního hospodářství. V kurzech získala znalosti potřebné k tomu, aby se mohla starat o své hospodářství a opět ho řádně spravovat. Díky své spolupráci získali členové sdružení přístup k fondům EU určeným na spuštění projektů v této oblasti.

Maria znovu osázela půdu různými odrůdami užitkových stromů a odstranila suchý porost. „Lesy představují dlouhodobý úkol a je velmi důležité pokračovat v tradici. Vztah k půdě jsem získala od svých rodičů a doufám, že stejný zájem budou mít i mé děti.“

Kariéra v inovaci

Simona Rossiho vždycky fascinovaly mechanické věci. „Jako dítě jsem se zajímal o auta, letadla a technické záležitosti,“ říká 30letý Simone z Montecastella di Vibio, středověkého města posazeného na jednom ze zvládných kopců v italské Umbrii.

„Chtěl jsem proniknout do toho, jak stroje doopravdy fungují,“ pokračuje. Po střední škole si Simone zvolil studium strojního inženýrství na nedaleké univerzitě v Perugii a jeho zájem se prohluboval. „Nestudoval jsem jenom proto, abych udělal zkoušky, ale chtěl jsem skutečně dopodrobna vědět, jak věci fungují. Pochopil jsem, že základem všeho je matematika, fyzika a chemie, a chtěl jsem se jim věnovat více.“

Když v roce 2005 dostudoval, chtěl se ve své profesi věnovat příslušnému oboru. Zjistil však, že není snadné najít odpovídající práci. Nějaký čas byl nezaměstnaný, potom pracoval pro pojišťovnu a na několika dalších místech v obchodní administrativě. „Věděl jsem, že tuto práci nechci dělat dlouhodobě, ale zaměstnání ve strojním inženýrství se, zvláště v tomto kraji, těžko hledá,“ vysvětluje. „Existuje sice poptávka po inženýrech, ne však na strojírenskou práci.“

Stimul pro zaměstnavatele

Pomohl mu výzkumný program spolufinancovaný místním krajem a sociálním fondem Evropské unie. Program poskytuje granty nezaměstnaným vědeckým pracovníkům, aby mohli pracovat na projektech v podnicích nebo výzkumných centrech, a tak načerpali zkušenosti a zvýšili svou šanci na získání zaměstnání. Podniky a další zapojené organizace mají prospěch z výzkumu, jehož finanční náklady by jinak nebyly schopny obhájit, a zároveň jsou stimulovány k tomu, aby vědecké pracovníky na konci grantového období zaměstnali.

Simonemu program rozhodujícím způsobem pomohl získat stálou práci tím, že mu umožnil 18měsíční zaměstnání ve společnosti, kde nyní pracuje na plný úvazek. Jedná se o společnost Angelantoni (<http://www.angelantoni.it/>) zabývající se technologií a vývojem, která má sídlo v tomto kraji.

„Program byl pro mě opravdu důležitý, protože mi umožnil pokračovat ve vědeckém výzkumu, patentovat výsledky práce,

„Program byl pro mě opravdu důležitý, protože mi umožnil pokračovat ve vědeckém výzkumu, patentovat výsledky práce, poznat praxi a zvýšit předpoklad, že budu zaměstnán.“

poznat praxi a zvýšit předpoklad, že budu zaměstnán,” říká. „O grantu jsem se dozvěděl náhodou. Viděl jsem inzerát, kde hledali vědecké pracovníky, ale myslel jsem si, že mě se to netýká. Myslel jsem si, že granty jsou pro lidi, kteří už pracují na univerzitách nebo ve výzkumných centrech. Ale neměl jsem co ztratit, tak jsem poslal žádost.“

Solární energie

Simone byl vybrán z mnoha žadatelů a získal grant. Ten mu otevřel dveře na výzkumné pracoviště ve společnosti, která prověřovala možnost využití nového typu malého fotovoltaického koncentrátorového systému k výrobě elektřiny ze sluneční energie.

„Když jsem začal s výzkumem, moc jsem toho o fotovoltaiice nevěděl,” přiznává, „ale je to vzrušující obor, zvláště v době rostoucího zájmu o obnovitelné energie.“

Vývoj fotovoltaických systémů začal v 80. letech 20. století ve Spojených státech. „Ale v Itálii o tom nikdo moc nevěděl,” vysvětluje Simone. „Začínali jsme úplně od nuly.“ Ve spolupráci s ostatními výzkumnými instituty a univerzitami v Itálii úspěšně navrhl způsob použití, který v porovnání s tradičními solárními fotovoltaickými postupy vyžaduje nižší náklady a dosahuje vyšší účinnosti.

S použitím čočky systém soustřeďuje sluneční energii a poté rozdělí paprsky do různých frekvenčních pásem. „Hlavní výhodou je, že systém má mnohem nižší teplotu než podobná řešení. Články se nepřehřívají, a tak je to mnohem účinnější,” vysvětluje. Společnost vynález patentovala a na podzim roku 2008 nabídla Simonemu stálé místo, aby mohl pokračovat ve své práci.

„Když jsem začínal, bylo to tak trochu jako hra. Objevoval jsem nový obor a prováděl výzkum,” vzpomíná. „Vše se zúročilo, když byl produkt patentován. Byl jsem velmi hrdý.“

Upozorňuje, že vše je stále ještě „v plenkách“ a může trvat i několik let, než se hotový výrobek dostane na trh. „Teď to však chci dotáhnout do konce. Je skvělé být u něčeho takového.“

Vysoké cíle

Provinciální město Šiauliai v severní Litvě se zdá být velmi vzdálené od středu Evropy, ba dokonce i od hlavního města Vilnius. Ale [Nedas Jurgaitis](#), učitel jazyků na místní vysoké škole, má v úmyslu držet krok se zbytkem světa.

„V našem regionu probíhají skutečně pozitivní změny,“ tvrdí. „Jsme daleko od centra dění, ale máme výborný školský systém, skvělé školství a spoustu velmi talentovaných studentů. Budoucnost vypadá slibně.“

Nedas je nadšený příznivec srovnávací jazykovědy. Po získání magisterského vzdělání v tomto předmětu začal vyučovat na vysoké škole v Šiauliai, ale vzhledem k nedostatku zkušeností s výzkumem jeho vyhlídky na úspěch v akademickém světě vypadaly velmi mlhavě.

To se změnilo, když prošel řadou speciálních kurzů, školení a seminářů spolufinancovaných Evropskou unií prostřednictvím Evropského sociálního fondu. Projekt MOKOM (Rozvoj kompetencí pro vědecký výzkum) byl zaměřený na školení, zvyšování kvalifikace a rekvalifikaci vědeckých i jiných pracovníků, aby obstáli na současném trhu. Nedas se o programu dozvěděl od jednoho ze školních pracovníků a on i někteří jeho kolegové byli pozváni, aby se ho zúčastnili.

Zkušenosti předních evropských kapacit

Během série školení MOKOM, která probíhala od září 2005 do února 2008, se Nedas a jeho kolegové setkali s některými z nejvýznamnějších a nejvzdělanějších evropských badatelů, vědců a univerzitních profesorů.

Témata kurzu se týkala nových informačně-technologických nástrojů pro výzkum, budování týmu a způsobů sdělování výsledků výzkumu. Praktická práce se týkala vývoje nových výzkumných postupů a přípravy vědeckých prezentací o současném stavu výzkumu.

Nedas říká, že získal nový pohled na svoji práci i na obor srovnávací jazykovědy. Zkušenost mu dodala novou sebedůvěru a motivaci. „Účast na programu mi přinesla cenné poznatky,“ říká. „Má to pozitivní vliv na můj způsob výuky a ještě zásadnější na

„Tento program má pozitivní vliv na můj způsob výuky a ještě zásadnější na způsob, jakým uvažuji o vzdělávání a výzkumu.“

způsob, jakým uvažuji o vzdělávání a výzkumu.“ Nedas tvrdí, že s nově nabytým sebevědomím je teď mnohem lépe vybavený na konkurenci ve světě špičkové vědy.

Nově nalezená sebedůvěra

V pouhých 28 letech je Nedas vedoucím katedry mezinárodních vztahů na vysoké škole v Šiauliai. Nyní se rozhodl pokračovat dál a plánuje doktorandské studium s nadějí, že se posléze stane řádným profesorem. Nedas a jeho žena s nadějí hledí do budoucnosti, a to zvláště nyní, kdy se jim narodila dcera.

„Nemyslím, že by mi dříve sebedůvěra úplně chyběla,“ říká. „Byl jsem si do určité míry jistý sám sebou i svou perspektivou, ale neměl jsem znalosti a zkušenosti potřebné k dalšímu kroku, tedy k tomu, abych tuto perspektivu změnil v realitu. Něco mi chybělo. Nyní před sebou vidím cestu a na ní se mně i mé rodině otevírají dveře.“

Ukazovat ostatním cestu vpřed

Mogens Lausen je společenský a zábavný, ale takový nebýval vždycky. Dnes nadaný hudebník a herec musel překonat ostych ve škole i v osobním životě.

„Vyrostl jsem v malém městě na severu Jutska,“ vysvětluje. „Byl jsem tiché dítě a bylo pro mě obtížné vyjádřit se, ale vždycky jsem miloval hudbu.“

Mogens chtěl původně studovat hudbu na univerzitě v Aarhusu, ale tehdy se v celé zemi snižoval počet hudebních fakult. „Stát se profesionálním hudebníkem vždy vyžadovalo velké úsilí,“ říká. „Další výzvou bylo divadlo a měl jsem pocit, že to by mi mohlo vyhovovat. Tak jsem se rozhodl přihlásit ke studiu dramatu.“ Byl to opravdu odvážný krok od člověka, který trpěl chronickým ostychem. Město Aarhus mělo každopádně sehrát hlavní roli v Mogensově budoucnosti.

„Je to vzrušující a pulzující kulturní město,“ říká Mogens. Aarhus je dánské druhé největší město a hlavní přístav a v nedávné době zde byla realizována celá řada projektů veřejné obnovy, které kdysi polorozpadlé centrum města proměnily v perlu místní kultury a obchodu. Aarhus, který má něco přes 300 000 obyvatel, je neoficiálně považován za hlavní město Jutska.

Stavět na hodnotných zkušenostech

„Po dokončení školy jsem zde ve městě profesionálně hrál,“ říká Mogens, „a dokonce i trochu režíroval. Práce mi byla obrovskou lekcí v získávání sebevědomí, ale život v divadle není jednoduchý a se ženou jsme zažili těžké chvíle.“

Mogens si uvědomoval, že možností, jak se dostat vpřed, je založit vlastní podnik. Byl si vědom své schopnosti pomáhat lidem budovat sebevědomí a zdokonalovat jejich „životní výkony“. Během let strávených v divadle si vytvořil vlastní techniku tréninku a tyto znalosti využíval jako herec a umělec, aby povzbudil ostatní herce, získal motivaci a čelil různým osobním problémům. Uvědomoval si, že tyto metody by se daly obecně využít na pomoc lidem, ale sám ještě potřeboval pomoci s tím, jak změnit tuto představu v reálnou kariéru.

„Měl jsem naprosto jasnou představu, kam se chci dostat,“ míní Mogens, „ale pokoušel jsem se založit podnik bez jakýchkoliv

„Zkušenost mi pomohla získat jasnou představu o tom, kam se chci dostat a jak se tam chci dostat. A to učím ostatní.“

zkušeností. Moje žena v té době sháněla podporu pro divadelní soubor, který vedla, což znamenalo, že naše finanční situace nebyla moc vyrovnaná. Věděl jsem, že k založení podniku potřebuji pomoc, a bylo potřeba jednat rychle.“

ESF. Zkušenost mi pomohla získat jasnou představu o tom, kam se chci dostat a jak se tam chci dostat. A to učím ostatní. Pomohl jsem už stovkám lidí k tomu, aby se ve svém životě nebo kariéře posunuli vpřed. Tomu říkám úspěch.“

Víc než směrnice a předpisy

Mogens a jeho rodina získali pomoc díky speciálnímu školícímu kurzu pro začínající podnikatele spolufinancovanému Evropskou unií prostřednictvím Evropského sociálního fondu. Kurz pomohl Mogensovi uvést podnik do chodu. „Získal jsem velmi cenné informace o tom, jak začít. Je třeba dodržovat spoustu administrativních směrnic a projít složitými procedurami,“ říká.

Školící kurz pořádaný centrem pro podnikání na univerzitě v Aarhusu obsahoval konkrétní rady týkající se obchodních směrnic a předpisů, ale také vyžadoval, aby si účastníci prověřili své schopnosti, motivace a předpoklady. „Seznámení s ‚pravidly hry‘ mi velmi pomohlo,“ tvrdí Mogens. „Bez toho bych nemohl podnik založit. Ale dozvěděl jsem se také něco o svých přednostech i slabostech, o své osobnosti a schopnosti obstát jako nezávislý podnikatel.“

Směrem k úspěchu

Dnes má Mogens vlastní podnik v Aarhusu. *Re-Act!* poskytuje trénink a konzultace lidem, kteří se chtějí ve svém profesním životě posunout vpřed, rozvíjet své schopnosti, dostat se z pracovních problémů a překonat osobní slabosti.

Práce přivede Mogense do podniků a organizací ve městě i na okolním venkově a tréninky vede také ve své kanceláři. „Klienti jsou velmi různí,“ říká Mogens. „Mohou to být jednotlivci, kteří chtějí udělat kariérní postup, podniky zvažující strategickou restrukturalizaci nebo organizace angažované v tvrdých jednáních se státními úřady či jinými orgány.“ Ti všichni jsou lidé s rozdílnými osobnostními a povahovými rysy, kteří se potřebují vyjádřit, pochopit ostatní a jednat s nimi.

„Pokud víte, kdo jste a proč chcete to, co chcete, ovlivní to výsledek vaší práce,“ tvrdí Mogens. „To jsem se třeba naučil během kurzu

**Integrace do
společnosti**

Dostat správný směr

Jana Urbanija, studentka Ljubljanské univerzity (UL), je nadšená z budoucnosti. 26letá Jana studuje geotechnologii a rozhodla se pro zaměstnání v hutním průmyslu.

„Chci být inženýrkou,“ říká. „Chci práci, kde budu pracovat na rozsáhlých projektech v různých zemích světa.“

Ale její cesta nebyla vždy snadná a před pár lety ještě nevypadala její budoucnost tak nadějně. V kraji u Bledského jezera prožila bouřlivé mládí. „Měla jsem problematické dospívání,“ vzpomíná. „Otec pil a rodiče se rozvedli. Poprvé jsem utekla z domu v šesti letech a od 12 let jsem trpěla depresemi.“

Milovala sport, ale musela se ho vzdát kvůli problémům s koleny. To ještě posílilo její rostoucí pocit odcizení. „Nezapadala jsem a můj život nestál za nic.“ Při hledání svého místa ve světě se dostala k drogám. „Začalo to jako společenská záležitost na večírcích a v klubech, ale pak se to zhoršilo.“ Začala každý den brát extázi a brzy přešla na tvrdší drogy. „Brala jsem až pět tablet denně. Abych snížila dávky, přešla jsem na heroin.“

Aby měla prostředky na financování stále rostoucí závislosti, začala krást a svým chováním se odcizila přátelům. „Byla jsem mimo a všechno mi bylo úplně jedno. Ve škole jsem se stranila ostatních a začala jsem vyhledávat drogově závislé přátele. Nakonec jsem trávila více času v barech než ve škole,“ říká. Jak se dalo předpokládat, ve škole propadla a byla vyloučena. „Navíc jsem měla stále více potíží s policií.“

Změna

Nastoupit změnu jí pomohl jeden z programů neformálního vzdělávání, spolufinancovaný Evropskou unií prostřednictvím Evropského sociálního fondu. Program Projektová výuka mladistvých (PLYA) je zaměřen na pomoc mladým lidem, kteří nedokončí běžné vzdělání potřebné k tomu, aby získali práci. Funguje prostřednictvím projektů zaměřených na umění a řemesla, praktickou výuku, klíčové kompetence, osobnostní rozvoj a poradenství.

Pokud jde o Janu, pomohl jí k životnímu obratu. „Přesně to jsem potřebovala. Začala jsem vidět, že mohu žít jinak.“ Brzy zpozorovala

„V kurzu se mnou zacházeli jako s člověkem. Byla tam velmi dobrá atmosféra. Všichni jsme se navzájem podporovali, nesoutěžili spolu a mohli jsme být sami sebou.“

pozitivní rozdíl v porovnání se zkušenostmi z předchozího vzdělávání. „Ve škole jste pro ně jeden z davu. Ale v kurzu se mnou zacházeli jako s člověkem. Všichni tam na tom byli stejně – byli odsunuti mimo běžný systém,“ vysvětluje, „takže tam byla velmi dobrá atmosféra. Všichni jsme se navzájem podporovali, nesoutěžili spolu a mohli jsme být sami sebou.“

Kurz navštěvovala celý rok. Stále však brala drogy, ale tehdy si už začínala uvědomovat, že chce být zase čistá. „Šílela jsem z toho,“ říká, „a měla jsem hrůzu, že skončím na psychiatrii nebo zemřu.“

Rozhodla se odejít do uzavřené komunity, aby se zbavila závislosti a dala životu zase správný směr. „Bylo to velmi těžké,“ říká. Komunita řízená katolickou organizací se sídlem v Itálii byla přísná – žádná televize, minimální styk s okolním světem, malé hmotné zajištění a těžká fyzická práce. „Bylo to horší než v armádě,“ říká.

Ale jak Jana tvrdí, mnohem těžší než fyzická práce byla osobní vnitřní proměna. „Musíš se přijmout takový, jaký jsi, a pak pracovat na zlepšení. Dostaneš zodpovědnost a vystupuješ jako člověk. Začneš vidět své chyby,“ vysvětluje. „Bylo to peklo, ale dnes mám hezké vzpomínky, protože komunita je tak nezkažená. Je otevřená a najdeš tam výborné přátele. Prožiješ tam krásné okamžiky, protože se tam žije tak prostě.“

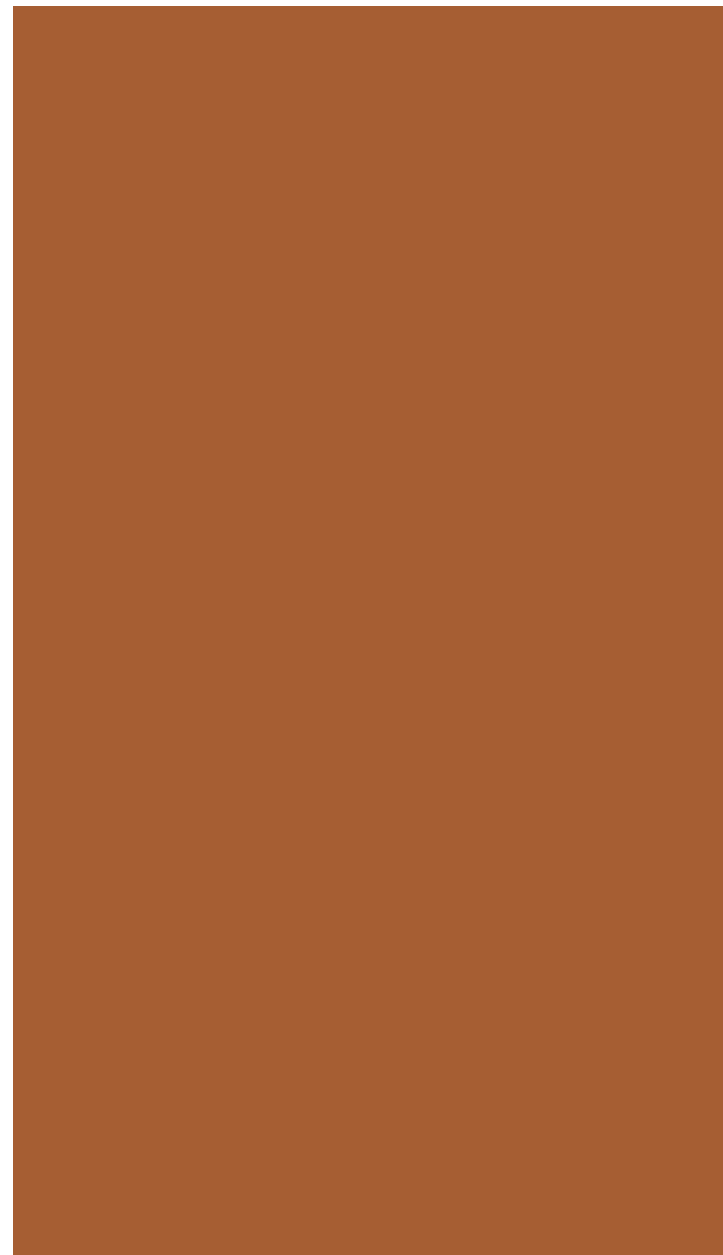
Po téměř třech letech se Jana cítila připravená na návrat do světa. Vrátila se domů v roce 2004. „Moji dřívější přátelé mě přijali a to mi velmi pomohlo. Hned jsem začala studovat. Nejhorší (pro drogově závislého) je zůstat sám.“ Zopakovala zkoušky a udělala si další kurz, aby mohla nastoupit na univerzitní studium, kterému se nyní věnuje.

Na oplátku

Jana je vyrovnaná s minulostí a uvědomuje si, že vyvázla s velkým štěstím. „Jsem velmi vděčná za pomoc, které se mi dostalo a za lidi, kteří se mi věnovali,“ říká. „Hodně jsem získala a chci to oplatit.“

Pracuje na nočních službách v centru pro mladistvé, kteří mají problémy s drogami a alkoholem. Zde využívá své zkušenosti, aby pomohla ostatním překonat těžké období. Dohlíží tam na mladé lidi, a když může, poradí.

„Chtěla bych založit komunitu, podobnou té, ve které jsem byla, ale na pomoc lidem trpícím depresemi,“ říká. „Ale to je dlouhodobý cíl. Zatím si užívám to, co dělám, a těším se na budoucnost.“

Nové IT dovednosti pro lepší budoucnost

„Stejně jako mnozí jiní používám počítač pro práci i pro zábavu. Pro lidi, kteří umějí naplno využít tyto technologie, to znamená lepší život a slibnější budoucnost,“ tvrdí, částečně i díky Evropskému sociálnímu fondu, **Christos Giannakopoulos**, mladý muž s jasnou perspektivou.

Christos přišel o rodiče, když byl ještě malý, a spolu se starším bratrem byl poslán z Atén do sirotčince na předměstí Chalkidy. Ústav, kde stále žije, sídlí v prostorách starobylého kláštera. Malý kostel, posazený na skalnatém pobřeží, je obklopen shlukem malých domků včetně školních tříd a hřiště. Ale jsou zde i rozlehlejší budovy s ložnicemi a společenskými místnostmi asi pro deset sirotků.

Překonat nepřízeň osudu

„To prostředí bylo malebné,“ přemítá Christos a hledí na poklidnou modrou hladinu Evijského zálivu, „ale dospívání bez rodičů bylo přeci jenom těžké.“ Když přišel čas, nastoupil Christos vojenskou službu.

V té době mělo Řecko 12měsíční všeobecnou brannou povinnost, kterou museli splnit všichni muži starší 18 let. Když byl Christos v armádě, jeho velící důstojník mu navrhl zapsat se na bezplatný vzdělávací kurz informační technologie a Christos tuto nabídku radostně přijal. Kurz, zaměřený na širokou skupinu včetně znevýhodněných lidí a členů ozbrojených sil, byl podporován Evropskou unií prostřednictvím ESF.

Cílem výukového programu bylo naučit studenty základním dovednostem v informační technologii, zlepšit jejich „digitální gramotnost“ a posílit jejich možnosti na trhu práce.

Projekt realizoval řecký Úřad pro implementaci projektů ESF generálního sekretariátu pro řízení evropských fondů (Ministerstvo práce a sociálních věcí), v rámci operačního programu Informační společnost 2000–2006 (Ministerstvo ekonomiky a financí).

Oddělení organizace managementu (MOU) je nezisková instituce v rámci širšího veřejného sektoru, která pomáhá veřejným úřadům úspěšně využít programy spolufinancované EU. MOU podává zprávy řeckému ministerstvu ekonomiky a financí.

„Informační technologie poskytují v dnešní době důležité nástroje ve všech oblastech a účast ve vzdělávacím kurzu pro mě byla rozhodně užitečnou zkušeností.“

Podle Christose mu výuka informační technologie pomohla zdokonalit předchozí skromné počítačové znalosti a lépe pochopit základy textového editoru, tabulkového procesoru a používání internetu.

Praktické využití

Christos pracuje na počítači denně, doma i v zaměstnání. „Na internetu je toho tolik na výběr,“ říká. „Používám ho ke komunikaci s přáteli, k získávání informací z různých oblastí a mohu se zde dozvědět o nových výrobcích a službách. Ale počítač využívám také v práci.“

Je zaměstnán na plný úvazek v nedalekém obchodě s nábytkem. Část pracovní doby tráví předváděním výrobků zákazníkům, ale také kontroluje objednávky, doplňuje sklad a aktualizuje na počítači databázi zboží. Když se mu chce ven na čerstvý vzduch, tak rozváží zboží.

„Bezplatný kurz počítačů mi významně změnil život,“ potvrzuje. „Bez něj bych nebyl tam, kde jsem dnes.“ Christos říká, že i ostatní studenti, kteří s ním chodili do kurzu, mají díky získaným dovednostem významnější a lepší práci.

Vyhlídka do budoucnosti

Christos vidí své současné zaměstnání jako odrazový můstek, kde se naučí mnohé o řízení a provozování úspěšného podniku. Doufá, že jednou založí vlastní podnik, třeba společně se svým bratrem. „Chtěli bychom se dát dohromady a něco vymyslet,“ říká. „Uvažujeme, že bychom si třeba otevřeli kavárnu nebo internetový bar. Jednou, až nastane ta správná doba, tak to přijde.“

„Pocházím ze starobylé země, kde jsme hrdí na svoji historii,“ dodává. „Ale nemusíme žít v minulosti, můžeme se také dívat do budoucnosti. Informační technologie poskytují v dnešní době důležité nástroje ve všech oblastech a účast ve vzdělávacím kurzu pro mě byla rozhodně užitečnou zkušeností.“

Z ulice na přehlídkové moło

„Boloňu mám velmi ráda, ale přivedla mě na dno,“ uvažuje **Fiorella** a pozoruje světově proslulé náměstí Piazza Maggiore. „Přesto je na zdejších ulicích určitá solidarita, kterou nenajdete nikde jinde.“

Fiorella prožívala tvrdý a rušný život od chvíle, kdy jako teenager utekla z domu. Strávila několik let ve vězení a poté následovalo dlouhé období deprese. Dva roky žila v drsných podmínkách a spala v parcích nebo v nádražních čekárnách. Teď je jí 50 let a konečně se usadila. Společně s poklidným vlčákem Albou bydlí ve vlastním bytě a má stálý vztah. V centru města, kde se místní lidé i turisté procházejí pod známými boloňskými podloubími, řídí Fiorella elegantně vyzdobený obchod Il Vestito s výběrovým oblečením. Obchod patří Piazza Grande, což je místní organizace založená v roce 1993 na podporu lidí bez domova. Piazza Grande zařídila s podporou Evropské unie, prostřednictvím Evropského sociálního fondu, kurz šití, který přivedl Fiorellu do práce a navrátil jí sebejistotu.

„V Piazza Grande mě přijali a dali mi prostor a čas se zotavit. Já jsem pak využila všechny příležitosti, které mi nabídli,“ říká. „Měla jsem mnoho problémů, ale vždycky jsem si udržela svoji důstojnost a hodnotu. V podstatě jsem dřič.“

Osvobození

Fiorella se narodila v bohaté rodině, ale svůj původ už od dětství odmítala. „Po mém narození se matce objevil nádor a zemřela, když mi bylo 13. Byl to smutný příběh. Mohla jsem si žít jako v bavlnce, ale já vždycky toužila po svobodě. Chtěla jsem žít vlastní život. Rodiče byli skvělí a chtěli mě rozmazlovat, ale v té době jsem prostě neměla zájem.“

„Je důležité ctít svoji rodinu,“ myslí si nyní. „V mém případě udělali chyby, ale to bylo proto, že sami měli problémy a byli velmi bohatí.“

V 16 letech Fiorella utekla z domu, aby se vdala. „Otec mi sňatek zakázal, a tak jsme jeli do Říma získat dovolení od samotného papeže,“ vzpomíná. Do roka se však rozešli. Brzy se znovu zamilovala, tentokrát do amerického Indiána. Ten se však zabil při leteckém neštěstí týden poté, co Fiorella zjistila, že je těhotná. Bylo jí 18, když se jí narodil syn Michele, kterému diagnostikovali

„V Piazza Grande mě přijali a dali mi prostor a čas se zotavit. Já jsem pak využila všechny příležitosti, které mi nabídli.“

vrozenou srdeční chorobu a který za pouhých šest měsíců v nemocnici zemřel.

„Po smrti mého syna to se mnou šlo z kopce,“ přiznává Fiorella. Několik dalších let cestovala po světě. Byla v Austrálii, Brazílii, Thajsku a vždy se pohybovala na hranici trestného činu. Když byla nakonec přistižena, skončila na dlouhou dobu ve vězení.

Po propuštění se smířila s otcem a začala pracovat v jeho restauraci jako kuchařka. Avšak jednoho dne ráno roku 1992, když mu nesla ranní kávu, ho našla mrtvého. Utrpěl silný srdeční infarkt. Tato tragédie ji uvrhla do hluboké deprese. I když nejdříve pokračovala v práci, říká: „Nežila jsem v realitě.“ Přerušila spojení s ostatními členy rodiny a vrátila se k drogám. „Vyzkoušela jsem všechno – heroin, kokain, metadon a podobně.“ Protože se zadlužila, začala krást, aby uživila sebe i svoji závislost, a nakonec skončila jako bezdomovec.

Pomoc na správném místě

Poprvé se Fiorella setkala s Piazza Grande v roce 2002. Organizace původně začala vydávat noviny na získání financí pro bezdomovce a dnes má sociální pracovníky i „pouliční advokáty“ (*advocati di strada*), kteří se pohybují po městě a poskytují praktickou pomoc (jídlo, oblečení a pokrývky) i radu. Zaměstnává také asi 20 lidí ve společnosti pro úklid a malování (*Fare Mondì*), v cyklistické dílně a skladu s oblečením, který shromažďuje dary a rozděluje je lidem v nouzi. Provozuje divadelní soubor a svoji činnost rozšířila i na pořádání školení, která dávají lepší pracovní příležitosti těm nejchudším a nejvíce vyloučeným lidem v Boloni, z nichž většinu tvoří přistěhovalci nebo Romové. „Snažíme se, aby každý rozvíjel a dělal to, co dokáže,“ vysvětlují organizátoři.

„Pracovníci Piazza Grande mě našli v parku,“ vzpomíná Fiorella. „Nejsem úplně pouliční typ člověka, a tak jsem se rozhodla skoncovat s drogami. Dokázala jsem to sama. Naučila jsem se za sebe bojovat už v matčině lůně a mám silnou povahu – ve vězení mi kvůli mým bledým očím přezdívali ‚ledový plamen‘. Zažila jsem toho hodně, takže dříve, než mě někdo napadne, sama zaútočím. Jsem tvrdá, ale také vytrvalá.“

Základní hodnota práce

V Piazza Grande jí nabídla naději, kterou potřebovala. Po několika měsících, které strávila v nemocnici s vážným onemocněním jater a ledvin, které mohlo být smrtelné, byla nakonec schopná najít si vlastní ubytování. „I když jsem stále měla problémy, z Piazza Grande mi začali dávat práci,“ pokračuje. V roce 2004 si udělala kurz v základech šití. „Když jsem byla malá, moje chůvy byly švadleny a já jsem je sledovala. Bylo to něco, co jsem vždycky sama chtěla dělat.“ V dalším kurzu v roce 2006 se naučila vybírat staré oděvy a přešít je na módní modely. Nakonec se v listopadu 2007 otevřelo *Il Vestito*. Fiorella a její asistentka Micaela Ugolini jsou zodpovědné za finanční řízení obchodu. Z darovaného oblečení vybírají věci na prodej a provozují obchod s pomocí malého týmu vyučených švadlen, které provádějí úpravy oděvů.

„Při tom, co dělám, jsem šťastná, i když bych si teď mohla i trochu práce přibrat. Ale Piazza Grande do mě hodně investovala a já jim mohu jen děkovat,“ uvažuje Fiorella. Po dlouhém odloučení se před nějakou dobou také opět spojila se svými bratry a sestrami, synovci a neteřemi.

Na ulici žila se skupinou bezdomovců, kteří se měli navzájem v úctě a ctili nepsané pravidlo, podle kterého se každý stará sám o sebe. „Ale nikdy bych se nevrátila. V žádném případě,“ prohlašuje. „Potřebovala jsem se zbavit sebedestruktivního pudu, ne však lidí, které jsem znala. Je důležité zůstat pozitivně naladěný. S pozitivním pohledem můžete lidem také pomáhat a o to já se, svým vlastním způsobem, snažím.“

Podaná ruka – šance na nápravu

Allan McGinlay není špatný člověk, ale vyrůstal na drsných ulicích Glasgow, kde prožil těžké časy. Pohyboval se v podezřelých kruzích a už v 18 letech udělal několik přestupků a byl přistižen při pochybných aktivitách. Nakonec se jeho život začal točit kolem pití, rvaček v hospodách a výtržností na ulicích. Čas běžel a Allan zapadl do závrtného kolotoče nezaměstnanosti a užívání drog, až byl nakonec odsouzen k trestu vězení.

Dostal se z vězení, přešlo pár let a vypadalo to, že Allanovi se ulehčí díky šťastnému sňatku, který mu dodal smysl pro pořádek a sounáležitost. Jeho smůla však nebrala konce. Když přišel o další práci, začal být frustrovaný. Vypadalo to, že se nevyhnutelně řítí do záhuby. Ztratil naději a propadl depresi.

Dnes říká: „Někdy lidé potřebují v životě druhou šanci a já jsem měl to štěstí, že jsem ji dostal.“

Moudrost prostřednictvím zkušenosti

Projekt Životní trénink (*Life Coaching*), spolufinancovaný Evropskou unií prostřednictvím Evropského sociálního fondu, dal Allanovi druhou šanci. Jeho cílem bylo dostat bývalé vězně do výdělečného zaměstnání. Školitelé byli sami bývalí delikventi a byli školeni k tomu, jak poskytovat poradenství ostatním bývalým delikventům, kteří se vraceli do Glasgow po určité době strávené ve vězení.

Projekt pomohl Allanovi postavit se svým vlastním slabostem a obrátit svůj život. Po ukončení školení se angažoval ve Wise Group a dnes pracuje na plný úvazek v jejich kanceláři ve Wishaw ve Skotsku, kde pomáhá ostatním bývalým delikventům.

Takže teď je Allan opět ve vězení, ale tentokrát proto, aby pomáhal ostatním. Lidé mají rádi toho, kdo sám narazil a udělal chybná rozhodnutí. Setkává se s vězni, kteří mají být v blízké době propuštěni, a pomáhá jim vrátit se do života ve společnosti, najít práci a bydlení, dostat se do kontaktu se službami, udržet si dobrou náladu a spořádaný způsob života.

Model peer podpory, který využívá bývalé vězně na pomoc ostatním bývalým vězňům, se zdá být účinným způsobem, jak

„Někdy lidé potřebují druhou šanci v životě a já jsem měl to štěstí, že jsem ji dostal.“

zajistit důvěru, posílit klientovo psychické a emoční zdraví, snížit možnost sebepoškození a opětovného prohřešku.

Uspokojení z práce

„Projdou nám tu některé opravdu drsné případy,“ vysvětluje Allan. „Vidíme mladé lidi, kteří jsou závislí na drogách, ve špatném stavu, beznadějní, a dokonce mají sebevražedné úmysly. Je to tragické, může to být srdcervoucí. Když však můžeme pomoci polepšit jednoho z těch dětí, najít mu bydlení a práci, dodává nám to ohromný pocit úspěchu a uspokojení.“

Uspokojení a sebedůvěra jsou klíčem k Allanovu znovunalezenému úspěchu. Tvrdí, že projekt Životní trénink (*Life Coaching*) měl pro něho i jeho rodinu dalekosáhlý význam a že dnes může se ctí prohlásit, že je šťastný muž. „Kdyby se ten program neobjevil, život by se mi úplně vymkl z rukou. Umožnilo mi to stát se člověkem, jakým jsem měl být už dávno předtím.“

Komunikace pro neslyšící

Mário Greško se narodil hluchoněmý a byl ještě dítě, když jej matka nechala v sirotčinci na slovenském venkově. Jeho dlouhá cesta ke svobodě a naplnění mohla začít až v šesti letech, kdy ho poslali do školy pro neslyšící.

„Říkávám, že jsem se narodil dvakrát,“ podotýká. „Podruhé, když mi bylo šest let. Co bylo před tím, si moc jasně nepamatuji. Na to období nemám téměř žádné vzpomínky, pouze nejasné dojmy. Víím, že jsem si hrál s ostatními dětmi. Viděl jsem, že pohybují ústy a věděl jsem, že to má nějaký význam, ale byl jsem zmatený a nechápal, co se děje. Z té doby mi nezbylo téměř nic.“

Překonat tvrdý začátek

Nástup do zvláštní školy pro Mária znamenal, že se mohl začít učit a začít formulovat jasné a konkrétní myšlenky. „Učil jsem se znakovou řeč,“ říká, „a zde začínají moje vzpomínky.“ Mário se také učil odezírat ze rtů, číst a psát. „Začal jsem chápat, kým a čím jsem, jak se liším; a mohl jsem začít doufat v něco lepšího.“

Když přišel čas, přestěhoval se do Bratislavy, kde začal pracovat jako krejčovský učeň. „Součástí výuky ve škole pro neslyšící byla výuka nějakého řemesla,“ vysvětluje Mário. „Věnoval jsem se šití, takže bylo logické, že jsem se poohlížel v oděvním sektoru. Byl to určitý začátek, ale určitě ne to, co jsem chtěl dělat po zbytek života. Mým skutečným snem byla práce v automobilovém průmyslu. Prostě jsem miloval auta.“

Nová naděje

Jeden kamarád řekl Máriovi o speciálním vzdělávacím kurzu informačních technologií pro neslyšící, spolufinancovaném Evropskou unií prostřednictvím Evropského sociálního fondu. Kurz v rámci programu EQUAL obsahoval informace o nových softwarových nástrojích a online službách pro neslyšící.

„Hluchoněmí se potýkají s určitými problémy v souvislosti s jazykem,“ vysvětluje koordinátor projektu EQUAL Milan Ručkay. „Není to pouze otázka překladu. Psaný jazyk je v porovnání se znakovou řečí koncepčně úplně odlišný. Čtení a psaní je založeno na symbolech. Písmena ve slově odpovídají zvukům, slova

„Díky znalostem, jak používat počítač a internet, se mi otevřely mnohé možnosti.“

odpovídají věcem, jednání, pojmům. Vidíme písmena a slova a slyšíme je ve své mysli. Ale hluchoněmí neslyší žádná slova.“ Ručkay říká, že znaková řeč je spíše popisováním něčeho fyzicky, tedy rukama. „Je to náš vlastní jazyk se specifickou skladbou i gramatikou.“

Během vzdělávacího kurzu se Mário dozvěděl o online službách, které jsou dostupné na pomoc neslyšícím, např. aby lépe porozuměli napsaným informacím. Mário se nakonec rozhodl investovat do přenosného počítače. „To bylo to nejlepší, co jsem kdy udělal,“ říká. „Díky znalostem, jak používat počítač a internet, se mi otevřely mnohé možnosti.“

Život na rychlostní dráze

S novými znalostmi a nabytou sebedůvěrou začal Mário hledat práci online a podařilo se mu to. Pracuje nyní jako operátor výrobní linky pro společnost Brose. Brose je dlouholetý výrobce součástek pro automobilový průmysl. Jeho bratislavská pobočka vyrábí dveřní soupravy pro nedalekou automobilku Volkswagen.

Mário není jediným hluchoněmým u výrobní linky společnosti Brose, vysvětluje personální ředitelka Ediltrúda Makarová. „Máme otevřenou strategii zaměřenou na handicapované lidi. Máme neslyšící a máme také slyšící, kteří zvládají plynule znakovou řeč a mohou v případě potřeby pomoci s překladem. Mário skutečně dokáže výborně zprostředkovat informace, ať už slovy, nebo bez nich. Všichni si navzájem dokážeme porozumět. Je vynikajícím a velmi motivovaným pracovníkem a neliší se od ostatních na tomto poschodí.“

Podle mě se dá říci, že Mário překonal neuvěřitelnou nepřízeň osudu, ale minulostí se nezabývá. Je mu 30 let, má dobrou práci i obстойný plat, a tak si buduje lepší život i budoucnost. Říká, že by se rád přestěhoval do lepšího bytu a hledá si partnerku, se kterou by se oženil. „Ať se hlásí pouze vhodné ženy!“

„Opravdu se mi změnil život,“ říká. „Výuka práce na počítači pro mě byla velkým posunem a jsem rád, že jsem k tomu dostal šanci.“

Usmějte se a řekněte „sýr“!

Cestující vystupující na nádraží ve městě Hässleholm na jihu Švédska procházejí kolem úhledného obchůdku s lákavým sortimentem sýrů za výlohou. Přívětivý nápis zní: *Anne-Lie's Ost & Delikatess*. **Anne-Lie Thuve**ssonová vítá zákazníky s úsměvem a obsluhuje je z nabídky vybraných sýrů, znamenitých čajů a káv, dovezených olejů či výběru sušenek a čokolád.

Snadno si povšimneme, že obchod je její pýchou a radostí. „Všechno jsem navrhovala sama, jen s pomocí sestry a přátel,“ prohlašuje. Černobílá čtverečková podlaha, naleštěné dřevěné regály, řady barevných plechovek – to všechno svědčí o téměř perfekcionistařském smyslu pro estetický detail.

Dům je na výhodném místě, hned vedle bytu, kde Anna-Lie bydlí se svými dvěma dcerami, sedmnáctiletou Hannou a šestnáctiletou Mandou, a šedým kocourem Fritzem. „Byla to prostě náhoda, že jsem to našla. Jakoby to tak mělo být. Je to můj sen a jsem teď velmi spokojená,“ říká.

Rozvedená 52letá Anna-Lie si otevřela obchod s pochoutkami v červenci 2008. Byl to odvážný krok po pěti letech pracovní neschopnosti, kdy trpěla syndromem vyhoření a depresí. Umožnil mi to právě projekt spolufinancovaný Evropskou unií prostřednictvím Evropského sociálního fondu, týkající se zdraví a rehabilitace, zaměřený na nezaměstnané ženy, které dříve pracovaly v pečovatelských službách.

Tři desetiletí služby

Anna-Lie skončila školu v šestnácti a téměř 30 let strávila jako pečovatelka na psychiatrii. Dříve než vzala práci na novém psychiatrickém oddělení v hässleholmské nemocnici, starala se o zotavující se alkoholiky a schizofreniky. V roce 1991 se vdala a v následujících letech se narodila Hanna a Amanda. Ale manželství nebylo takové, jak si představovala. Anna-Lie říká, že její manžel byl labilní a agresivní. Přestěhovala se na nové místo poblíž města Bjärnum a po bolestném a těžkém rozvodu v roce 1994 se v příštích osmi letech věnovala práci a dcerám.

V roce 2002 ji přepadl stres. Pracovní směny a konflikt s vedoucím ještě posílil tlak. „Bylo to příliš,“ vysvětluje Anna-Lie. Začala trpět záchvaty závratí a návaly pláče. Byla agresivní a křičela

*„Jsem teď velmi šťastná.
Každému bych přála, aby měl
stejně příležitosti jako já.“*

na své dcery. Vzala si měsíc volna, ale po čtrnácti dnech v práci skončila zase na neschopence. „Dva dny jsem ležela v posteli a nic nedělala. Lékaři ve Švédsku tomu říkají deprese, ale pro mě bylo těžké přijmout tuto diagnózu. Vždyť jsem téměř 30 let pracovala v psychiatrické péči. V práci jsem nedostávala žádnou podporu, ale nebylo to jen tím. Bylo to krizové období mého života. Velmi jsem trpěla. Například jsem nedokázala číst noviny a musela jsem se podpírat, když jsem umývala nádobí. Stále jsem plakala a byla jsem rozzlobená. První rok pracovní neschopnosti jsem nedělala nic. Poslala jsem děvčata do školy a šla spát.“

Rodina Annu-Lie našťastí velmi podržela. Každé dva týdny navštěvovala poradce a začala užívat antidepresiva. „Nechtěla jsem brát žádné léky,“ přiznává, „ale můj lékař mi vysvětlil, že můj mozek neprodukuje chemickou látku, kterou potřebuje. Stále беру malé dávky, protože otevírání obchodu bylo stresující.“

Nabídka, kterou nedokázala odmítnout

A potom, po třech letech, jí přišel dopis s nabídkou místa v programu Udržitelné zdraví. „Vůbec jsem se na to necítila,“ přiznává Anna-Lie, „ale měla jsem pocit, že to nemohu odmítnout, tak jsem kývla.“ Projekt byl navržen speciálně pro ženy pečovatelky v dlouhodobé pracovní neschopnosti, aby je vybavil vhodnými dovednostmi a znalostmi, které potřebovaly pro novou roli na trhu práce. Sedm místních komunit se zúčastnilo výběru kandidátů ze svých bývalých pracovníků v sociálních a pečovatelských službách.

„Neměli jsme žádný předem určený plán,“ říká koordinátor projektu Per Larsson. „Pracovali jsme s každým člověkem individuálně a zjišťovali, co skutečně chce dělat. Jsem přesvědčen, že právě proto šlo všechno tak dobře. Jak se projekt rozvíjel, viděli jsme, že je tak dobrý, že by neměli být vyloučení muži, i když většina pracovníků v těchto oborech jsou ženy.“ Od roku 2005 do roku 2007 projekt pomohl 200 lidem v různém fyzickém nebo psychickém stavu. „Náš první odvážný cíl byl dostat 70% z nich zpět do práce nebo na studium,“ říká Per Larsson. „Naše konečné číslo bylo 69%, což bylo skvělé. I kdyby byl úspěšný jen jeden člověk, mělo by to smysl. Ukazuje se zde, že lidé mají vnitřní sílu, pokud dostanou šanci ji rozvíjet.“

Per už od té doby začal nový rehabilitační projekt a jedna z jeho účastnic, Berith Ericsson, pracuje nyní v pochoutkách u Anny-Lie.

Dříve, než začala rekvalifikaci, strávila 23 let ve zdravotní službě. „Je to velmi pěkný obchod,“ poznamenává. „Jsme dobré kamarádky, tak doufám, že dostanu šanci tu zůstat.“

„Je to docela zábavné,“ dodává Per, „Anna-Lie si vede dobře a začala podnikat, a dnes dokonce pomáhá někomu jinému ve stejné situaci.“

Čas hojí rány

Anne-Lie je vděčná, že dostala čas dát si život opět dohromady. „Ne každý to chápe,“ vysvětluje. „Dnes je tendence lidí honit, ale díky podpoře z EU si vedoucí projektu mohli dát na čas. Proto jsem teď tady a cítím se dobře.“ Temné dny jí pomohla překonat také její silná víra. Hrávala na kytaru v místní nedělní škole. „Řekla jsem Bohu, že vše svěřuji do jeho rukou, a ono to fungovalo.“

Po malých krůčcích a pěkně postupně si poskládala svoji obchodní strategii. „O sýru jsem uvažovala dokonce už předtím, než jsem onemocněla,“ usmívá se Anna-Lie. „Tato myšlenka mě provázela dlouho.“ Více než rok pracovala v jiném obchodě se sýrem ve městě Kristianstad, kde se od majitele Toma Perssona učila, jak na to. Pomohl jí vytvořit si síť dodavatelů a získat kontakty.

Obchod už vydělává. „V týdnech před Vánoci zde pracovalo pět lidí,“ říká pyšně Anna-Lie. Lidé cestující vlakem se zastavují koupit si kousek sýra na cestu nebo domů. „Každý den mi přibývají noví zákazníci. Je to jediný obchod s pochoutkami ve městě a za podobným sortimentem byste museli daleko cestovat. Chtěla jsem vytvořit hezké místo, kde se zákazníci budou cítit vítaní, a podařilo se to.“

„Jsem teď velmi šťastná a baví mě být svou vlastní paní,“ říká Anna-Lie. „Mám mnoho přátel, kteří byli v podobné situaci. Každému bych přála, aby měl stejné příležitosti jako já. Projekt mi tak pomohl, že bych byla ráda, aby se o něm dozvědělo celé Švédsko.“

Boj s diskriminací

Estonský projekt integrace otevírá dveře

„Školící program naučil lidi, aby mysleli spíše sami za sebe, než aby se obraceli na druhé s žádostí o pomoc,“ tvrdí **Messurme Pissarevová**. „Neříkal nám, co máme dělat, ale přiměl nás zkoumat, jakým směrem bychom se chtěli dát. Nebylo pro mě obtížné se učit, protože jsem chtěla všechno vědět. Teď chci vědět více.“

Drobná a dynamická Messurme, v elegantním kalhotovém kostýmu ušitém na míru, je majitelkou realitní kanceláře v Ida-Virumaa Kinnisvara v Jõhvi na severu Estonska. Ale dříve než v roce 2004 vstoupila do vzdělávacího programu pro integraci osob jiného než estonského původu, spolufinancovaného Evropskou unií prostřednictvím Evropského sociálního fondu, nebyl její život snadný. Byla nezaměstnaná, izolovaná a frustrovaná.

Messurme vyrostla v Dagestánu v Sovětském svazu, v horské vesnici u Kaspického moře, kde se její rodina starala o vinohrad. Mluvila lezginským jazykem, který používá azbuku a obsahuje prvky ruštiny i turečtiny. Před dvaceti lety se přestěhovala do Estonska. Její starší bratr přijel do země jako voják se sovětskou armádou, když byly pobaltské státy ještě součástí Svazu sovětských socialistických republik. Po vojenské službě se rozhodl zůstat a usadit se v tomto kraji. Tím umožnil Messurme, tehdy sedmnáctileté, aby se k němu přistěhovala a chodila do školy v Jõhvi. „On říkal, že je to jiný druh civilizace,“ vzpomíná Messurme. „Zpočátku jsem se chtěla po ukončení školy vrátit do Dagestánu, ale pak jsem potkala svého manžela.“

A tak si místo návratu našla zaměstnání v místní chemičce v Jõhvi, kde nyní pracuje její manžel jako inženýr pro strojírenskou výrobu. Zapsala se do večerního kurzu v Tallinu ke studiu mechaniky a stavebnictví, aniž by se nechala odradit tím, že tento výběr byl pro ženu v té době poněkud nezvyklý. Ale kvůli dlouhým a únavným směnám byla práce namáhavá, a když se narodil druhý a třetí syn, nastoupila na mateřskou dovolenou a zůstala doma, aby se o ně starala.

Po šesti letech, která strávila doma s rodinou, se začala cítit stále více vyřazená a nedocenená. „Bylo to náročné i finančně, protože jsme měli pouze jeden příjem, ale nevěděla jsem, co dělat, abych se po tak dlouhé pauze zase zařadila mezi pracovní síly.“

„Z psychologické stránky mě projekt naučil, že dokážu cokoliv. Je možné cokoliv, co chci, pokud se na to zaměřím.“

Jazykový problém

Kromě nedostatku sebedůvěry byl jejím hlavním problémem jazyk. Messurme studovala v ruštině. Asi čtvrtina estonského obyvatelstva je ruského původu a v Jõhvi, které je na hranicích, mluví rusky mnoho lidí. Ve škole v Dagestánu jí jazyk šel, ale když se ocitla mezi rodilými mluvčími, zdaleka nemluvila plynule a estonsky neuměla vůbec. „Pokud nehovoříte místním jazykem, je mnohem těžší komunikovat, ale čím více jazyků znáte, tím větší část světa se vám otevírá,“ míní Messurme.

Místní úřad práce jí odkázal na projekt spolufinancovaný ESF, řízený školicím centrem Ontika (*Ontika Training Centre*). Nabízel nejen příležitost naučit se jazyk, ale také dozvědět se o estonské historii a kultuře, dále také sociální dovednosti jako např. sestavování životopisu, podávání žádosti o práci a metody pracovního pohovoru. Prostřednictvím diskusí, video-prezentací, exkurzí a s pomocí expertů, právníky počínaje a psychology konče, objevila Messurme postupně svoji vlastní hodnotu.

Asi po třech měsících našla práci v knihkupectví, kde později povýšila na vedoucí. „Mým cílem bylo získat znalosti, abych se dostala dál,“ vysvětluje. Začala tedy další kurzy na zvýšení svých schopností a přesunula se do obchodu s realitami. Až bude mluvit výborně estonsky, plánuje přihlásit se na právnickou fakultu v Tartu nebo na Tallinskou univerzitu. „Mám pocit, že potřebuji více znalostí,“ prohlašuje nadšeně.

Jõhvi je velmi odlišné od Dagestánu. I když Messurme postrádá dobré víno z otcových vinogradů, prozrazuje, že se v Estonsku naučila pít kávu. Nyní začíná její pracovní den nerušeným šálkem kávy, kterou si dá v kuchyni, když její tři chlapi, 15letý Vladimír, 8letý Jeugenij a 7letý Renat, odejdou do školy. V 10 hodin začne pracovat v nedaleké kanceláři. Jako vedoucí společnosti vyřizuje administrativní záležitosti na počítači, spojuje se s klienty a provádí je po domech a bytech ve své nabídce. Její zodpovědnost se neomezuje na prodej nemovitostí. Ve 30 km vzdáleném Kivioli její agentura například spolupracuje se stavební firmou zabývající se přestavbou tradičních kamenných paneláků na 44 bytů a na další místnosti pro lidi, kteří přijdou do Kivioli pracovat v prosperujícím oděvním podniku.

Žádný strach z budoucnosti

Messurme měla strach, že když dá výpověď, tak už nikdy nesežene jinou práci. To však projekt změnil. Naučil ji těšit se na budoucnost, a ne se jí obávat. Když Messurme přijela do Jõhvi, znala pouze svého bratra, ale teď má široký okruh přátel.

Nejdůležitější věc, kterou získala, je sebejistota. „Z psychologické stránky mě projekt naučil, že dokážu cokoliv a že nejsem žádná padavka. Je možné cokoliv, co chci, pokud se na to zaměřím. Potřebovala jsem popostrčit, abych se dostala ze situace, ve které jsem byla. Při projektu nám říkali: ‚Dokážete to!‘ Věděla jsem, že potom seženu práci, protože projekt nám dodal sebevědomí.“

„Jestliže chcete něčeho dosáhnout, musíte tvrdě pracovat,“ potvrzuje koordinátora Eha Korkusová. „Messurme je jeden z nejlepších příkladů. Byla to skvělá skupina. Řekli nám, že dobrý výsledek bude, pokud 30% z nich najde práci, ale nakonec se integrovalo 60%. Výsledky byly nečekané a my spokojení. Nyní pracujeme na dalším projektu, protože na lidi čekají další pracovní místa.“

Eha také věří, že učitelé při projektu získali stejně jako studenti. „Ne všichni Estonci mají rádi Rusy,“ vysvětluje. „Museli jsme se změnit, a to nedokáže každý.“

Nástup do pracovního procesu

Serge Mbami pochází z Kamerunu a do Irska se přestěhoval v roce 2001. „Tam doma je život tvrdý a je těžké vydělat si na slušné živobytí,“ říká. „Hledal jsem lepší příležitosti.“

Ale nejdříve zjistil, že není schopen sehnat práci. „Bylo těžké najít práci,“ vysvětluje 38letý Serge. „Bylo to frustrující. Jako dobrovolník jsem učil děti, ale to nebylo placené.“ Aby se postaral o sebe a svého malého syna Ryana, byl závislý na státní podpoře. „Chtěl jsem dělat více,“ říká. „Rozhodl jsem se, že potřebuji nějaké školení, abych zvýšil své šance.“

V roce 2003 začal vysokoškolské studium logistiky a zásobování řetězců na Irském institutu pro management nákupu a materiálů (IIPMM). „Měl jsem v této oblasti nějaké zkušenosti a věděl jsem, že tahle práce mi bude sedět,“ říká. „Dokážu přirozeně plnit více úkolů souběžně, umím jazyky a zvládám napětí.“

Tříletý kurz zahrnoval logistiku, provoz skladů, zásobování a management řetězcového zásobování. Po ukončení studia pro něj však bylo stále obtížné najít práci. „Ani s diplomem jsem nemohl najít práci, protože jsem neměl odpovídající praxi, na což se v Irsku klade důraz.“

Pracovní stáž

Potom se u FÁS (Irský národní úřad pro školení a zaměstnávání) dozvěděl o praktikantském místě v administraci logistiky řetězcového zásobování. „To bylo přesně to, co jsem hledal,“ říká Serge. Kurz, spolufinancovaný Evropskou unií prostřednictvím Evropského sociálního fondu, se skládal z 22 týdnů výuky ve třídě, po které následovaly praktikantské stáže v podnicích.

Serge získal uznávanou odbornou kvalifikaci 6 FETAC Advanced Certificate in Supply Chain Logistics, a co je důležitější, absolvoval 16týdenní praxi na SerCom Solutions, což je dceřiná společnost DCC v Limericku, která se specializuje na integrované celosvětové zásobování, logistiku, skladování a distribuci elektroniky, telekomunikačního a trvanlivého zboží. Podnik funguje jako globální partner managementu zdrojového a řetězcového zásobování (SCM) pro mnoho předních technologických a telekomunikačních firem, distributorů a maloobchodníků.

„Mohu domů posílat peníze, což je pro ně velká pomoc. Cítím se lépe zabezpečený a mohu odpočívat bez obav o to, co přinese budoucnost.“

Po dokončení kurzu mu ve firmě nabídli stálé zaměstnání. „Během své praxe jsem začal nějaké projekty, včetně realizace nové smlouvy s americkou společností, která se chtěla přesunout do Irska a Evropy. Firma mi nabídla místo, abych mohl pokračovat v práci.“

Jeho práce nyní zahrnuje všechny stránky logistiky, od zajištění licence přes dopravu až po uskladnění a konečnou dodávku. „Mám celosvětové zkušenosti,“ vysvětluje. „Jednám se s zákazníky z evropských zemí, ze Středního východu a Afriky. Skutečně mě baví tady pracovat. Je výborné pracovat jako součást týmu.“

Stálé zaměstnání znamenalo obrovskou změnu, říká Serge, který si podstatně zvýšil kvalitu života. Lepší zabezpečení znamená, že se nemusí obávat o zabezpečení syna a může vypomoci své rodině, která zůstala v Kamerunu. „Mohu domů posílat peníze, což je pro ně velká pomoc. Cítím se lépe zabezpečený a mohu odpočívat bez starosti o to, co přinese budoucnost,“ dodává.

„Život v Irsku si teď užívám. Je to velmi přívětivá země,“ zdůrazňuje. „Irové jsou velmi zábavní. Nejde sednout si vedle Ira a nedat se s ním do řeči. I když zde hodně prší,“ směje se.

Ve volném čase dbá o svoji kondici – chodí do posilovny a běhá. „Velmi rád sleduji fotbal,“ říká. „Jsem velký fanoušek Arsenalu.“ Serge však říká, že nehodlá usnout na vavřínech a bude dále studovat obchod. „Chci dokázat více. Chci, aby můj syn byl na mě pyšný.“

Místo nahoře

„Mám ráda svoji práci, protože mi dodává stabilitu a příležitost učit se nové věci,“ říká **Amparo Navaja Maldonadová** ze španělské Sevilly.

Když 30letá Amparo hovoří v hale luxusního hotelu, vypadá pozitivně a spokojeně. Ale není to tak dávno, co byla v úplně jiné situaci. Protože skončila školu na konci povinné docházky a s nízkým vzděláním, jediným zaměstnáním, které mohla získat, byla nepravidelná práce u úklidových agentur. „Můj život uvázl v zajetých kolejích,“ říká. „Neměla jsem nic stálého, pouze občasné uklízení. Někde jsem dostala smlouvu na dva měsíce, jinde jen na pár dní, ale mezi tím jsem byla dlouho nezaměstnaná.“

Amparo vyrostla ve velké rodině romského původu. Její rodiče si vydělávali prodejem ovoce na tržištích a Amparo viděla, že takový život je těžký a nejistý. Když se jí s manželem Juanem Manuelem Gallegou narodilo před více než pěti lety první dítě, Marco, začala si uvědomovat, že chce rodinu lépe zabezpečit. „Chtěla jsem dělat něco jiného a změnit naši situaci,“ říká. „Chtěla jsem mít zaměstnání a být schopná podporovat sebe a své děti.“

Protože neměli žádný stálý příjem, žila mladá rodina v jednom domě s rodiči a jejími čtyřmi bratry, což znamenalo velmi stísněné podmínky. „Bylo to nepříjemné. Bydlela jsem u rodičů s malým dítětem a manželem,“ říká. „Nebylo tam žádné soukromí, což vnašelo napětí do našeho vztahu.“

Podpora na míru

Pomoc přišla prostřednictvím místního úřadu práce, kde se dozvěděla o školicím kurzu ACCEDER. Kurz, spolufinancovaný Evropskou unií prostřednictvím Evropského sociálního fondu, byl zaměřen na boj s diskriminací romských komunit a měl pomoci zajistit jednotlivcům výcvik a vzdělání, které potřebují k získání stálého zaměstnání. Funguje od roku 2000 a během prvních šesti let pomohl více než 30 000 lidí ve Španělsku získat pracovní smlouvu.

Prostřednictvím flexibilních školicích programů umožňuje kurz lidem získat znalosti a zkušenosti, které potřebují pro přístup k zaměstnání. Kurzy kombinují praxi a teorii a jsou každému člověku ušité na míru. Amparo se školila na pokojskou a praktické

„Díky pravidelné výplatě se můj život dramaticky změnil. Umožnilo nám to vzít si hypotéku.“

zkušenosti získávala v hotelu v Seville. „Kurz mi poskytl další vzdělání, abych mohla získat práci,“ říká.

Ale důležitější bylo, že kurz zvýšil její sebeúctu a sebedůvěru. „Viděla jsem, že mám více možností. Otevřelo mi to mnoho dveří.“

Vedoucí pozice

Brzy po dokončení kurzu v roce 2004 získala práci jako hotelová pokojská se smlouvou na dobu určitou. O čtyři roky později přešla na stejnou pozici v jednom z největších hotelů ve městě, podepsala smlouvu na dobu neurčitou a začala pracovat na místě vedoucí.

Nyní má na starosti malou skupinu pokojských, kterým rozděljuje pracovní směny a kontroluje kvalitu odvedené práce. Jednou z věcí, kterých si na své nové práci nejvíce váží, jsou její spolupracovnice: „Je to úžasná zkušenost pracovat v opravdu profesionálním týmu.“

Stabilní zaměstnání v hotelu zasáhlo i do osobního života mladého páru, který si mohl dovolit pořídit vlastní bydlení. Začátkem roku 2008 se jim narodil syn Adrian. Přírůstek do rodiny potvrdil, že změna k lepšímu přišla právě včas. „Díky pravidelné výplatě se můj život dramaticky změnil. Umožnilo nám to vzít si hypotéku,“ říká Amparo. „Máme svůj vlastní domov a auto a já se cítím finančně zajištěná.“

Na vlastních nohou

Když **Abshir Abukar** začal pracovat v jednom z největších zahradnictví ve Švédsku, neměl moc zkušeností s pěstováním rostlin ani s potřebnými nástroji a byl dokonce alergický na pyl. Rychle se ale učil a vypracoval se na místo s velmi různorodou pracovní náplní: stará se o dodávky zboží, radí zákazníkům a pracuje v týmu. V jeho pětadvaceti letech je to skutečně zajímavé zaměstnání.

V roce 2002, když bylo Abshirovi sedmnáct, se jeho rodina přestěhovala z Etiopie do švédského Malmö. Přátelský a společenský mladík se chtěl co nejrychleji zapojit do života ve své nové zemi. Ale začátky nebyly jednoduché. „Zažil jsem obrovský kulturní šok,“ svěřuje se. „Všechno bylo úplně jiné, než jsem si představoval, a cítil jsem se jako outsider. Spoustě věcí jsem nerozuměl.“

Začal chodit do jazykové školy, aby se naučil švédsky. Jeho otec, učitel, který odešel do Švédska pět let před zbytkem rodiny, chtěl, aby pokračoval ve studiu. „Ale já jsem byl proti. Musel bych začít procházet celým systémem vzdělávání úplně od začátku,“ vysvětluje Abshir. „Působilo to mezi námi napětí.“ Střet kultur mezi přísným muslimským životem jeho rodiny a liberální společností, do níž se Abshir chtěl začlenit, napětí jen zvýšil.

Abshir chtěl být nezávislý a postavit se na vlastní nohy. „Ale neměl jsem tušení, jak najít práci nebo něco podobného.“ Přijímal příležitostné uklízení práce nebo se jako osobní asistent staral o postižené děti. „Dělal jsem to dva a půl roku na částečný úvazek, ale nevydělával jsem dost peněz,“ vzpomíná.

Bez stálé práce si nemohl dovolit odstěhovat se od rodičů a najít si vlastní bydlení. „Nadále mě podporovali rodiče.“ S deseti mladšími sourozenci mu doma bylo přece jen těsno. „Tehdy jsem se také seznámil se svou dívkou a potřeboval jsem víc prostoru.“ Po nějakou dobu dokonce přespával pod pultem v matčině obchodě.

Cenné dovednosti

Změnit život mu pomohl program pro mladé s názvem Nové město. Projekt řízený místní organizací *Drömmarnas Hus* a spolufinancovaný Evropskou unií prostřednictvím Evropského

„Zažil jsem obrovský kulturní šok. Všechno bylo úplně jiné, než jsem si představoval, a cítil jsem se jako outsider. Spoustě věcí jsem nerozuměl.“

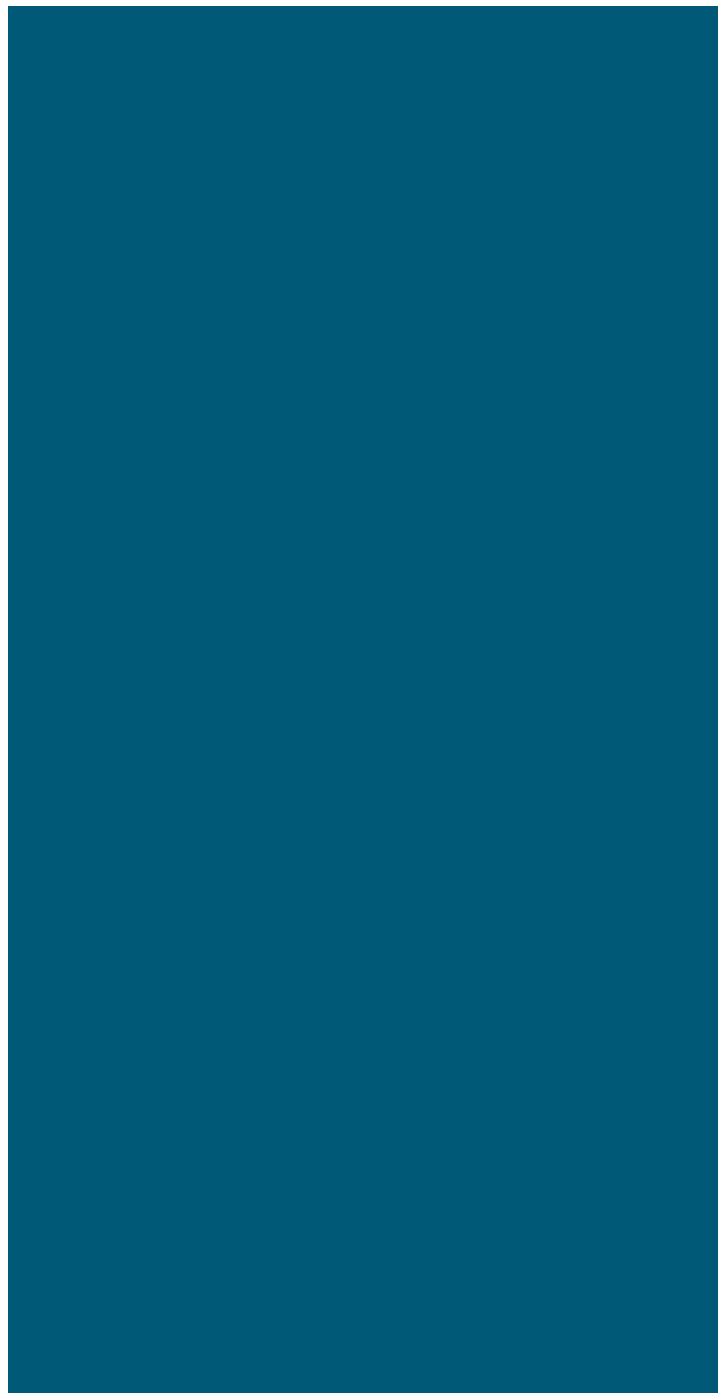
sociálního fondu je zaměřen na poskytování poradenství, školení, kulturních aktivit a osobní rozvoj lidí, kteří nejsou plně začleněni do společnosti.

V rámci programu se Abshir zúčastnil školení rozvoje pracovních a osobních dovedností a naučil se, jak správně představit své schopnosti. Využil také možnosti praxe v zahradnictví, která ho přivedla až k nabídce stálého zaměstnání. „Svou práci mám opravdu rád,“ potvrzuje. „Nejlepší je na ní jednání se zákazníky a spolupráce v týmu.“

Vlastní bydlení

Časem si našel vlastní byt a začal si zvykat na nezávislejší život. „Hodně věcí se díky kurzu změnilo. Našel jsem si vlastní bydlení, pořídil si řidičský průkaz a koupil si auto,“ říká Abshir. Kromě práce žije bohatým společenským životem. Jeho vášně jsou sport a tanec – pravidelně hraje fotbal a až třikrát týdně trénuje salsu.

Abshir je se svým současným životem spokojen. „I s rodiči vycházím mnohem lépe. Dokonce i otec má ze mě radost.“ Jistoty spojené se získáním trvalého zaměstnání umožnily Abshirovi začít přemýšlet o budoucnosti. S přítelkyní Shankou plánují na příští rok svatbu. „Chtěli bychom založit rodinu, velkou rodinu,“ směje se.

Znalosti přinášející užitek

Jako malá holčička nesnila **Khadija Majdoubiová** o ničem jiném, než o vlastním kadeřnickém salónu. Na chvíli si sice svůj sen splnila ještě v rodném Maroku, ale když se přestěhovala do Holandska, postihlo ji kruté neštěstí a její svět se obrátil vzhůru nohama. S manželem čekali děti, dvojčata, když v tom její manžel nečekaně zemřel. Z velkého šoku se obě děti narodily předčasně. Několik dalších let se musela plně věnovat dětem a přivydělávat si hlídáním dětí svých přátel.

Kromě péče o rodinu si také musela zvykat na život v nové zemi a spolehnout se přitom na státní podporu. Zнала pouze základy holandštiny a těžko se jí hledala být jen obyčejná práce, natož aby si založila vlastní firmu.

Cesta z nouze

„Vychovávat sama děti není vůbec lehké,“ popisuje Khadija. „Každý den se musí stihnout spousta věcí a nezbyvá čas na nic jiného. Začít si hledat práci byl neřešitelný problém.“

Na místním úřadu sociálních služeb se Khadija dozvěděla o bezplatném školení nabízeném nezaměstnaným ženám, které spolufinancovala Evropská unie prostřednictvím Evropského sociálního fondu. „Školení mi pomohlo vykročit za uskutečněním mého snu. Začala jsem nejprve zlepšováním svých jazykových znalostí a tento zásadní krok mi pomohl získat mnohem více sebevědomí,“ říká Khadija.

VONK je pracovní a vzdělávací centrum pro ženy žijící v amsterdamské čtvrti Zeeburg. Program je určený všem ženám bez ohledu na jejich vzdělání, praxi nebo původ. Nabízí informace a poradenství a pomáhá ženám při hledání zaměstnání, výběru školení a podávání žádostí o sociální příspěvky. V širší rovině poskytuje podporu při integraci do společnosti a pomáhá dosáhnout vyšší životní úrovně. Centrum VONK spolupracuje s ostatními státními i místními institucemi, organizacemi na podporu žen a úřady sociálního zabezpečení.

Lepší pocit ze sebe

Jednou z největších překážek, které ženy čelí po dlouhém období bez zaměstnání, je nedostatek sebedůvěry. Nabízený kurz proto

„Pracovala jsem jako kadeřnice, ještě když jsem žila v Maroku. Ale nikdy bych nevěřila, že se mi někdy podaří otevřít vlastní kadeřnictví zde.“

obsahoval přednášky speciálně zaměřené na rozvoj sebedůvěry a asertivity.

„Naučila jsem se lépe komunikovat a dozvěděla jsem se, co všechno je třeba zařídit, pokud si chcete založit vlastní firmu,“ shrnuje Khadija. „Nejdřív jsem si potřebovala najít práci. Byla jsem závislá na ostatních, a potřebovala jsem se proto postavit na vlastní nohy.“

Zaměstnanci centra VONK pomohli Khadije s hledáním zaměstnání a s pomocí a podporou přátel a rodiny nakonec našla práci v jednom místním kadeřnictví. „Lidé, které jsem žádala o práci, byli ze začátku nedůvěřiví,“ vysvětluje. „Nejsem místní, vypadám jinak než ostatní a nedokázala jsem se vyjádřit tak, jak bych chtěla. Lidé z centra VONK mi pomohli prošlapat cestu.“

„Nikdy bych nevěřila, že to dokážu“

Po návratu do práce se Khadije dařilo ušetřit část z vydělaných peněz. Nakonec se jí podařilo uspořit dostatečnou částku, aby si mohla splnit svůj dětský sen. V dubnu 2009 otevřela vlastní malé kadeřnictví nedaleko svého domova v Amsterdamu. „Pracovala jsem jako kadeřnice, ještě když jsem žila v Maroku. Měla jsem svou práci ráda a dařila se mi. Ale nikdy bych nevěřila, že se mi někdy podaří otevřít vlastní kadeřnictví zde.“

Khadija zdůrazňuje, že díky kurzu a osobní podpoře centra VONK se jí podařilo objevit, co všechno dokáže, a změnit svůj život i životy svých dětí k lepšímu. „Těší mě, že jsem se kurzu zúčastnila,“ uzavírá. „Díky němu tu dnes jsem.“

Síla v rozdílnosti

Cornelia Schultheissová se narodila v Esslingenu poblíž Stuttgartu, vystudovala jazykovědu a potom začala pracovat pro jednu z předních světových automobilek v Berlíně, nejprve na pozici překladatelky. Cornelia však vystoupila z řady a ve firmě navrhla a rozvinula vlastní specializovanou službu spočívající v poskytování „multikulturního“ vzdělávání, které má pomoci vzájemně sblížit zaměstnance z celého světa.

„Evropa je křižovatkou velkého množství národností a kultur, a to je velkou příležitostí, ale zároveň výzvou,“ vysvětluje Cornelia, které práce ve velké mnohonárodní firmě přinesla zjištění, že úspěch přináší spíše týmová spolupráce než poslušání příkazů. „Lidé z různých zemí a kultur mají odlišné zvyky a očekávání a ne vždy si vzájemně dobře rozumějí, třebaže mluví společným jazykem.“

Její firmu však bohužel zasáhly drastické škrtky a restrukturalizace ji v roce 2007 postavila před volbu, zda chce pokračovat ve své práci jinde, nebo zůstat ve svém zamilovaném městě. Dala přednost Berlínu, kde s partnerem žili dlouhých 15 let.

„Bylo to nesnadné rozhodování. Opustit zaměstnání znamenalo začít budovat novou kariéru a najít jinou možnost uplatnění,“ přiznává. Rozhodla se, že se sama pokusí podnikat v oblasti multikulturního školení a výcviku. Byla si jistá, že se svými zkušenosti nalezne na trhu uplatnění, ale nevěděla, koho oslovit, a navíc jí chyběla vlastní zkušenost se zakládáním firmy.

Konkrétní rada

Projekt Lidský kapitál II spolufinancovaný Evropskou unií prostřednictvím Evropského sociálního fondu jí pomohl získat důležité informace o tom, jak zahájit podnikání, a také jeho prostřednictvím dostala konkrétní rady týkající se podnikatelských směrnic a nařízení.

Projekt probíhající od srpna 2006 do září 2008 byl zaměřen na pomoc účastníkům zahájit své vlastní podnikání a jeho součástí byly skupinové rozhovory, semináře a školení. Aktivity projektu pokrývaly nejrůznější témata související se založením firmy a pomohly Cornélii připravit se na první kroky vlastního podnikání. „Získala jsem spoustu informací o tématech, o nichž jsem toho

„Moje multikulturální semináře jsou zaměřeny na úspěšné vytvoření důvěryhodné pracovní atmosféry, která umožní překlenout rozdíly mezi různými tradicemi a styly komunikace.“

doposud mnoho nevěděla. Umožnilo mi to vyvarovat se řady chybných rozhodnutí. A navíc jsem si i užila příležitost dozvědět se něco nového a mezi ostatními účastníky jsem si vytvořila užitečnou síť kontaktů.“

Dnes Cornelia provozuje úspěšnou konzultační firmu, která poskytuje specializované poradenství lidem s nejrůznějšími etnickými a kulturními kořeny a pomáhá jim spolupracovat, sdílet své myšlenky a lépe porozumět jeden druhému. Říká o tom: „Cílem je omezit ztráty způsobené neporozuměním mezi jednotlivými kulturami. Týmy dokáží táhnout za jeden provaz a efektivněji spolupracovat.“

Mezi Corneliiny klienty patří jednotlivci i skupiny lidí žijících a pracujících v mezinárodním prostředí. Pocházejí z Indie, Ruska nebo Japonska, ale i z Německa a dalších míst.

„Moje multikulturální semináře, školení a tréninky jsou zaměřeny na úspěšné vytvoření důvěryhodné pracovní atmosféry, která umožní překlenout rozdíly mezi různými tradicemi a styly komunikace a rozvinout spolupráci,“ seznamuje nás s náplní své práce. Cornelia pracuje částečně ve své kanceláři hned naproti vlastnímu bytu v historické části Západního Berlína, částečně přímo u svých klientů v Berlíně, v Německu, napříč Evropou a po celém světě.

„Nic z toho bych nedokázala bez pomoci, které se mi dostalo. Školení zprostředkované Evropským sociálním fondem mi pomohlo připravit se na nezávislou práci a dozvěděla jsme se během něj také hodně sama o sobě. Byla to cenná zkušenost,“ říká.

Abecední přehled témat

A	
Aalborg (Dánsko)	52–53
Aarhus (Dánsko)	104–105
Afrika	128–129, 130–131
Aktivity pro rodiny	24–25, 26–27, 32–33, 42–43, 68–69, 72–73
Alkoholismus	38–39, 108–109, 114–115, 118–119
Amsterdam (Nizozemsko)	130–131
Antropologie	94–95
Architektura	68–69
Asie	16–17
Automobily a výroba aut	30–31, 54–55, 86–87, 90–91, 100–101, 116–117, 132–133
B	
Belgie	72–73, 86–87
Berlín (Německo)	132–133
Bezdomovectví	112–113
Bezpečnostní služby	40–41
Bolesti zad	48–49, 52–53
Boloňa (Itálie)	112–113
Braillovo písmo	44–45
Bratislava (Slovensko)	34–35, 116–117
Bukurešť (Rumunsko)	94–95
Bulharsko	58–59, 88–89
C	
Celoživotní vzdělávání	10–11, 54–55, 56–57, 68–69, 84–85, 98–99, 102–103
Cestování	56–57, 80–81, 94–95, 96–97, 112–113, 132–133
Clermont-Ferrand (Francie)	20–21
Č	
Česká republika	18–19, 54–55
D	
Dánsko	52–53, 104–105
Denní péče	24–25, 26–27, 58–59
Děti	14–15, 24–25, 26–27, 32–33, 34–35, 38–39, 40–41, 42–43, 52–53, 66–67, 68–69, 70–71, 72–73, 80–81, 82–83, 84–85, 86–87, 88–89, 98–99, 118–119, 122–123, 124–125, 126–127, 130–131

Diskriminace	56–57, 122–123, 126–127, 130–131
Divadlo	104–105
Dluh	38–39, 112–113
Domácí násilí	38–39, 118–119
Domácí péče – starší lidé	58–59
Domácí zvířata	10–11, 48–49, 56–57, 58–59, 86–87, 112–113, 118–119
Doprava	30–31, 52–53, 88–89
Drogy	38–39, 108–109, 112–113, 114–115
Družstva	38–39, 76–77, 112–113
Dublin (Irsko)	14–15
Důchod	48–49, 52–53, 58–59
Duševní zdraví	38–39, 46–47, 118–119
E	
Ekologické podnikání a turistika	20–21, 68–69
Elektřina	62–63
Estonsko	66–67, 122–123
F	
Farmářství	46–47, 70–71, 72–73, 76–77, 84–85, 98–99
Filmy	96–97
Finance a administrativa	18–19, 20–21, 30–31, 56–57, 60–61, 66–67, 98–99, 104–105, 110–111, 112–113, 118–119, 122–123, 124–125
Finsko	28–29, 96–97
Fitness a zdraví	14–15, 18–19, 20–21, 28–29, 48–49, 86–87, 118–119
Francie	10–11, 20–21
G	
Gdaňsk/Gdyně (Polsko)	40–41
Granty	94–95, 100–101
H	
Hässleholm (Švédsko)	118–119
Helsinki (Finsko)	96–97
Herectví	104–105
Hornictví	108–109
Hotely a ubytovny	28–29, 68–69, 126–127
Hudba	38–39, 44–45, 62–63, 84–85, 96–97, 104–105, 118–119

CH	
Chemikálie	58–59, 70–71, 98–99, 122–123
Chichester (Anglie)	68–69
Chov zvířat	46–47, 70–71, 72–73
Chudoba	14–15, 38–39, 40–41, 82–83, 84–85, 112–113, 126–127
I	
Import a export	16–17, 124–125
Inovace	28–29, 30–31, 60–61, 66–67, 68–69, 74–75, 76–77, 100–101
Instalatérství	62–63
Investování a daně	30–31, 66–67, 118–119
Irsko	14–15, 124–125
Itálie	100–101, 112–113
J	
Jazyky	12–13, 42–43, 48–49, 66–67, 102–103, 116–117, 122–123, 128–129, 130–131, 132–133
K	
Kadeřnictví	130–131
Kancelářské práce	32–33, 56–57, 60–61
Knihovny a knihkupectví	44–45, 54–55, 56–57, 94–95, 122–123
Komunální politika	98–99
Konzultace	46–47, 66–67, 68–69, 118–119
Korfu (Řecko)	38–39
Kriminalita	108–109, 112–113, 114–115
Květinářství	10–11
Kypr	24–25, 82–83
L	
Larnaka (Kypr)	82–83
Lékařská péče	38–39, 40–41, 42–43, 48–49, 86–87, 112–113, 118–119
Lesnictví	98–99
Limerick (Irsko)	124–125
Litva	60–61, 102–103
Ljubljana (Slovinsko)	108–109
Loděnice	40–41
Logistika	54–55, 76–77, 124–125
Lotyšsko	44–45, 70–71
Lucembursko	12–13, 48–49

M	
Maďarsko	42–43, 84–85
Magdeburg (Německo)	90–91
Malmö (Švédsko)	128–129
Maloobchod	10–11, 20–21, 82–83, 88–89, 110–111, 112–113, 118–119, 128–129
Malta	62–63, 80–81
Management	54–55, 56–57, 66–67, 74–75, 80–81, 88–89, 122–123
Marketing	16–17, 20–21, 56–57, 66–67, 68–69, 98–99
Mateřská dovolená	34–35
Média a komunikace	30–31, 54–55, 56–57, 62–63, 66–67, 96–97, 102–103
Města	10–11, 14–15, 16–17, 20–21, 26–27, 30–31, 34–35, 40–41, 44–45, 48–49, 52–53, 56–57, 60–61, 66–67, 82–83, 104–105, 112–113, 114–115, 116–117, 126–127, 130–131, 132–133
Mezinárodní stáže	16–17, 76–77, 80–81, 86–87, 94–95, 124–125, 132–133
Migrace	12–13, 48–49, 90–91, 122–123, 124–125, 128–129, 130–131
Místní samospráva	12–13, 118–119
Mládež	10–11, 12–13, 14–15, 16–17, 18–19, 20–21, 30–31, 44–45, 46–47, 94–95, 108–109, 128–129
Móda a šití	18–19, 116–117, 112–113
Multikulturalismus	12–13, 122–123, 132–133
N	
Nadbytečnost	54–55, 90–91, 132–133
Národnostní menšiny	12–13, 48–49, 94–95, 84–85, 122–123, 124–125, 126–127, 128–129, 130–131
Násilí na pracovišti	52–53
Nehody a nemoc	38–39, 40–41, 42–43, 44–45, 46–47, 48–49, 52–53, 58–59, 68–69, 112–113, 118–119
Německo	90–91, 132–133
Nespavost	86–87
Nezaměstnanost	40–41, 42–43, 46–47, 52–53, 56–57, 62–63, 70–71, 82–83, 86–87, 90–91, 114–115, 118–119, 122–123, 126–127, 130–131
Nizozemsko	32–33, 130–131
Nové dovednosti	10–11, 12–13, 14–15, 20–21, 42–43, 48–49, 54–55, 56–57, 60–61, 62–63, 80–81, 82–83, 86–87, 88–89, 90–91, 98–99, 110–111, 112–113, 116–117, 122–123, 124–125, 126–127, 128–129, 130–131, 132–133
Novinářství	30–31
O	
Obchodní plány	18–19, 20–21, 30–31, 70–71, 118–119
Ocenění	68–69

Online služby	30–31, 116–117
Organické produkty, fair trade	18–19, 68–69, 70–71
P	
Péče o dítě	26–27, 32–33, 86–87, 84–85
Péče o krajinu	62–63
Pěstování ovoce	76–77
Platy	12–13, 38–39, 40–41, 58–59, 80–81, 84–85
Podnikatelé, malé a středně velké firmy	16–17, 18–19, 20–21, 28–29, 30–31, 34–35, 60–61, 66–67, 68–69, 70–71, 72–73, 74–75, 76–77, 96–97, 104–105, 118–119, 130–131, 132–133
Pojištění	76–77
Polsko	30–31, 40–41
Poradenství	58–59, 80–81, 82–83, 104–105, 114–115, 118–119, 122–123, 130–131, 132–133
Porodnictví	130–131
Porto (Portugalsko)	16–17
Portugalsko	16–17, 98–99
Poruchy příjmu potravy	38–39
Postižení	40–41, 42–43, 44–45, 48–49, 52–53, 58–59, 116–117
Pošta a telekomunikace	48–49, 124–125
Potíže s učením	12–13, 46–47
Poznaň (Polsko)	30–31
Práce na dálku	32–33
Práce s počítačem	30–31, 32–33, 40–41, 44–45, 54–55, 56–57, 58–59, 60–61, 80–81, 90–91, 102–103, 110–111, 116–117
Pracovní místo	12–13, 80–81, 90–91, 100–101, 124–125, 128–129
Pracovní směny	52–53, 82–83, 86–87
Prarodiče	24–25, 42–43, 52–53, 126–127
Pružná pracovní doba	24–25, 26–27, 32–33, 68–69, 70–71, 82–83
R	
Rakousko	26–27, 56–57
Reality	74–75, 122–123
Rehabilitace	38–39, 108–109, 112–113, 118–119
Reklama a propagace	30–31, 66–67, 68–69, 80–81
Remeš (Francie)	10–11

Riga (Lotyšsko)	44–45
Rodinná firma	28–29, 52–53, 68–69, 72–73, 74–75, 76–77, 98–99
Romové	84–85, 126–127
Rovnost pohlaví	24–25, 26–27, 28–29, 30–31, 32–33, 34–35, 130–131
Rovnováha mezi životem a prací	26–27, 32–33, 34–35, 56–57, 86–87
Rozpad rodiny, úmrť blízké osoby	10–11, 24–25, 38–39, 52–53, 56–57, 86–87, 108–109, 110–111, 112–113, 116–117, 118–119, 130–131
Rumunsko	76–77, 94–95
Ř	
Řecko	38–39, 110–111
Řízení	12–13, 30–31, 42–43, 46–47, 52–53, 82–83, 128–129
S	
Samostatná výdělečná činnost, poradenství	16–17, 90–91, 96–97, 132–133
Sebedůvěra	34–35, 46–47, 52–53, 54–55, 68–69, 82–83, 90–91, 102–103, 104–105, 114–115, 116–117, 122–123, 126–127, 130–131
Sebekontrola	82–83
Sevilla (Španělsko)	126–127
Sítě	68–69, 74–75, 132–133
Skotsko	114–115
Slovensko	34–35, 116–117
Slovinsko	46–47, 108–109
Sociální pracovníci a asistenti	38–39, 58–59, 82–83, 112–113, 128–129
Sociální příspěvky	14–15, 40–41, 52–53, 58–59, 84–85, 124–125, 130–131
Solární energie	100–101
Sovětský svaz	122–123
Sport	14–15, 20–21, 66–67
Starší lidé	24–25, 56–57, 58–59
Starší pracovníci	48–49, 52–53, 54–55, 56–57, 58–59, 60–61, 62–63, 80–81, 98–99
Stavebnictví	62–63, 68–69, 74–75, 86–87, 84–85, 122–123
Stravování	18–19, 28–29, 42–43, 68–69, 82–83, 84–85
Stres, syndrom vyhoření	24–25, 40–41, 82–83, 118–119
Strojírenství	74–75, 88–89, 90–91, 100–101, 108–109, 122–123

Sváření a zpracování kovů	54–55, 62–63, 74–75
Svobodní rodiče	14–15, 118–119, 130–131
Szekszárd (Maďarsko)	42–43

Š

Škola	10–11, 12–13, 42–43, 46–47, 72–73, 98–99, 108–109, 128–129
Školení	10–11, 14–15, 16–17, 34–35, 38–39, 40–41, 42–43, 44–45, 46–47, 48–49, 52–53, 54–55, 56–57, 62–63, 68–69, 70–71, 74–75, 76–77, 80–81, 82–83, 84–85, 86–87, 88–89, 90–91, 96–97, 104–105, 110–111, 112–113, 114–115, 116–117, 122–123, 124–125, 126–127, 128–129, 132–133
Školní farma	72–73
Španělsko	74–75, 126–127
Švédsko	118–119, 128–129

T

Tallin (Estonsko)	66–67
Těhotenství v dospívání	14–15 38–39, 112–113
Technologie	76–77, 88–89, 100–101, 110–111, 124–125
Tesařství	62–63, 66–67, 86–87, 84–85
Textilní průmysl	16–17, 34–35, 54–55, 88–89
Trh s benzinem	88–89
Turistika a volný čas	14–15, 20–21, 28–29, 30–31, 66–67, 68–69, 72–73, 76–77, 94–95

U

Umbrie (Itálie)	100–101
Umění a řemesla	10–11, 28–29, 34–35, 58–59, 80–81, 94–95, 96–97
Univerzita	16–17, 26–27, 44–45, 54–55, 56–57, 58–59, 60–61, 66–67, 88–89, 90–91, 94–95, 98–99, 100–101, 102–103, 104–105, 108–109
USA	96–97

Ú

Účetnictví	60–61, 82–83, 88–89
Úklid	12–13, 24–25, 48–49, 126–127, 128–129

V

Valonsko	(Belgie) 72–73
Včelařství	70–71
Věda	102–103
Věda a výzkum	26–27, 86–87, 94–95, 100–101, 102–103
Velká Británie	68–69, 114–115
Venkov	24–25, 28–29, 46–47, 76–77, 68–69, 70–71, 72–73, 74–75, 94–95, 98–99

Vesnice	12–13, 56–57, 72–73, 98–99
Vězení	112–113, 114–115
Vídeň	26–27, 56–57
Videohry	12–13
Vilnius (Litva)	60–61
Víra	118–119, 128–129
Vlámsko (Belgie)	86–87
Vodní hospodářství	32–33
Vojenská služba	82–83, 84–85, 110–111, 122–123
Vratsa (Bulharsko)	58–59
Vydavatelství	56–57, 58–59, 94–95
Výroba	16–17, 42–43, 54–55, 74–75, 86–87, 88–89, 90–91, 100–101, 116–117
Vyšší vzdělávání	10–11, 70–71, 84–85, 96–97, 102–103, 108–109, 124–125
Vyučování	14–15, 26–27, 34–35, 72–73, 102–103, 104–105, 124–125, 128–129
Vzdělávání	12–13, 26–27, 46–47, 56–57, 72–73, 94–95, 100–101, 102–103, 104–105, 108–109, 122–123, 128–129
Vznášedlo	66–67
Z	
Zahradnictví	10–11, 12–13, 38–39, 42–43, 56–57, 128–129
Zalaegerszeg (Maďarsko)	84–85
Zařazení do společnosti, integrace	38–39, 42–43, 44–45, 58–59, 80–81, 84–85, 108–109, 110–111, 112–113, 114–115, 116–117, 118–119, 122–123, 124–125, 126–127, 128–129, 130–131
Zdraví a bezpečnost	38–39, 48–49, 52–53, 58–59, 72–73, 84–85
Zdravotnictví	24–25, 48–49, 52–53, 58–59, 118–119
Zednictví	84–85
Zemědělství	46–47, 70–71, 72–73, 76–77, 98–99
Získávání finančních prostředků (charitativní)	56–57
Ztráta sluchu	42–43, 116–117
Ztráta zraku	44–45
Zvláštní škola	12–13, 42–43, 44–45, 116–117
Ž	
Životní prostředí	20–21, 28–29, 56–57, 58–59, 62–63, 68–69, 70–71, 72–73, 98–99
Životopisy a žádosti o práci	40–41, 54–55, 56–57, 90–91, 122–123, 130–131

Seznam projektů, kterými investujeme do lidí

Mladí lidé

Francie (Audrey Libresová)

Název: Škola druhé šance

Období: 2002–2009

Rozpočet: 1 027 208 EUR

Počet účastníků: 650–700 ročně

Lucembursko (Bruno de Almeida Aveiro)

Název: Projekt Liewenshaff (Päerd's Atelier asbl)

Období: tříletý kurz

Rozpočet: 256 578,57 EUR

Počet účastníků: 40

Web: <http://www.liewenshaff.lu/>

Irsko (Sheena Matthewsová)

Název: Spoirt Teic – kurz místní tréninkové iniciativy

Období: 2000–2008

Rozpočet: 2,6 milionu EUR

Počet účastníků: 232

Web: http://sports.southdublin.ie/index.php?option=com_content&task=view&id=54&Itemid=114

Portugalsko (Bruno Teixeira)

Název: Inov Contacto

Období: Program s předchozím názvem Contacto@lcep existoval od roku 1997.

Od roku 2005 se jeho název změnil na InovContacto.

Rozpočet: Průměrně 25 000 EUR / absolventa – částka pokrývá veškeré náklady, včetně strukturálních a operačních výdajů

Počet účastníků: Do každého ročníku se přihlásí různý počet účastníků, průměrně jde o zhruba 145 studentů ročně

Web: <http://live.networkcontacto.com/pt/Paginas/default.aspx>

Česká republika (Radmila Petroušková)

Název: Centrum podpory začínajících podnikatelů

Období: listopad 2006 – srpen 2008

Rozpočet: 5 104 670,00 Kč

Počet účastníků: 165

Web: www.cepac.cz

Francie (Yann Lelièvre)

Název: Útěk z domova – Espace Info Jeunes

Období: 2002

Rozpočet: 60 000 EUR (roční rozpočet)

Web: www.espaceinfojeunes.net

Rovnost žen a mužů

Kypr (Koulla Aggelouová)

Název: Nikdy sám doma (v rámci iniciativy projektu „Rozšíření a zlepšení služeb péče o děti, staré, postižené a jinak závislé“, Opatření 1.4.1 Jednotného programového dokumentu, Cíl 3 „Lidské zdroje“ Programového období strukturálních fondů 2004–2006 zahájeného v roce 2005)

Období: leden 2007 – listopad 2008

Rozpočet: 76 896 EUR v roce 2007, 70 500 EUR v roce 2008 (leden–listopad)

Počet účastníků: 15

Web: http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/sws/sws.nsf/dmlunion_en/dmlunion_en?OpenDocument

Rakousko (Stephan Wittich)

Název: Dětská kancelář vídeňských univerzit

Období: prosinec 2002–prosinec 2005

Rozpočet: Podíl EU: 142 065 EUR – Celkový rozpočet: 308 838,76 EUR

Počet účastníků: 634

Web: <http://kinder.univie.ac.at/>

Finsko (Riikka-Leena Lappalainenová)

Název: Reaktioketju – Pohjois-Savon naisyrittäjät kehittymisen voimavarana (Řetězová reakce – ženy podnikatelky v regionu Severní Savo jako prostředek rozvoje)

Období: listopad 2004 – únor 2008

Celkový rozpočet: 1 489 200 EUR

Počet účastnic: 456

Polsko (Beata Szozdová)

Název: Myšlenka zahájení nového podnikání 2 – vědecká podpora podnikání v regionu Wielkopolska

Období: březen 2007 – červen 2007

Nizozemsko (Gerard Jansen)

Název: Projekt e-papa

Období: duben 2006 – září 2007

Rozpočet: 127 206 EUR

Počet účastníků: 66

Web: <http://www.ewerkforum.nl/>

Slovensko (Katarína Vargová)

Název: SPD Cíl 3 – Centrum informací a podpory v nezaměstnanosti

Období: září 2007 – prosinec 2008

Rozpočet: 161 352 EUR

Počet účastníků: Počet osob účastnících se aktivit – 203

Počet osob, které dokončily kurzy a školení – 178

Web: www.zzvp.sk

Tělesně postižení

Řecko (Georgia Chrisikopoulouová)

Název: **Nový obzor (Psychargos programme: projekt pro celé Řecko spolufinancovaný prostřednictvím ESF (období 2001–2010))**

Období: 2007–2009

Rozpočet: 350 000 EUR

Počet účastníků: 50

Web: www.ygeia-pronoia.gr

Polsko (Andrzej Lubowiecki)

Název: **Postižení pracovníci na otevřeném pracovním trhu (Fundacja Gospodarcza)**

Období: říjen 2005 – prosinec 2006

Rozpočet: 103 323 polských zlotých (23 552 EUR)

Počet účastníků: 30

Web: www.Fundacijagospodarcza.p

Maďarsko (Éva Gyulaiová)

Název: **LIFT (podoba – integrace – plná zaměstnanost – vzdělávání) (nadace Modrý pták)**

Období: červen 2006 – únor 2008

Rozpočet: 446 000 EUR

Počet účastníků: 36 mladých lidí s různým stupněm postižení

Web: <http://www.kek-madar.hu>,
<http://www.izleloetterem.hu>

Lotyšsko (Sarmite Gromská)

Název: „**Projekt rozšíření knihovnických služeb v Braillově písmu jako podmínka integrace nevidomých a zrakově postižených do společnosti a soutěže na trhu práce.**“

Období: červen 2005 – září 2005

Rozpočet: 16 222 lotyšských latů

Počet účastníků: Uživatelé knihovny (nevidomí) – 155

Zaměstnanci Braillova oddělení knihovny – 5

Studenti školy pro nevidomé – 15

Web: <http://www.neredzigobiblioteka.lv/eng/about.php>

Slovensko (Andrej Lovrencec)

Název školy: **Školení on-the-job**

Období: 2007–2008 (probíhá od roku 2004)

Rozpočet: Příspěvek ESF: 2 877 275,20 EUR – Celkový rozpočet: 3 836 367,01 EUR

Počet účastníků: 2007: 694 – 2008: 2 226

Web: <http://www.mdds.gov.si/>,
<http://www.euskladi.si/>

Lucembursko (Otilia Marquesová)

Název: **Action de reinsertion des lombalgiques et action de prevention par une formation adequate (závěrečná fáze)**

Období: leden 2007 – prosinec 2007

Rozpočet: 431 899 EUR

Počet účastníků: 425

Web: <http://www.stm.lu/home.html>

Starší pracovníci

Dánsko (Jane Grøneová)

Název: **Projekt pracovní kvalifikace**

Období: srpen 2007 – duben 2008

Rozpočet: 5 641 000 EUR

Počet účastníků: 116 (51 žen, 65 mužů) – do července 2008, 54 z nich úspěšně nalezlo zaměstnání

Web: <http://www.amunordjylland.dk/front.do>

Česká republika (Milan Nedbal)

Název: **Centrum celoživotního vzdělávání**

Období: září 2005 – srpen 2007

Rozpočet: 75 475 EUR

Počet účastníků: plánovaný počet byl 625 účastníků (623 účastníků kurz dokončilo a 2 účastníci si nalezli zaměstnání ještě v průběhu kurzu)

Web: www.knihkm.cz

Rakousko (Roswitha Kerbelová)

Název: **Iniciativa 50 – Beschäftigungsinitiative für ältere Arbeitnehmer (Iniciativa zaměstnání pro starší pracovníky)**

Období: prosinec 2002 – prosinec 2005

Rozpočet: 6 000 000 EUR

Počet účastníků: péče o 1 200 osob, 650 tranzitních pracovníků

Web: www.initiative50.or.at

Bulharsko (Tsvetan Ivanov)

Název: **Sociální služby pro důstojný život**

Období: srpen 2008 – červenec 2009

Rozpočet: 92 522 bulharských lev (47 300 EUR)

Počet účastníků: 20 pracovníků, 40 příjemců

Litva (Aldona Mikalauskiénová)

Název: **Školení počítačových dovedností pro členy LPS Bociái**

Období: červen 2006 – červenec 2008

Rozpočet: 2 396 157 EUR

Počet účastníků: 1720

Malta (George Mifsud)

Název: **Projekt školení a hledání zaměstnání**

Období: 2004–2006 (jeden rok: šest měsíců školení a šest měsíců pracovní praxe)

Rozpočet: 3 642 543 EUR

Počet účastníků: 460

Web: <http://www.etc.gov.mt/>

Podnikání**Estonsko (Peeter Tarmet)**

Název: **Program konzultací**

Období: prosinec 2007 – listopad 2008

Rozpočet: 2008: 1 125 000 estonských korun

Počet účastníků: 2008: 40 konzultantů a 53 klientů

Web: www.eas.ee – www.holjukid.ee

**Velká Británie (Sandra Barnes-
-Keywordová)**

Název: **Přivítání na venkově**

Období: únor 2004 – duben 2008

Rozpočet: 334 000 britských liber

Počet účastníků: 786 účastníků z 622 firem

Web: www.tourismtrainingsoutheast.com

Lotyšsko (Normunds Zeps)

Název: **Podpora rodinám s dětmi pro začínající podniky a živnostníky v regionu Daugavpils**

Období: září 2006 – říjen 2007

Rozpočet: 22 317,53 lotyšských latů

Počet účastníků: 30

Web: www.daugavpils.partneribas.lv

Belgie (Gaetane Anselme)

Název: **Skupina Preventagri**

Období: 2003–2008

Rozpočet: 2007: 187 597 EUR

Počet účastníků: přibližně 70

Web: www.preventagri.be

Španělsko (José Salmerón Guindos)

Název: **CRECE Program vytvoření a konsolidace firmy**

Období: 2000–2006

Rozpočet: 65 milionů EUR

Počet účastníků: 18 300

Web:

<http://www.eoi.es/nw/publica/crece.asp>

Rumunsko (Florin Istrate)

Název: **Dinamizare Rurală prin angajarE Sustenibilă (DR-ES) (Rozvoj venkova prostřednictvím udržitelné zaměstnanosti)**

Období: listopad 2008 – říjen 2011

(36 měsíců)

Rozpočet: 16 408 535,00 rumunských lei

Počet účastníků: 750 osob (350 mužů/400 žen)

Web: <http://dr-es.eu>

Nové dovednosti**Malta (Marie Therese Vellová)**

Název: **Projekt školení a hledání zaměstnání**

Období: 2004–2006 (jeden rok: šest měsíců školení a šest měsíců pracovní praxe)

Rozpočet: 3 642 543 EUR

Počet účastníků: 460

Web: <http://www.etc.gov.mt/>

Kypr (Andreas Apatzidis)

Název: **Školení pro povolání a uplatnění příjemců veřejné pomoci v zaměstnání**

Období: 2005–2008, Programové období strukturálních fondů 2004–2006

Rozpočet: 900 000 EUR

Počet účastníků: příjemci veřejné pomoci, Zaměstnavatelé ze soukromého sektoru

Web: http://www.mlsi.gov.cy/mlsi/sws/sws13.nsf/dmltheproject_en/dmltheproject_en?OpenDocument

Maďarsko (Zsolt Korcz)

Název: **Cesta z nepříznivé situace (Nadace první maďarsko-dánské produkční školy)**

Období: červen 2006 – červen 2007

Rozpočet: 106 milionů maďarských forintů (373 000 EUR)

Počet účastníků: 36

Belgie (Daniel Dellisse)

Název: **Vynikající vzdělávání**

Období: 2008–2009

Rozpočet: 1 000 000 EUR

Počet účastníků: 700

Web: www.deceuninck.com

Bulharsko (Biliana Filipová)

Název: **Školení zaměstnaných – investice do rozvoje společnosti**

Období: 2008–2009 (13 měsíců)

Rozpočet: 232 223 bulharských lev (118 734 EUR)

Počet účastníků: 254

Web: <http://www.petrol.bg/news.php?id=241>

http://www.az.government.bg/internal.asp?CatID=28&WA=Efunds/OPHRD/AP2101/Menu_AP2101.htm

Německo (Peter Meller)

Název: **AQUA (Akademikerinnen und Akademiker qualifizieren sich für den Arbeitsmarkt)**

Období: 2006–2010

Rozpočet: 13 000 000 EUR

Počet účastníků: 715

Web: www.obs-ev.de/AQUA

Věda a výzkum**Rumunsko (Monica Stroeová)**

Název: **Doktorská stipendia na podporu konkurenceschopnosti výzkumu, kvality a spolupráce v prostoru evropského vyššího vzdělávání (grant ESF udělen SNSPA (Národní škole politických a administrativních studií) v Bukurešti)**

Období: říjen 2008 – září 2011

Rozpočet: 4 215 105 rumunských lei

Počet účastníků: 40 postgraduálních studentů

Finsko (Harri Haanpää)

Název: **MEDA-project (podnikání v oblasti médií)**

Období: květen 2005 – prosinec 2007

Rozpočet: 597 470 EUR

Počet účastníků: 64

Portugalsko (Maria Balbina Soares Melo Rochová)

Název: **Plano de Formação da Forestis – Plano de Formação para a Gestão Sustentada**

Období: květen 2004 – prosinec 2007

Rozpočet: 737 175,35 EUR

Počet účastníků: 865

Web: <http://www.forestis.pt/default.aspx>

Itálie (Simone Rossi)

Název: **Bando Assegni di Ricerca finalizzato al miglioramento delle risorse umane nel settore della ricerca e dello sviluppo tecnologico POR Umbria Ob.3 2000-2006**

Období: obecný program zahájený v únoru 2007 a ukončený v říjnu 2008 (projekt byl součástí programu již dříve – v roce 2006 – a byl spolufinancován fondem ESF v období 2000–2006)

Rozpočet: 1 825 503,99 EUR

Počet účastníků: 214

Web: www.ilpontesuldiretretto.it

Litva (Nedas Jurgaitis)

Název: **MOKOM**

Období: březen 2005 – únor 2008

Rozpočet: 1 506 411 litevských litai

Počet účastníků: 610

Dánsko (Mogens Lausen)

Název: **Kurz podnikání**

Období: jaro 2004

Rozpočet: 50 000 dánských korun

Počet účastníků: 28

Web: www.cfe.au.dk

Integrace do společnosti**Slovinsko (Jana Urbanijová)**

Název: **Projekt vzdělávání pro mladé – PLYA**

Období: 2004–2006

Rozpočet: celkový rozpočet: 270 000 EUR; spolufinancování ESF: 195 000 EUR

Počet účastníků: 400

Web: <http://www.euskladi.si/>,

<http://www.mss.gov.si/>

Řecko (Christos Giannakopoulos)

Název: **Školení v základních dovednostech ICT (cyklus I)**

Období: červen 2003 – prosinec 2003

Rozpočet: Celkový rozpočet: 18

152 216,32 EUR/spolufinancování ESF:

13 614 162,20 EUR

Počet účastníků: 20 000 (18 000 ze sociálně znevýhodněných skupin – 2 000 vojáků)

Web: www.esfhellas.gr – www.eye-ekt.gr

Itálie (Fiorella)

Název: **Servizi itineranti Inserimento Donna (SIID I/II)**

Období: duben 2005–září 2006/říjen 2006–prosinec 2007

Rozpočet: 239 500 EUR / 236 000 EUR

Počet účastníků: 283/±500

Web: <http://www.siid2.it/>

Velká Británie (Allan McGinlay)

Název: **Projekt životního tréninku**

Období: leden 2006 – březen 2007

Rozpočet: celkové náklady projektu 413 140 liber, z toho 178 499 liber bylo obdrženo prostřednictvím Evropského sociálního fondu

Počet účastníků: 44 účastníků celkem, 25 účastníků obdrželo podporu Evropského sociálního fondu

Web: <http://www.thewisegroup.co.uk/content/default.asp>

Slovensko (Mário Greško)

Název: EQUAL – Centrum sociální rehabilitace a informačních služeb pro osoby s poruchami sluchu

Období: březen 2005 – červenec 2008

Rozpočet: 199 163,52 EUR

Počet účastníků: (plán/skutečnost)

Počet osob účastnících se aktivit – 30/71

Počet vyškolených zaměstnanců veřejných nebo jiných zaměstnavatelských služeb – 15/26

Počet účastníků projektů v oblasti skupinových školení určených postiženým občanům – 80/97

Web: www.sppn.sk

Švédsko (Anne-Lie Thuvessonová)

Název: Udržitelné zdraví

Období: březen 2005 – červen 2007

Rozpočet: 18 851 000 švédských korun (1 709 991 EUR)

Počet účastníků: 200

Web: <http://www.anneliesost.com/3.html>

Boj s diskriminací**Estonsko (Messurme Pissarevová)**

Název: Integrace neestonských obyvatel na trhu práce

Období: září 2004 – prosinec 2005

Rozpočet: 3 360 089 estonských korun (ESF 2 517 146)

Počet účastníků: 242 příslušníků jiných národností ve věku 16–63 let

Web: www.sm.ee/esf2004

Irsko (Serge Mbami)

Název: Školení pro správce řetězce dodavatelů v logistice

Období: 2007

Rozpočet: rozpočet kurzu byl celkem 129 025 EUR, z toho bylo formou příspěvků vyplaceno účastníkům celkem 116 242 EUR

Počet účastníků: 16 účastníků, z nichž 14 si po skončení našlo zaměstnání v oborech souvisejících s logistikou

Web: www.fas.ie

Španělsko (Amparo Navaja Maldonadová)

Název: ACCEDER: Boj s diskriminací romské komunity

Období: 2000–2007 (první fáze) a 2008–2013 (druhá fáze)

Rozpočet: 2000–2006: 57 milionů EUR/2008–2013: 41 milionů EUR

Počet účastníků: 40 743 (do roku 2007)

Web: <http://www.gitanos.org/acceder>

Švédsko (Abshir Mohamed Abukar)

Název: UP Nové město

Období: 2005–2007 (znovu zahájeno pro období 2008–2010 a přejmenováno na Nové město)

Rozpočet: 2,5 milionu EUR

Počet účastníků: přibližně 2 000

Web: www.drommarnashus.se/newcity

Nizozemsko (Khadija Majdoubiová)

Název: VONK

Období: listopad 2005 – prosinec 2007

Rozpočet: 382 438 EUR

Počet účastnic: přibližně 1000 žen

Web: <http://www.vonkzeeburg.nl/>

Německo (Cornelia Schultheissová)

Název: Lidský kapitál II (projekt navržený a provedený společností podpory podnikání (gründungsservice) při Technické univerzitě v Berlíně (TU Berlin).

Období: 2006–2008

Rozpočet: 611 000 EUR

Počet účastníků: 313

Web: www.gruendung.tu-berlin.de

Evropská komise

PRO VÁŠ LEPŠÍ ŽIVOT – Evropská unie investuje do lidí prostřednictvím Evropského sociálního fondu

Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie

2009 — 146 s. — 24 x 24 cm

ISBN 978-92-79-12671-0

doi:10.2767/24276

Co Evropská unie dělá pro své občany? Odpovědí na tuto otázku je Evropský sociální fond (ESF), který každý rok v 27 členských státech investuje do 10 milionů lidí. Tato kniha vypráví příběhy 54 lidí (2 pro každý členský stát), kteří využili některý z programů financovaných ESF. Rozhovory se zaměřují na muže i ženy, všechny věkové skupiny od mládeže po penzisty, obyvatele venkova i měst ze všech zemí EU.

Tato publikace je k dispozici v tištěném formátu ve všech oficiálních jazycích EU.

Jak získat publikace EU

Publikace na prodej:

- prostřednictvím EU Bookshopu (<http://bookshop.europa.eu>);
- u vašeho knihkupce – uveďte název, vydavatele a/nebo číslo ISBN;
- obraťte se přímo na některého z našich obchodních zástupců.
Jejich kontaktní údaje najdete na <http://bookshop.europa.eu> nebo je získáte zasláním faxu na číslo +352 2929-42758.

Bezplatné publikace:

- prostřednictvím EU Bookshopu (<http://bookshop.europa.eu>);
- na zastoupeních nebo delegacích Evropské komise. Jejich kontaktní údaje najdete na <http://ec.europa.eu> nebo je získáte zasláním faxu na číslo +352 2929-42758.

Zajímají vás **publikace** Generálního ředitelství pro zaměstnanost, sociální věci a rovné příležitosti Evropské komise?

Můžete si je objednat nebo získat on-line odběr zdarma na adrese:

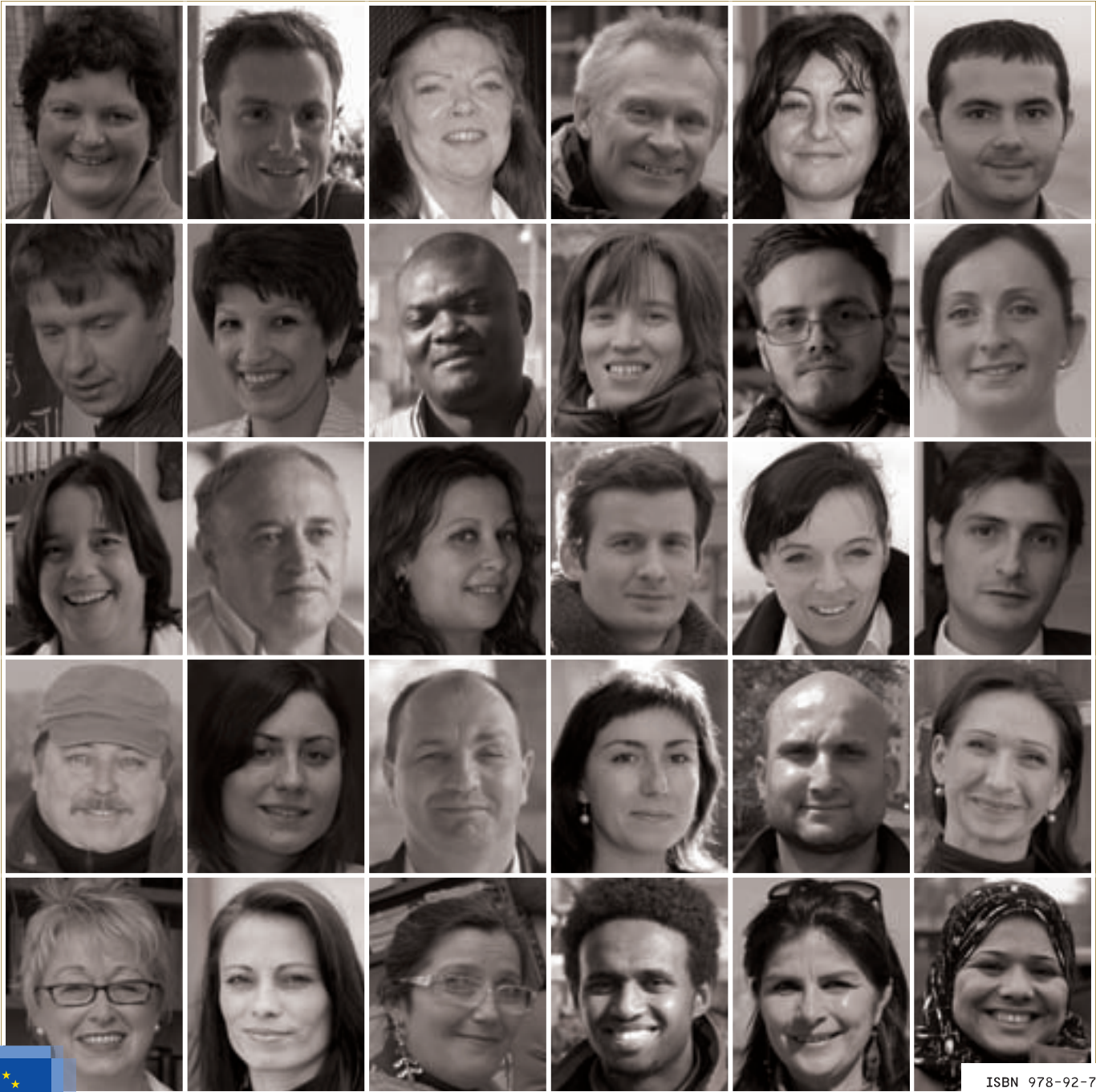
<http://ec.europa.eu/social/publications>

Budeme také rádi, když se přihlásíte k odběru elektronického zpravodaje Sociální Evropa, který je k dispozici zdarma na adrese:

<http://ec.europa.eu/social/e-newsletter>

Další informace o Evropském sociální fondu naleznete na adrese:

<http://ec.europa.eu/esf>

Úřad pro publikace

ISBN 978-92-79-12671-0
9 789279 126710